మంగమ్మ

చలం

మంగమ్మ

[నాటకం]

చలం

★

దేశికవితా మండలి
విజయవాడ-2

దేశీ ప్రచురణ
పునర్ముద్రణ '57
రెండు రూపాయలు
దేశీ ప్రెస్, విజయవాడ.

సంపాదకులు:
బొందలపాటి శకుంతలా దేవి
శివరామకృష్ణ

ఇందులో పాత్రలు :

మంగమ్మ:	కథానాయకి
నారాయణ:	మంగమ్మ రహస్యంగాకన్న కొడుకు
వెంకటచలం:	మంగమ్మ పెంపుడు కొడుకు
విమల:	వెంకటచలం పాతభార్య
నీరద:	వెంకటచలం కూతురు
వసంతం:	వెంకటచలం కొడుకు
సుందరేశయ్య:	మంగమ్మ కొత్త వియ్యంకుడు
కామాక్షి:	వెంకటచలం కొత్తభార్య
లక్ష్మి:	తోటమాలి కూతురు

★

చలం రచనలన్నీ
పదహారు సంపుటాలలో
సంపుటి: 5 రూపాయలు

మంగమ్మ

౧

సాయంత్రం నాలుగ్గంటలు. మంగమ్మగారి ఇంటిపక్కన మామిడి తోటలో నీరద, వసంతం నుంచుని వున్నారు. ఇద్దరి జడలూ ఒకదానికొకటి ముడేశారు, చేతులు వెనక్కి కట్టేశారు. బిక్క మొహాలు. నీరదకి యెనిమిదేళ్లూ, వసంతానికి యేడేళ్లూ.

నీరద:

అంతేకావాలి బాగాయెడు. నాజుట్టు కోస్తానంటావా?

వసంతం:

కోస్తా? ఇంకా బాగా కోస్తా... నొప్పి, నొప్పి అట్లాలాగకు.

నీరద:

వుండు, వసంత్, కొంచెం వుండు. కాలుమీద చీమ పాకుతోంది_ యెట్లా తీసెయ్యను? వసంత్, నువ్వుతియ్యవూ?

వసంతం:

యెట్లా?

నీరద:

అవును, ఏంచేద్దాం? ఎవరూ రారేం?

వసంతం:

యెందుకువొస్తారూ? వాళ్ళకేం ... అక్కా యిట్లాగే వడుస్తూ వెళ్లిపోదాం, వీళ్ళకి కనపడకుండా?

నీరద:

యెక్కడికి?

వసంతం:

యెక్కడికన్నాసరే. ఈ పంజరంలోంచి యెగిరిపోదాం.

నీరద:

పంజరంలోంచా! అమ్మమాటలు మాట్లాడుతున్నావు.

వసంతం:

అమ్మయేడవడం, నాన్న మళ్ళీ పెళ్ళిచేసుకున్నందుకేగా!

నీరద:

అమ్మమ్మే పెళ్ళిచేసింది... నాచేతులునొప్పిపుడుతున్నాయి. (విమల వొచ్చింది. ఇరవైయూడేళ్ళు) అమ్మ అదుగో! అమ్మా!అమ్మా! కొంచెం వొదులు చెయ్యి నొప్పిపుతోంది.

విమల:

(తాళ్లు విప్పుతో) మళ్ళీ కట్టిందా, ఎందుకు?

నీరద:

పిల్లిని యేడిపించామని.

విమల:

దానికి పిల్లలకన్నా పిల్లి యెక్కువ!

వసంతం:

పిల్లి పీకిందమ్మా!

విమల:

అయ్యో, ఎంతెంత గాట్లుపడ్డాయో! ఆ గొడ్రాలు ముండ నా పిల్లల్ని యిట్లా యాతన పెడుతోవుంటే నాకెత్తేగతి లేదు సామీ!

వసంతం:

చూడమ్మా, ఎంత యెఱ్ఱపడ్డదో!

విమల:

అవును. బాబూ!

వసంతం:

అందుకని నాకు రెండు లడ్లెక్కువ యియ్యాలి.

నీరద:

నాక్కూడా ఇయ్యాలి .... చూడు అమ్మా .... అంతా వూడింది. మళ్ళీ కట్టు వొదులుగా! ... అమ్మా యెందుకు ఏడుస్తావు ?

వసంతం:

కట్టించుకోకు, అక్కా.

నీరద:

అమ్మని కొప్పడుతుంది అమ్మమ్మ. (విమల మళ్ళీ కడు తోంది) అమ్మా ఎందుకు ఏడుస్తావట్లా ?

విమల:

నేను... చచ్చిపోతే మీరేడుస్తారా ?

నీరద:

ఎందుకు చచ్చిపోతావు ?

విమల:

చచ్చిపోతే ఏడుస్తారా ?

నీరద:

ఎందుకు చచ్చిపోవడం? నువ్వు చచ్చిపోతే మాకన్నం ఎవరు పెడతారు ?

విమల:

మీకొత్త అమ్మలేదూ మరి?

వసంతం:

నీరదా, నీకు అమ్మవుండదు.

విమల:

నీకూ?

వసంతం:

వుంటుంది. ఎందుకంటే, ఇద్దరమూ పంచుకున్నాం. నువ్వో నీరదకీ, కొత్త అమ్మ నాకూ...కొత్త అమ్మతో చెప్పు మాకు సరిగా అన్నం పెట్టమని. అక్కకిలేకండా పెరుగంతా నాకే వెయ్యమను.

విమల:

నేను లేకపోతే మీకు చాలా దిగులేస్తుంది కదూ!

నీరద:

మరి కథలుకూడా చెపుతుందా! కొత్త అమ్మ!

విమల:

చెపుతుంది.

వసంతం:

సరేలే. అమ్మా ఐతే యేడవంలే!

విమల:

నేనింక ఎప్పుడూ కనపడను.

వసంతం:

మేము పెద్దవాళ్ళమైనాక కూడా!

నీరద:

మనంకూడా చచ్చిపోయినాక కనపడుతుంది.

వసంతం:

గోతులోనా?

విమల:

మీమీద యెవరికి నిజమైన ప్రేమవుంటుంది. మీకు కావలసిన వొస్తువులన్నీ మీకెవరు–

వసంతం:

అమ్మమ్మవుందిగా! యేడవకు అక్కా! మేము హాయిగానే వుంటాము.

నీరద:

దేవు డెప్పుడన్నా వొదిలితే, వొచ్చిచూడు మమ్మల్ని. బొమ్మలూ, అవీ, పట్టుకురా!

విమల:

యీ కొత్త అమ్మ నిజంగా మిమ్మల్ని ప్రేమిస్తుందనా?

నీరద:

ఆ. మాతో ఒకటే ఆడుకుంటుంది.

విమల:

అమ్మమ్మ కొడితే నన్ను తలుచుకుని యేస్తాడురా?

నీరద:

అమ్మమ్మ మా మంచికోసమే, మమ్మల్ని మంచివాళ్ళని చెయ్యాలనే కొడుతుంది.

వసంతం:

అమ్మమ్మ కొడితేనేం! మంచి బట్టలు కొనిస్తుంది. నాకు

పెళ్ళి చేస్తుందట! మోటారులో యెక్కి ఒకటే వూరేగడం అప్పుడు. రెండు సార్లు పెళ్ళి చేసుకుంటూ నాన్నమల్లే! నాకు కలెక్టరుపని ఇప్పిస్తుందిట!

విమల:

మీ అమ్మ యేదంటే యామంటావు?

వసంతం:

చచ్చిపోయిందంటాను.

విమల యివతలికి వొచ్చి నిట్టూర్చువిడిచి వెళుతోంది.

శారద:

అమ్మ యెప్పుడూ ఎందుకో అసహ్యంగా ఏడుస్తోవుంటుంది!

వసంతం:

అమ్మ చెడ్డది. అమ్మమ్మ చెప్పలా?

శారద:

మన్నికూడా చెడకొట్టుతుందిట.

వసంతం:

యింకెంత సేపటికీ ఎవరూ రారేం?

శారద:

ఆ పంజరంలో కూచుంటారు.

వసంతం:

యీసారి అల్లరి చేశానని వొప్పుకోవద్దు, అక్కాయి వొప్పుకుంటే, ఏం చెయ్యనని. కట్టేశిందయ్యా అమ్మమ్మ, తను హాయిగా అబద్ధాలు చెప్పుకోవచ్చు. ఏం? నోరు తెరిస్తే యింతలో, తన పిల్లి అరిగిపోయిందా? వూరికే తిని పడుకుని యేం చేస్తుంది?

నీరద:

ఎవరు, అమ్మమ్మా, పిల్లా ?

కామాక్షి వొచ్చింది. పద్దెనిమిదేళ్ళ - పెళ్ళికూతురు ముస్తాబు.

వసంతం:

అదిగో, పంజరంలోపడ్డ కొత్తపిట్ట.

నీరద:

అమ్మ అందికదూ, అట్లా!

వసంతం:

కొత్త పెళ్లికూతురోయ్ !

కామాక్షి:

ఇంకెప్పుడూ పిల్లిని యేడిపించవని అంటే వొదలెయ్యమంది అమ్మమ్మ.

వసంతం:

కనపడ్డ పిల్లుల నన్నిటినీ చంపుతాను.

నీరద:

పిన్నీ, లడ్లు తయారైనాయా ?

వసంతం:

పిన్నీ, అమ్మ చనిపోతే, రాత్రి నన్ను నీదగ్గర పడుకోపెట్టుకుంటావా?

కామాక్షి:

అమ్మ చచ్చిపోవడ మేమిటి ?

నారాయణ వొచ్చాడు. ఇరవై రెండేళ్ళు. షోకుగా బట్టలు వేసుకున్నాడు. అతన్నిచూచి కామాక్షి వెళ్ళిపోబోతోంది.

నీరద:

పిన్ని వెళ్ళను, నారాయణ నన్ను కొడతాడేమో ?

వసంతం:

నన్ను తప్పుకుంటా కొడతాను కండువా చింపానని.

నారాయణ:

ఓరి దొంగ వెధవా, నువ్వేరా చింపింది ?

వసంతం:

అమ్మానాన్న మమ్మల్ని కొట్టడానికి పెట్టినలేదూ, నిన్ను ?

నారాయణ:

తిడతాను–కొడతాను ! చంపుతాను— (కొట్టబోతున్నాడు.)

వసంతం:

పిన్ని, పిన్ని.

కామాక్షి:

(కామాక్షి అడ్డంవెళ్ళి) కండువా చింపితే మంగమ్మగారితో చెప్పండి.

నారాయణ:

ఏందయ్య, పిల్లలంటే అప్పుడే !

కామాక్షి:

ఎందుకు చింపావమ్మా ?

వసంతం:

వీడు నన్ను కొట్టాడు.

నారాయణ:

మళ్ళీ 'వీడు' అంటున్నావురా? (చెవిపట్టుకోబోయినాడు. వసంతం, కామాక్షి వెనక్కి వెళ్ళాడు) మీ అబ్బతో చెప్పకో.

కామాక్షి:

ఏమిటీ ఆది అట్లా మాట్లాడుతావు ?

నారాయణ:

అబ్బో, యెంత అభిమానం అప్పుడే! ఇంకా ముడి పడ్డదో లేదో వాడిమీదా దభిమానమేమిటి ? అ! పంచికొట్కు గాడిద మీద! ఇంత షోకుగా వున్నావు! ఈ పిల్లలతో నేంగాని, రా. అట్లా షికారుతిరుగుదాం. పెళ్ళి ముడిపడ్డాదిగా, ఇంకేం చేసినా స్వేచ్ఛ.

కామాక్షి:

ఛీ, పో, మళ్ళీ మంగమ్మగారితో—

నారాయణ:

టక్కులు చెయ్యకుమరి ! మంగమ్మగారు నన్నేం చేస్తుంది ? ఐనా పుత్తడిబెదరింపులే కాని నువ్వేంచుకు చెపుతావు ? నే నెరిగనూ ఈ అరపజట్టుని.

వసంతం:

పిన్నీ, నా చేతులు పీక్కుపోతున్నాయి. పిన్నీ-

కామాక్షి:

(కసిన్నిళ్ళతో) నాతో మాట్లాడమన్నావా నిన్ను. నేనుసీతో వొక్కమాట మాట్లాడానా ? వూరికే వొచ్చినప్పట్నించీ వనిష్టా వేడిపిస్తున్నావు. వుండారోర్ ! నీకు శాస్తిచేసే మొగాడు లేకపోబట్టే కదూ ? ఈవాళ మా నాన్నగారు వొస్తున్నారు వుండు.

నారాయణ:

రానీ, నాలుగు తన్నులు తంతాను.

కామాక్షి:

తంతే వూరుకుంటారు ?

నారాయణ:

ఐనా నువ్వుచాలవూ, నలుగురు మొగాళ్ళకి... ఏడుస్తాం దోయ్, తుడవనా?

నీరద:

వెధవ, పిన్నిని ఏడిపిస్తున్నాడు.

నారాయణ:

అయ్యో, మనబతుక్కితోడు మనం ఇంకోళ్ళని చెప్పడం కూడానా ? దిక్కులేక కాదూ, ఈ రెండోపెళ్ళికి కక్కుర్తి పడ్డది ! డబ్బుకోసమేగా ? నాదగ్గిర దాస్తావు !

నీరద:

పశువుగాడు !

వసంతం:

వీణ్ణి చంపితే-

నారాయణ:

చంపుదురు గాని.

వసంతం:

నేను పెద్దవాణ్ణికానీ !

నారాయణ:

ప్రస్తుతం నేను నిన్ను చంపుతా.

పీరద:

నాన్న వీణ్ణి చంపకూడదూ ?

నారాయణ:

(కామాక్షిబుగ్గపట్టుకుంటో) చంపమను. (తటాలున కామాక్షి అతని చంప పగలకొట్టింది. రుద్దుకుంటో) అబ్బా ఎంత దెబ్బకొట్టావు ! ఏదీ ఆ కోపం మొహం? నీ వంటిదాని కోసమే చూస్తున్నా నిన్నాళ్ళు, ఇంక నిన్నొదలను.

కామాక్షి:

పో వెధవా !

పీరద:

బాగా కొట్టావు, పిన్ని.

వసంతం:

ఆడవాళ్ళను యేడిపించడం వొక్కటి చాతనవును.

వసంతుని తొడపాశం పెడుతున్నాడు. వసంతం అరుస్తున్నాడు. మంగమ్మ వొచ్చింది. ఆమెకి దాదాపు యాభైయేళ్ళు. అజాను బాహువు.

మంగమ్మ:

ఏమిటది? యెందుకు వసంతుని గిల్లుతున్నావు నువ్వు? కామాక్షీ! ఆ కాటికంతా కరిగిపోతో నువ్వెందుకు ఏడుస్తున్నావు?

వసంతం:

నారాయణ గిల్లాడు.

మంగమ్మ:

(కామాక్షితో) నువ్వెందుకు ఏడుస్తున్నావు? మళ్ళీ నిన్నే మన్నా అన్నాడా?

కామాక్షి:

పిల్ల లేడిస్తే నాకూ నడుపొచ్చింది.

మంగమ్మ:

(కామాక్షి చెంపలిన్ని అదిమి) ఏం హృదయమమ్మా!

వసంతం:

అమ్మమ్మా, నువ్వు నన్ని యెప్పుడూ కొడతాడు. వాణ్నేమీ అనవు.

మంగమ్మ:

వాడేమిటి! వాడు!

వీరద:

నారాయణ పిన్నిని యేడిపించాడు.

మంగమ్మ:

(కామాక్షితో) దాస్తావేం!

వసంతం:

నన్ను కొట్టాడు అమ్మమ్మా. ఆ సంగతి అడగవేం!

మంగమ్మ:

యెన్నిసార్లు చెప్పాలి నీకు, పిల్లల్ని కొట్టవద్దని. ఈ సారి చెయ్యి చేసుకున్నావా, సరిగా జరగదు.

నారాయణ:

పోనీండి.

వసంతం:

వెళ్ళగొట్టు అమ్మమ్మా! నువ్వెంత చెప్పినా మళ్ళీ కొడుతూనే వుంటాడు. మా ముందు కొప్పడుతావు. మళ్ళీ రహ

స్వయంగా బతిమాలుకుని, సైకిలూ, అదీ కొనిస్తావు. (మంగమ్మ ఆశ్చర్యంగా చూస్తోంది.)

నారాయణ:

చూశారా వాగుడు.

మంగమ్మ:

ఒసే, వసంత్ నేను నీకుమాత్రం యేం తక్కువ చేశారా! మరి నారాయణ మాత్రం మీవంటివాడు కాడూ!

వసంతం:

కాడు, నౌకరు.

నారాయణ:

చూశారా! చూశారా!

మంగమ్మ.

చిన్నపిల్లవాడు వాడితో నేం లే! కాని నువ్వుమాత్రం కొట్ట కూడదు.

నారాయణ:

పోనీ నేను వుండడం అంత కష్టంగావుంటే నేనే పోతాలెండి నా కండువా చింపటం బాగానేవుందీ? (వెడుతున్నాడు)

మంగమ్మ:

నారాయణా మాట. (నారాయణ రాలేదు) ఏం చెయ్యను, కామాక్షీ, యెంత చెప్పినా వాడికి బుద్ధిలేదు. ఎంత బెది రించినా భయంలేదు. కాని మళ్ళీ చెపుతున్నాను. వాడు చాలా తుంటరి. టక్కులమారివాడు. నా ప్రాణాలు కొరుక్కు తింటున్నాడు. చావనన్నా చావడు. రాగానే చెప్పాను.

నీతో మళ్ళీ చెబుతున్నాను. వాడినించి దూరాన వుండు. వీడి మాటలు వినే వినుల చెడిపోయింది.

కామాక్షి:

అసలు నాకు వాణ్ణి చూస్తే వొళ్లుమంట. కన్నెత్తి చూస్తానా ఆ వెధవని? నీచుడు, ఏపాపిష్టిదానికి పుట్టాడో గాని—

మంగమ్మ:

అదుగో! తిట్టకు. యెవరు కంటె మనకెందుకు?

కామాక్షి:

యెటువంటి దుర్మార్గురాలు కనకపోతే, యీ పాడుబుద్ధులు—

మంగమ్మ:

వూరుకో మనలేదూ! యింతకీ యివన్నీ తల్లిబుద్ధులా? తండ్రివే ఐవుంటాయి. ఆ పరమ పాతకి వీడిమల్లేనే, ఆ తల్లిని వంచన చేసి వుంటాడు.

కామాక్షి:

వీడు అతి నీచుడు. తుంటరి—

మంగమ్మ:

ఆడవాళ్ళవిషయంలో అట్లా అన్నానే గాని, తక్కిన విషయాల్లో వీడు చాలా పెద్దమనిషి. స్త్రీవిగనక వాణ్ణించి దూరంగా వుండు. వాడిమాటలు నమ్మకు. అంతేగాని వాణ్ణేమీ అనకు. వీడిమల్లే వ్యవహారం చెయ్యగలవాడున్నాడా? సమయం వస్తే ప్రాణమిస్తాడు. ఎందుకు మీ ఆయన! అందానికిగాని, తెలివికిగాని, దర్జాకిగాని వీడికి దిగదుడుపే కాదూ!

కామాక్షి:

వూరికే పైకి పోకుగా వుంటే సరా? శూద్రబుద్ధి! వాడు——

మంగమ్మ:

వూరుకో యింక–నేను 'వాడు' అంటే నువ్వూ అంటావా?

కామాక్షి:

యేమనాలి. 'చౌరగారు' అనాలా ఆ చాకల్నాణ్ణి.

మంగమ్మ:

యేం చెప్పాను.

కామాక్షి:

కాని నా వెంటబడి తిప్పలు పెడుతున్నాడు. మీతో చెప్పినా వూరుకున్నాడా? వాడికి భయం, భక్తీ లేదు. నేను వూరుకునే మనిషిని కాను.

మంగమ్మ:

నేను చెపుతాలే, నువ్వు వూరుకో.

వసంతం:

అమ్మమ్మా యింక యెంతసేపు?

మంగమ్మ:

వుండు. (కామాక్షితో) నువ్వు ఆడదానివి. అది నీ జీవితంలో ప్రతి నిమిషమూ జ్ఞాపకముంచుకో.

నీరద:

అమ్మమ్మా. అమ్మ చచ్చిపోతుందిట?

మంగమ్మ:

వుండు పెద్దవాళ్లు మాట్లాడుతూ వుంటే, అడ్డం రాకూడదని

యెన్నిసార్లు చెప్పాలి? యిదుగో కామాక్షీ ఆడదానికి గొప్ప భూషణ మేమిటి?

పీరద:

రవ్వల అడ్డిగ.

మంగమ్మ:

అదికాదు. గుణాల్లో?

కామాక్షి:

తెలివి.

మంగమ్మ:

తెలివి? యెందుకు తెలివి? పుణ్యమా? పురుషార్థమా? శీలం, అడకువ, శాంతం, పాతివ్రత్యం—యివీ.

వసంతం:

హాయిగా మీరు తీరిగ్గా కూచుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. మేం చస్తున్నాం. ఏమిటో భూషణంట. శాంతంట.

కామాక్షి:

పాపం వాళ్ళని వొదులుదాం.

మంగమ్మ:

విను ముందు.

కామాక్షి:

పాపం, చేతులు నొప్పి పుడుతు న్నాయి.

మంగమ్మ:

మాటకి అడ్డం రావడం తప్పని ఒక్కసారే నేర్చుకో.

కామాక్షి:

అవును. ఇంక యెప్పుడూ అడ్డం రాను. వీళ్ళని వొదిలేద్దాం.

మంగమ్మ:

సరేలే విప్పు. ముందు వీళ్ళపని చూద్దాం (కామాక్షి విప్పుతోంది.) కాని మాటిమాటికీ నన్నిట్టా అడగవొద్దు. నువ్వు పుట్టిననాటినించి వీళ్ళని కడుపులో పెట్టుకుని పెంచుకుంటున్నాను. ఆ తల్లి వల్ల చెడిపోకండా, దాని బుద్ధులు తలెత్తుతోవుంటే, జాగ్రత్తగా వాటిని నిర్మూలంచేస్తో, వాళ్ళ తాతగారి ప్రతిష్ట మళ్ళీ నిలబెట్టేవాళ్ళుగా తయారు చేస్తున్నాను. తెలిసిందా? ఈ నాలుగురోజుల్నుంచి చూస్తోనే వున్నావుగా? (పిల్లల్తో) కుర్రాళ్ళూ! నా యెదురుగా నుంచుని నేను చెప్పేమాటలు శ్రద్ధగా వినండి. చేతు లిట్లా కట్టుకోండి. ఒరే, వసంతం, యిట్లా చూడు. మీరు మధ్యాహ్నం చేసిన తప్పువిషయం తెలుసుకున్నారా? పిల్లి యెటువంటి మృగము.

వీరద:

క్రూరమృగం.

మంగమ్మ:

కాదు. నోరులేని సాధుమృగము.

వసంతం:

నోరువుంది దానికి.

వీరద:

కాదు. మా వాచకంలో క్రూరమృగమని వుంది.

మంగమ్మ:

కాదు. పిల్లి మన కేమన్నా హాని చేస్తుందా?

వసంతం:

పీకుతుంది.

మంగమ్మ:

వూరికే పీకుతుందా?...వినండి లోకంలోని సమస్త జంతువులకూ, ప్రియమైనది ప్రాణము. అటువంటి ప్రాణాన్ని కాపాడడమే మనకు పరమధర్మము. అధికమైన పుణ్యము. సర్వధర్మాలూ" దానిలో యిమిడి వున్నాయి. సమస్త పురాణాలూ, శాస్త్రాలూ వేదాలూ, దాన్నే బోధిస్తున్నాయి. మన దేశంవుండే భూతదయకి ప్రసిద్ధి కెక్కింది. మాతృ మూల ద్వారవారు "అహింసా పరమో ధర్మః" అన్నారు. ఒరే వసంతం ఎక్కడ చూస్తున్నావు.

వసంతం:

ఆ కాకికి ఆ రెక్క అట్లా వేళ్ళాడుతోంది. పాపం, యెగర లేదు.

మంగమ్మ:

పోనీలే, దానిఖర్మందానిది. యిట్లాచూడు మానవుడి విధి సమస్త ప్రాణులకు దయచూపడము.

వసంతం:

పాపం, దానిపిల్లలదగ్గిరికి యెట్లావెడుతుంది!

మంగమ్మ:

వింటావా, మళ్ళీకట్టనా.

వసంతం:

వింటున్నా.

మంగమ్మ:

జంతువులు, పక్షులు యే ఆపదలోవున్నా సంరక్షించి, ఆహారమిచ్చి—

వసంతం:

అయ్యో! కుక్క పట్టుకుంటోంది.

మంగమ్మ:

కామాక్షీ వీణ్ణి కట్టెయ్యి.

వసంతం:

నేను వింటోవుంటా, నీరదా! నువ్వు కుక్కను తోలెయ్యి.

మంగమ్మ:

మీరువుండండి. కామాక్షి నువ్వు తోలెయ్యి. (కామాక్షి వెళ్ళింది.)

మంగమ్మ:

భగవద్గీతలో "ఆత్మవత్సర్వభూతాని" అని ఋషులు—

నీరద:

పిల్లి చీకట్లో యెట్లాచూస్తుంది అమ్మమ్మా!

వసంతం:

పిన్నీ, కాకిని చెట్టుపైన పెట్టు.

మంగమ్మ:

గౌతమబుద్ధుడు వున్నాడే ఆయన ఒక మహనీయుడు. సమస్త జీవరాసుల్ని — (కామాక్షి వొచ్చింది.)

నీరద:

పిన్నీ! లడ్లు తయారైవుంటాయా!

మంగమ్మ:

వినండి. కామాక్షీ! నువ్వూవిను, ఈ సమస్త ప్రపంచమూ పరమాత్మనిండివుంది. నీలో ఆత్మా, పిల్లిలో ఆత్మా, చిలకలో ఆత్మా అంతా ఒకటే! (వసంతు తొండమీద రాళ్ళేస్తున్నాడు.)

నీరద:

పందిలో ఆత్మ నాదికాదు.

మంగమ్మ:

ఒరే నేనుచెప్పేదేమిటి? నువ్వు చేసేదేమిటి? తొండ నిన్నేం చేసింది?

వసంతం:

కరుస్తుంది.

మంగమ్మ:

తొండ కరిచిందే!

వసంతం:

కరవలేదు. కరుస్తుంది.

మంగమ్మ:

నీకెట్లా తెలుసు?

వసంతం:

కరిచేట్టు చూస్తోంది.

మంగమ్మ:

సరేకాని మీరెందుకా పిల్లిని ఏడిపించారు?

నీరద:

మరి అది కీకింది.

మంగమ్మ:
వినుముందు. మీకు నేనేం తక్కువచేశాను? ఆడుకోడానికి వొస్తువులులేవా? యెన్ని బొమ్మలు కొనిపెట్టాను. నేను కొనుక్కుంటున్నానా?

వసంతం:
అది కాదు.

మంగమ్మ:
వినుముందు. యింతా మీకు నేను ప్రేమతో-

నీరద:
పిల్లి కాళ్ళకింద దిండువలె మెత్తగానుండును.

మంగమ్మ:
చాలు, వూరుకో దాన్ని బండికి యెందుకు కట్టాడు?

నీరద:
మరేం కట్టం? కుక్క కరవొచ్చింది.

మంగమ్మ:
మీవంశం యెటువంటిది, చీమచస్తే చూసి సహించలేని దయాపూరితులే మీపూర్వులు. మీతాత నల్లిని చంపడానికి సంకోచించేవారే!

వసంతం:
ఆ పఠంలోవున్న తాతయ్యేనా?

నీరద:
అది తాతయ్యకాదు, ఎవరో అబ్బాయి.

మంగమ్మ:
అవును అప్పుడట్టా వుండేవారు.

పేరద:

నువ్వు తాతయ్యతో యెప్పుడూ మాట్లాడనే లేదుటగా!

మంగమ్మ:

మాట్లాడాలా యేమిటి? మీ తాతయ్య నాకిక్కడ నివళి స్తున్నాడు. (గుండెచూపింది)

వసంతం:

తగలపెట్టారుగా?

పేరద:

పాతిపెట్టారు.

వసంతం:

మరి అమ్మమ్మలోపల యెట్లావున్నాడు? తాతయ్యని తిన్నావా, అమ్మమ్మా! కొన్నాళ్ళకి మళ్ళీ తాతయ్య నీ లోపల్నించి పుడతాడా?

పేరద:

గుండెల్లో కాదు పిల్లలుండేది, పొట్టలో.

మంగమ్మ:

వీళ్ళని తీసుకుపో, కామాక్షీ! అబ్బా యెక్కడి బుద్ధులో వీళ్ళకి! యివన్నీ మీ అమ్మేనా చెప్పింది.

మంగమ్మ:

పొద్దున్న నన్ను లంజ—

కామాక్షి:

ఛీ, ఛీ, యీ తోటలో, యీ అవరణలో—

నీరద:

యీ పంజరంలో—

మంగమ్మ:

అట్లాంటి మాటలు వినపడకూడదు—వసంతం, అన్నావా—

వసంతం:

ఏమిటి!

మంగమ్మ:

ఆమాట.

వసంతం:

ఏమాట?

మంగమ్మ:

పిన్ని అనలా—

వసంతం:

యేమయింది!

మంగమ్మ:

వెళ్ళండి. పొండి యిక్కణ్ణించి.

వసంతం:

మంచి అమ్మమ్మ (గంతులేస్తో వెళ్ళారు)

మంగమ్మ:

అబ్బా, యెక్కడిపిల్లలు! నా ప్రాణాలు తీస్తున్నారు. ఎంత భద్రంగా పెంచినా, యీ బుద్ధులు యెక్కణ్ణించి నేర్చు. కుంటారో! ఆ గోల పోనీ, విను. నువ్వు చాలా అదృష్టవంతు రాలివి. ఇంత యెదిగినదానికి నీకు సంబంధం దొరకడమే అదృష్టం. అందులో మావంటి వంశం వుండే ఆది

దొరకడం చాలా సుకృతం చేసుకుంటేనేగాని తటస్థించదు. మా తాత, మా అత్తవారి తాత, అందరూ యెంత మర్యాద, యెంత హోదా కలవాళ్లో నీకు రేపు చదివి విని పిస్తాను. యింతబీదదానివి—

కామాక్షి:

నేను బీదదాన్ని కాదు.

మంగమ్మ:

పోనీ పెళ్ళికాక ఎదిగిన—

కామాక్షి:

యేమీకాదు. నాకు చాలా మంచిసంబంధాలు వొచ్చాయి.

మంగమ్మ:

వాస్తే చేసుకోక పోయినావూ? యివో, నీకంటె వయసులో మూడింతలు పెద్దదాన్ని. నీపుటకలకి అప్పుడే ముసలిదాన్నై నాను. నీ కేం తెలుసునని వాదిస్తావు, వూరుకో.

కామాక్షి:

కాదు. ఐ.సి.యస్. పరతు పాసైనవాళ్ళుకూడా నన్నిమ్మని వచ్చారు.

మంగమ్మ:

వాళ్ళసంగతి తెలీం దెవరికి! పోకిరీ, చెటకారీ దరిద్రులు. అట్లాంటివాళ్ళని యెంతమందిని చూశానో! మా కుటుం బానికి, మర్యాదకీ, సాంప్రదాయానికీ సాటా! వాళ్ళని గుమ్మం తొక్కనిచ్చేవారా, మా మామగారు!... నీకు తెలీదు. అట్లాంటి మొహార్బానీ పెట్టుకుని సువ్వు కోడలు

కావడం మాకేదో గొప్ప మెహర్బానీ అనుకుంటున్నావు గావును! ఆ వెఱ్ఱివేషాలు వదులుకో, నమ్రత నేర్చుకో, ముఖ్యం. యేదో తండ్రి బుద్ధితక్కువగా పాడుపని చేసినందుకు యిట్లా అయిందే దానిగతి, అని దయదలచి నీమీద-

కామాక్షి:

మా నాన్నగారి నేమీ అనకండి. ఆయనంత గొప్పాయన యీలోకంలో లేరు. యీవాళ వొస్తారు చూస్తారుగా !

మంగమ్మ:

మీ నాన్నగారు గొప్పవారే కావొచ్చు. కాని యింక మీనాన్నగారి గొప్పతనమా నువ్వు తలుచుకోవలసింది, లేక నీభర్త గొప్పతనమా?

కామాక్షి:

మా నాన్నగారంత గొప్పవారుకారు ఎవరూకూడా.

మంగమ్మ:

బాగానే చేస్తావు కాపరం! యిదుగో ముందే విను. ఎటువంటివాడుకానీ, భర్తని దైవంగా చూడడం సంసారంలో మొదటి విధి. నే నీవిధంగానే ప్రవర్తించానా! ఆయన పదమూడో యేటే చిన్నతంలోనే పోయినారు. గాని, మహాభక్తులు, మహోపుదార పురుషులు కనుకనే ఈశ్వరుడు తీసుకుపోయినాడు. (వెంకటచలం వొచ్చాడు) సరే కామాక్షీ యింక వెళ్లు. ఆ పిల్లలేం అల్లరిచేస్తున్నారో! (కామాక్షి వెళ్ళింది.) చూశావా, మరి, యీ పిల్లని బాగా! చాలా చురుకయింది. బుద్ధిశాలి. నీ అదృష్టంకొద్దీ దొరికింది. విమల విషయం ఇంక దిగులు మానెయ్యి... దానిమీద దయదలచి

ఏనాసరే మాట్లాడానంటే లాభంలేదు. మరీ ఇంత అవి వేకివేం నువ్వు? నాముందు యిట్లా వొప్పుకుంటావు మళ్ళీ దానిమాటలు వినగానే అన్నీ మరిచిపోయి మెత్తపడి అది అడిగిందల్లా అంగీకరిస్తావు.

వెంకటచలం:

ఆ నారాయణ మరీ మితిమీరిపోతున్నాడు. పొద్దున్న కామాక్షితో కలబడి——

మంగమ్మ:

వాడి సంగతి నేను చూస్తానులే.

వెంకటచలం:

అంతే, అట్లా అంటావు. వూరుకుంటావు. వాడునన్ను పెట్టే యిబ్బందులూ, అవమానాలూ నీకు తెలీవు. ఎక్కడ కనపడ్డా పంటికొయ్య అంటాడు, నా పిల్లలముందు విమల ముందు, అందరిముందూ. యెందుకు వాణ్ణి యిట్లా వుణ్ణిచ్చి ఆదరిస్తావో తెలీదు. ఇంక నేను వూరుకోను.

మంగమ్మ:

ఆ విషయమై నేనుచాలా ఆలోచిస్తున్నాను. నా అక్క అంత విశ్వాసంతో నా బాధ్యతపైని వీణ్ణి వొదిలితే—

వెంకటచలం:

ఐతే వీణ్ణి యిట్లా నన్నేడిపించమందా యేమిటి, మీ అక్క!

మంగమ్మ:

(నవ్వుతో) ఏడిపించడం ఏమిటంత పెద్దవాణ్ణి మొగాడివి నువ్వే అట్లా దిక్కులేకండా యేడుస్తోవుంటే, నే నెంతవరకు తంటాలుపడను చెప్పూ.

వెంకటచలం:

నే నేం చెయ్యను ?

మంగమ్మ:

చాతనైతే తన్ను.

వెంకటచలం:

తన్నులా! ఇంక తన్నవలసిందే!

మంగమ్మ:

అది చాతకాకపోతే, భార్యనన్నా జాగ్రతపెట్టుకో.

వెంకటచలం:

పెట్టుకోవడ మెట్లా? వాడు మరీ మితిమీరి, భయం భక్తీ లేక మరీ పైకి వొస్తోంటే! పాపం విమల మాత్రం యెంత యేడ్చింది మొదట్లో వాడు తనని అవమానం చేస్తున్నాడని.

మంగమ్మ:

దొంగ యేడుపులు.

వెంకటచలం:

కాని నేను వాణ్ణేమన్నా చేద్దామంటే దుండగీడు, దానికి పది రెట్లు చేస్తాడని భూరుకున్నాను. వెళ్ళగొట్టమంటే నువ్వే వొప్పుకోవైతివి!

మంగమ్మ:

ఇక నీతో పోట్లాడేవాణ్ణల్లా వెళ్ళగొడుతోంటే బాగానే జరుగుతుంది నాకు!

వెంకటచలం:

ఇప్పుడు కామాక్షిని సాగించాడు చూడు. వీడినోటికీ చేతికీ అడ్డంలేదు. గ్రహచారమన్నా తప్పించుకోగలంకాని వీణ్ణించి

తప్పించుకునేది దుస్సాధ్యంగావుంది. ఎట్లా వొదుల్చుకోడం! ఒక్క నిమిషం నాకు శాంతి నిద్రలేకుండా నన్ను కాల్చుకు తింటోంది యీ పిశాచం చిన్నప్పణ్ణించి! నన్నుచూస్తే వాడికంత కడుపుమంట యెందుకు?

మంగమ్మ:

నీకు సమస్త సౌఖ్యాలు వున్నాయి, నీ యీడువాడే కదా, వాడి కేముంది మరి! ఈర్ష్య వుండదూ?

వెంకటచలం:

అదుగో మళ్ళీ, వాడికీ నాకూ సాపత్యం తీసుకొస్తావేమిటి? చాకలి వెకలి వెధవకీ నాకూ! నా భార్యల్నిచూస్తే వాడి కెందుకు కాంతు! ఇంక లోకంలో ఆడవాళ్ళు లేరూ!

మంగమ్మ:

వాళ్ళనిమాత్రం వొదిలాడా?

వెంకటచలం:

వూరికే వాణ్ణెందుకు వెనకవేసుకు వొస్తావట్లా! ఇంక నేను వూరుకోను. నాకు వెర్రెక్కుతోంది. నేనేం చెయ్యలేనివాణ్ణి, చాతకాని వాణ్ణి అనేకదా, బహిరంగంగా నాకళ్ళముందే, నా భార్యతో యిట్లా పరియాచకాలాడ్డం! పోనీ విమల ఐతే సరే—యిప్పుడీ—

మంగమ్మ:

నేను చివాట్లువేస్తాలే వాణ్ణి. చెడ్డవాడు. వాడిజోలికి వెళ్ళకు.

వెంకటచలం:

యెన్నిసార్లో యిట్లా—

మంగమ్మ:

ఏం చెయ్యను? వినడు. ఇంత బుద్ధిహీనుణ్ణి చూడలేదు. ఎందు కిట్లా ఐనాడో! నా పాపఖర్మం! నా ప్రాణాలు తింటు న్నాడు. చావన్నా చావడు.

వెంకటచలం:

చావకపోతే, చంపితే సరి!

వెంకటచలం వెళ్ళాడు. కొంచెంసేపు ఆలోచనలో బాధలో మంగమ్మ కూచుంది, తోటవాడు వొచ్చాడు.

తోటమాలి:

అమ్మా యీ సపోటా చెట్టు యెండిపోతోందండి!

మంగమ్మ:

సరేకాని నీ కూతురుసంగతేం చేశావు? దయ చూపి చూపి దాన్ని కాస్తా చెడకొట్టావుకద! మొదటినుంచీ నేను చెపు తోనే వున్నాను. దాని విసురు నడకలు, వెకిలి నవ్వులూ, దొంగ చూపులూ చూడగానే అనుకున్నాను, అది వేనాడో నీకొంప ముంచేదేనని. నామాటలు విన్నావా దాన్ని జాగ్రత్త పెట్టమంటే! నేనన్నదంతా అక్షరాలా జరిగిందా?

తోటమాలి:

ఏదో ఐపోయింది. బీదవాళ్ళంగనక మాసంగతి బైటి కొచ్చింది.

మంగమ్మ:

సరేలే యిదుగో; యిట్లాంటివి యెక్కడ జరిగినా వూరుకోను నేను. నీకు తెలుస్తోనేవుంది, ఆ సంగతి మళ్ళీ చెపుతున్నాను,

అది అక్కడ వుండడం మాకూ అపరిదిష్ట. ఇంక దానికోసం వొచ్చేవాళ్ళూ, పొయ్యేవాళ్ళూ—

తోటమాలి:

(కోపంతో) యెవరండీ వొచ్చేవాళ్ళూ, పొయ్యేవాళ్ళూ! అందరూ లోపల్నించేగాని, బైటనుం చెవరూ లేరు.

మంగమ్మ:

ఈనాడు యిక్కడా. రేపు వూరుబెంబడీ—అదంతా నాకెందుకు? అది యిక్కడ వుండడానికి వీల్లేదు. దాన్ని వొదల్లేకపోతే మీరుపొండి.

తోటమాలి:

ఇంక తప్పకపోతే, వెడతాలెండి, కాని మా మక్తాడబ్బు ఇచ్చెయ్యండి.

మంగమ్మ:

యెందు కిస్తాను?

తోటమాలి:

ఏం న్యాయమండీ? బిడ్డ పొరపాటు పనిచేస్తే, కడుపులో పెట్టుకుంటారా, యింటోంచి తరిమేస్తారా? నాలిక తిట్టిందని కోసి పారేసుకునే వా డుంటాడండీ? బిడ్డల్ని కన్నకడుపైతే నా మాటలు మీ కర్థమవును! మీకేం అపకారం చేసిం దండీ! దానికి అపకారం చేసినవాళ్ళు మీ మనసుకి బాగానే వున్నారు!

మంగమ్మ:

అదంతా సరేనోయ్, బిడ్డలువుంటే గుణవంతులుగా వుండాలి ఈ పీచవు పను లేమిటి? అందులో ఆడది! ఇదుగో లోక

మెంత పాడవుతున్నా నీతి, దుర్నీతీ విచక్షణ యింకా నన్ను వొదల్లేదు మరి. మా వంశం అట్లాంటిది.

లోపలినుంచి లక్ష్మి "అయ్యా-ఈయనచూడు" అని
కేకేసి పరిగెత్తుకుంటో వొచ్చింది. పన్నెండేండ్లు.

మంగమ్మ:

(లక్ష్మితో) ఒసే, నీ కెన్నిసార్లు చెప్పాను. ఆడపిల్ల లట్లా బిగ్గిరిగా కేక లెయ్యకూడదని ! దూడలాగు అట్లా పరుగెత్తు తావు సిగ్గు లేదూ !

లక్ష్మి:

ఆ నారాయణగారు చూడండమ్మా !

మంగమ్మ:

ఏమిటి ?

లక్ష్మి:

వొద్దంటే యెప్పుడూ పట్టుకుంటారు ?

మంగమ్మ:

ఐతేమాత్రం, ఆడపిల్లవి అట్లా అరుస్తావా ?

లక్ష్మి:

(సిగ్గుతో) పట్టుకుంటారండీ !

మంగమ్మ:

ఐతేమాత్రం——

తోటమాలి:

ఐతే, ఐతే,-యేం తెలీటంలా ?-యీడొచ్చిన పిల్లని యేమిటది ? వాడితల పగలకొడతా, యేదీ ?

మంగమ్మ:

వుండు, నే మాటాడతాను (లక్ష్మితో) నారాయణ ఎక్కడా?

లక్ష్మి:

అదుగో, ఆ కుండు దగ్గిర!

మంగమ్మ:

రా, రా, నేను కనుక్కుంటాను.

మంగమ్మ వెళ్ళింది. నారాయణ పక్కనించి నవ్వుతోవొచ్చి లక్ష్మిని పట్టుకున్నాడు.

నారాయణ:

ఇప్పుడేం చేస్తావు ?

లక్ష్మి:

అమ్మగారూ, అమ్మగారూ ! లంజ–

నారాయణ:

అమ్మా లేదు, ఏమీ లేదు. (నోరుమూస్తున్నాడు. సుందరేశయ్య రైలుసంచితో వచ్చాడు లక్ష్మి పారిపోయింది,) ఎవడోయ్, ఈ అవతారం ?

సుందరేశయ్య:

మంగమ్మగారు వున్నారా ?

నారాయణ:

నువ్వా! అరవపిల్ల అబ్బవి కాదుకద !

సుందరేశయ్య:

ఎవరు నువ్వు?

నాయరాణ:

దాని మొగుణ్ణి.

సుందరేశయ్య:

(ఆశ్చర్యంతో) నేను నీ మామని!

నారాయణ:

మామోయ్, ని అల్లుణ్ణి ముద్దెట్టుకోవూ! చాలా దొడ్డ మామవి!

సుందరేశయ్య:

అంటే–

నారాయణ:

అంటే, అంట్లవెధవ్వి అన్నమాట.

సుందరేశయ్య:

నేనా! యెందుకు?

నారాయణ:

ఎందుకా, అంట్లవెధవంటే ఊరుకున్నవాడివి అంట్లవెధవ్వి కాక ఇంకేమిటి?

సుందరేశయ్య:

నీకా, కామాక్షి నిచ్చింది!

నారాయణ:

(పాడుతున్నాడు) నాకేనోయ్, మామయ్యా, నాకేనోయ్!

సుందరేశయ్య:

ఆపాట ఆపి విను.

నారాయణ:

నాకేం కట్నాలు తెచ్చావు, ఆ సంచీలో!

సుందరేశయ్య:

మందులు!

నారాయణ:

మందులు దేనికి?

సుందరేశయ్య:

పిచ్చికి.

నారాయణ:

(నవ్వుతో) అయిపోయింది. ముడిపడ్డది పిచ్చివాడికి. రా, మామా కావిలించుకో. కాని బలే చమక్కులు నేర్పావు కుర్రదానికి. చాలా జాణ.

సుందరేశయ్య:

హరహరా! తాగావా?

నారాయణ:

నీ కూతుర్ని,

సుందరేశయ్య:

యిదేం సాంప్రదాయంరా నాయనా!

నారాయణ:

తాగుడు సాంప్రదాయాలు. సంచీలో బుడ్లున్నాయా, గుడ్లు న్నాయా?

సుందరేశయ్య:

తుపాకీ గుళ్ళున్నాయి.

నారాయణ:

బలే ముసలివాడివి. రాత్రికి చెట్టుకింద దాగుదాం. నీకు గుంటలేదే? వంటది బోడిదిగాని, ఇంకా బిగువు చెడలేదు.

సుందరేశయ్య:

సదాశివ, సదాశివ,

మంగమ్మ:

(వొచ్చి) ఏదో తగాదాపెట్టావా, అప్పుడే. వెధవా పో!

నారాయణ పోతున్నాడు.

సుందరేశయ్య:

ఈయన—యీయన—

మంగమ్మ:

యెవడో లెండి వాడిమాటలకేం, ఏమనుకోకండి!

సుందరేశయ్య:

మంగమ్మగారనుకుంటాను.

మంగమ్మ:

అవును. మీరు కామాక్షి తండ్రిగారేనా?

సుందరేశయ్య:

వాడేనా నా అల్లుడు?

మంగమ్మ:

కాదు.

సుందరేశయ్య:

అమ్మయ్యా! అవుననుకుని చచ్చిపోయినాను.

మంగమ్మ:

(చిరునవ్వుతో) సలక్షణంగా అమ్మాయి వివాహం జరిగింది. ఏదో అడావిడి కాకండా కానిచ్చాను.

సుందరేశయ్య:

అవును రెండో పెళ్ళికద!

ఒకరినొకరు బాగాచూసి, జ్ఞాపకం
తెచ్చుకుని అనుమానంపడుతున్నారు.

మంగమ్మ:

మీగు పెళ్ళికి లేకపోవడం చాలా లోపంగా కనపడ్డది. పెళ్ళికి వొచ్చిన బంధువులెవరూ లేకపోవడంచాత సరిపో యిందిగాని, లేకపోతే చాలా వికృతంగా కనపడి వుండును.

సుందరేశయ్య:

మరేం చెయ్యను ! రాశానుగా ! సరిగా ఆనాటికి మళ్ళీ నా దగ్గు తిరగబెట్టింది. (ఒకరినొకరు చూసుకుంటున్నారు)

మంగమ్మ:

(నెమ్మదిగా) మీ పేరు–సుందరేశయ్యగారు–పూర్వం–యిరవై యిరవై ఐదేళ్ళ కిందట–

సుందరేశయ్య:

మీరే, మంగమ్మగారంటే ?–నువ్వే !

మంగమ్మ:

(మంగమ్మ మాటాడకండా చూస్తోంది) యింకా జ్ఞాపక ముందీ ?

సుందరేశయ్య:

ప్రతి వుదయమూ, సాయంత్రమూ, జ్ఞాపకజలం ఆ నామ దేవతతో అభిషేకం చేస్తోవుంటే !

మంగమ్మ:

(కోపంతో) యిన్నేళ్ళు వొచ్చినా, దొంగమాటలు మానలేదా ?

సుందరేశయ్య:

(ఆశ్చర్యంతో) దొంగమాటలా, యెందుకు ?

మంగమ్మ:

కాక—

సుందరేశయ్య:

ఆ కోపమేమిటి?

మంగమ్మకు జ్ఞాపకం తిరగబెట్టి కోపం యెక్కువైపోతోంది.

మంగమ్మ:

మళ్ళీ ఆ పాడుపేరు విన్నానా, ఈ జన్మకి వొదిలిపోయిం దనుకున్నాను కద శని! ఆ పేరులో యే అక్షరంగాని విన్నానా, ఆనాటి కింక ఆనందమూ, శాంతీ ధ్వంస మౌతాయి. మీరా! మళ్ళీ—మీరా—నిజమే!

సుందరేశయ్య:

యేమిటీ!

మంగమ్మ:

నేనని తెలిసే యీ పన్నాగం పన్నావు. ఆహా! లోకంలో ఎక్కడ కనపడతావోనని, భయంతో, ఈమూల దాక్కుంటే యిక్కడికీ దాపరించావా! ఈ సంబంధం, వియ్యంకుడివా, వీల్లేదు. ఎంత ద్రోహం! అప్పుడు తెలీకూడదూ! అందుకే పెళ్ళిముందు పాడుమొహం చూపించలేదు.

సుందరేశయ్య:

ఏదో భ్రమలో మాట్లాడుతున్నావు. ఎందుకీ దురావేశం?

మంగమ్మ:

అడుగుతున్నారా! ఎంత నటన! ఎంత నిర్మాలిన్యం ఆ కళ్ళలో.

సుందరేశయ్య:

నన్ను 'మీరా' అంటావేమిటి?

మంగమ్మ:

కాక యేమనాలి. సిగ్గుగా లేదూ ?

సుందరేశయ్య:

సిగ్గా ! దేనికి ?

మంగమ్మ:

అన్నిటికీనీ—చివరికి ఈ మోసానికి.

సుందరేశయ్య:

ఏ సాక్షిగా ప్రమాణం చెయ్యమన్నా చేస్తాను. నేను మోసాన్ని యెన్నడూ నీయెడల తలపెట్టలేదు. ఈ గడిచిన నిమిషంవరకు మంగమ్మగారంటే నువ్వని తెలీదు.

మంగమ్మ:

నమ్మగలనా ?

సుందరేశయ్య:

నమ్మాలి.

మంగమ్మ:

(కోపంతో, దుఃఖంతో, అణుచుకోలేని సిగ్గుతో) నమ్మను. ఒకప్పుడు నీనోటినించి యింతకన్న అనృతాలైన మాటలే నమ్మాను. కాని, యింక నమ్మను. నమ్మమని అడగడానికి నోరెట్లా వొచ్చింది, సిగ్గులేనివాడా !

సుందరేశయ్య:

(కొంచెం కోపం తెచ్చుకుని) ఎందుకట్లా దూషిస్తావు? సిగ్గా! యెందుకు నాకు సిగ్గు ? నేను నీకోసం చేసిన త్యాగానికా ? అపకారం జరిగింది. వొప్పుకున్నాను. నేను తలవొంచుకున్నాను. లోకజ్ఞానా ? ఒక్క మొగవాడే అన్నిటికీ—

మంగమ్మ:

కాని నీకేం? నువ్వేమన్నా-

సుందరేశయ్య:

అవును. కాని లోకం స్త్రీయెడల కఠినం కావడంచాత నువ్వు కలిగివుంటావు. దానికీ నాదే తప్పా!

మంగమ్మ.

లోకమేనా? లోకం వొక్కటే? నువ్వేం చెయ్యనే లేదూ! నువ్వేమీ అన్యాయం యెరగనే యెరగవూ?

సుందరేశయ్య:

నాకు సిగ్గుపడవలసిం దేమీ జ్ఞాపకం రావడంలేదు.

మంగమ్మ:

(ఆవేశంతో) లేదూ? సిగ్గుపడవలసిం దేమీ లేదు? నిజంగానే! ఇంత అన్యాయం, ఇంత ఆత్మవంచన యెక్కడన్నా వుంటుందా? దినదినమూ నేనెంత బాధపడ్డాను! నన్నా బాధలో ముంచడానికి కారణమైన ధూర్తుడు, దిగులుపడి, పశ్చాత్తాపంతో దహించుకుని ఏడుస్తున్నాడనే నమ్మకము వల్లనే జీవించగలిగాను ఈ యిరవైయేళ్లూ. నిజమే! సిగ్గుపడ నేలేదూ? పైగా యెదురు త్యాగమూ! సిగ్గుకదూ? నీ నాలిక చీలికలు కాలేదూ! నన్ను మోసంచేసి నమ్మించి గోతులో కీడ్వడం—

సుందరేశయ్య:

నా అంతరాత్మ నిర్మలమని నాకు తెలిసినప్పుడు, నేను తెలుసుకోవలసిన అవసర మేమిటి? పరస్పర భిన్నాభిప్రాయా లను యెవరిదివారు దాచిపెట్టుకుని, మరిచి, ప్రస్తుత వ్యవ

హారంవేపు కళ్ళు తిప్పకూడదూ? పోనీ భవిష్యత్తు ఆలోచించకూడదా?

మంగమ్మ:

భవిష్యత్తా! నీతో వియ్యమా? పో, నీ అమ్మాయిని తీసుకుపో. యీవేపు రావొద్దు నువ్వు. వెళ్లు నీ మొహాన్ని భరించలేను.

సుందరేశయ్య:

నిజంగానే! పిచ్చా?

మంగమ్మ:

ఈనాడేం? యిరవై యేళ్ళకిందటే ఎత్తింది పెద్దపిచ్చి – మద పిచ్చి.

సుందరేశయ్య:

సరే! ఇంకే మనను!

మంగమ్మ:

వెళ్ళండి. యేమీ అనవొద్దు.

సుందరేశయ్య:

సరే. వెడతాను. ఇంక అంత కారణంలేని మూర్ఖానికి జవాబేముంది?

మంగమ్మ:

వెళ్ళు.

సుందరేశయ్య:

కామాక్షి?

మంగమ్మ:

(ఆలోచనగా) కామాక్షి! కామాక్షికేం? వుంటుంది.

సుందరేశయ్య:

ఇంత ఘాతకురాలి పిల్ల–

మంగమ్మ:

అవును. దాన్ని చూసినప్పుడల్లా మీరు జ్ఞాపకం రాకుండా వుంటారా ? ఆ కళ్ళు అవే. మొదటిరోజే తోచింది, యీ చల్లని కళ్ళని యెక్కడో ఇదివరకు చూశానే అని. కాని, పోనీ వుణ్నీండి. దాన్ని వుణ్నీండి లెండి.

సుందరేశయ్య:

నన్ను ద్వేషించే హృదయం నా కూతుర్ని ప్రేమిస్తుందా ! కామాక్షిని వొదిలి లోకంలో నే నేంచెయ్యాను? అదిమాత్రం నన్ను వొదిలి వుండగలదా ? మేమిద్దరం కలిసివుండే పద్ధతి మీదనే కద, యీ వివాహం యేర్పాటు అయింది.

మంగమ్మ:

దాని కాపరం పాడుచేసి తీసుకుపోయి పిల్ల నేంచేసుకుంటారు? పాడుచేసిన జీవితాలు చాలవూ ?

సుందరేశయ్య:

యేదో వొకటి చేసుకుంటాను. అమ్ముకుంటాను. నీకెందుకు? రమ్మను.

మంగమ్మ:

అట్లా ఐతే తీసుకుపో. నీ వెనక అది పరిగెత్తుకుని లేచిపోతే అదో అపరిదిష్ట, (తోటవాడితో) వోరేయ్, కామాక్షిని రమ్మను.

కొంచెంసేపు మాట్లాడకండా నుంచున్నారు.

మంగమ్మ:

నువ్వింత సులభంగా పొమ్మంటున్నావుగాని, ఆ కొత్తదంపతుల కెట్లా వుంటుంది ?

మంగమ్మ:

ఆ సంగతికూడా మీకెందుకు?

సుందరేశయ్య:

నా హృదయమింకా జీవించివుంది గనక.

మంగమ్మ:

యెందుకు? యితరుల హృదయాలను భగ్నం చేసేందుకేనా?

సుందరేశయ్య:

కాదు, యీ విచారాలూ నిందారోపణలూ అనుభవించేందుకు.

మళ్ళీ వూరుకున్నారు. కామాక్షి; వెంకటచలం వొచ్చారు.

కామాక్షి:

(సంతోషంతో) నాన్నా, వొచ్చారా. (పాదాలకి నమస్కారం చేసింది. సుందరేశయ్య యేమనడానికీ తోచక ఆలోచించి)

సుందరేశయ్య:

దీర్ఘ సుమంగలీభవ! (అని లేవతీసి కావిలించుకున్నాడు. వెంకటచలం నమస్కారం చెయ్యబోయినాడు.)

మంగమ్మ:

వుండు. వుండు. తరవాత చెపుతాలే. (వెంకటచలం ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నాడు. సుందరేశయ్యతో) వెళ్ళండి.

వెంకటచలం:

యేమిటి?

మంగమ్మ:
ఆయన కూతుర్ని ఆయన తీసుకువెడతారుట.

వెంకటచలం:
మరి –

మంగమ్మ:
నీకు తెలీదు పూరుకో. ఈ సంబంధం కాకపోతే యింకోటీ-

కామాక్షి:
యేమిటి నాన్నా?

సుందరేశయ్య:
నే నిదివర కీమె నెరుగుదును. నేనిక్కడ వుండడం ఈమె కిష్టం లేదు.

మంగమ్మ:
నేనన లేదు ఆ మాటలు–

సుందరేశయ్య:
అన్నావు.

మంగమ్మ:
అనలేదు. మీరూ అన్నది.

కామాక్షి:
(మంగమ్మతో) నేను వుండడం మీకిష్టంలేదా?

మంగమ్మ:
మీ నాయనగారు వుంచనంటున్నారుగా–

సుందరేశయ్య:
నే నసలేదు.

కామాక్షి:

మరి—

మంగమ్మ:

కామాక్షి, నీమీద నాకు చాలాదయే, కాని నీవంశం సంగతి తెలిసిం తరవాత నిన్ను నిరాకరించడం నావిధి అయింది.

కామాక్షి:

(కోపంతో) యేం వంశ మేమిటి మాది ?

సుందరేశయ్య:

నీ కప్పుడే యీ విషయా లర్థం కావు.

కామాక్షి:

యింకా తెలీవా, పెళ్ళైనా ? పొద్దున్న పెళ్ళిచేసి సాయంత్రం పొమ్మనేవాళ్ళని, దీని అర్థమేమిటో చెప్పమని అడగడానికి నా కర్హత లేదా ?

మంగమ్మ:

(ఆలోచించి) యివి చిన్నపిల్లలు జోక్యం కలగజేసుకో వలసిన విషయాలు కావు.

కామాక్షి:

(మంగమ్మతో) మీరేమంటారు ? మీరూ చిన్నపిల్లలే నేమో !

వెంకటచలం:

(వెంకటచలంతో) యీ గోల యేమిటో చెప్పకూడదూ ?

మంగమ్మ:

యేం చెప్పను ?

సుందరేశయ్య:

ఆమెకి తెలిస్తేగా?

కామాక్షి:

కాని నేను వెళ్ళాలీ! నాన్నా నేను నీ దగ్గిరే వుంటాను, పెళ్ళివొద్దు యేమీవొద్దని యెంత యేడ్చినా, యేదో నీ తర వాత నే నేమౌతానో అని భయపడి, నన్ను బతిమాలు కుని, నీ కోసమని ఒప్పించావు. యీమెని నమ్మి నన్ను ముందు పంపించినందుకేగద యింత చులకనైనాము. (మంగమ్మతో) యీమండీ! మీరు పెళ్ళయిందంటే, అయిందీ, కాలేదంటే కాలేదు! పైగా మావంశ మంటారు! ఏమిటండీ మావంశం సంగతి! చెప్పరాదూ!

మంగమ్మ:

మీ నాన్న చెపుతారు.

కామాక్షి:

యేం నాన్నా, ఏమిటది?

సుందరేశయ్య:

యేమో! ఏం చెప్పను! ఏం లేదసలు.

కామాక్షి:

ఈ గోలంతా ఎందుకు? ఇప్పుడు నేనిక్కడనించి ఎందుకు కదలాలి!

సుందరేశయ్య:

నన్ను పొమ్మన్నది గనక.

కామాక్షి:

యెందుకు?

సుందరేశయ్య:

నాకూ తెలీదు.

కామాక్షి:

సరే, పోదాం పద (వెంకటచలంతో) వెడతానండీ!

వెంకటచలం:

(కన్నీళ్ళతో) వొద్దు.

కామాక్షి:

మరి యేంచెయ్యను?

సుందరేశయ్య:

నేనూ వొస్తాను.

కామాక్షి:

యేం నాన్నా?

సుందరేశయ్య:

అంతకంటేనా; కాని మేము బీదవాళ్ళం. ముందు చెప్తున్నాను.

మంగమ్మ:

(వెంకటచలంతో) యేమిటీ! నువ్వూ వెడతావా?

వెంకటచలం:

మరి (కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటున్నాడు)

సుందరేశయ్య:

పోనీ నేను వెడతాను. మా అమ్మాయిని వుంచుకో.

కామాక్షి:

యేమిటినాన్నా! కారణం లేకుండా పొమ్మంటే, నువ్విట్లా వూరుకుంటున్నావుగాని, యేం గతిలేదా మనకి! కావలిస్తే

యీాయన వొాస్తారు, లేకపోతే లేదు. వెడదాం, రా. నిన్ను మర్యాద చెయ్యకపోయిం తరవాత నేనెందు కిక్కడ!

వెంకటచలం:

అంతేనా కామాక్షి!

కామాక్షి:

యేం చెయ్యను? మీారూ రండి.

సుందరేశయ్య:

(మంగమ్మతో) కారణమేమీా లేనిది, వదో భ్రమ మనసులో పెట్టుకుని మమ్మన్నందర్నీ అవస్థ పెడుతున్నావు. స్పష్టంగా మాట్లాడితే యెంత బావుంటుంది!

మంగమ్మ:

యేమీా లాభం లేదు.

సుందరేశయ్య:

పోనీ నేను వేడుకుంటున్నాను. అమ్మాయీా, నువ్వూ నీ పని మిటి లోపలికి వెళ్ళండి ఒక్కసారి. నేను—

కామాక్షి:

యేమిటి నాన్నా, యింకా మాట్లాడేదేమిటి? యేమిటీ ఆ వినయం, విధేయతా! పోనీ, పొమ్మంటే పోదాం.

సుందరేశయ్య:

నేను చెపుతాగా, నువ్వు వెళ్లు.

కామాక్షి:

కావలిస్తే నువ్వుండు, నేనుమాత్రం—

మంగమ్మ:

యిందాకణ్ణించి నీకు బోధించిన నీతులన్నీ యేమైనాయి.

కామాక్షి:

అవన్నీ మీ కోడలికి బోధించుకున్నారు, నాకు కాదు.

సుందరేశయ్య:

అమ్మాయీ, యేమిటా మాటలు. (కామాక్షి వెంకటచలం వెడుతున్నారు.) నేను దాని దుఃఖాన్ని చూడలేను. దాన్ని వొదిలి నేను జీవించలేను. వాళ్ళిద్దరి భావిసౌఖ్యమూ అభి వృద్ధీ మనచేతులో వున్నాయి. నువ్వేదో జీవితమంతా భంగ పడ్డానన్నావు నామూలంగా. మనిద్దరమూ కలిసి దాని జీవి తాన్ని భగ్నం చేస్తాము. నాబిడ్డకోసం నా అభిమానా న్నంతా దిగమింగుకుని నీచేతులు పట్టుకున్నా. నేను నీకు ద్రోహం చేశానో, లేదో—చేశానే అనుకో, బుద్ధిపూర్వకం గానే చేశాననుకో, క్షమించు.

మంగమ్మ:

ఆసంగతి సరేలే, క్షమించటానికి నేనెవర్ని, పరమేశ్వరు డున్నాడు. కాని నిన్ను ప్రతిదినమూ యిక్కడ చూస్తూ వుంటే నాకు శాంతి వుంటుందా? ప్రతి దినమూ యెవరిని నా హృదయ శాంతికై శపించుకుంటున్నానో, ఆ మనిషిని నా అతిథిగా, మిత్రుడిగా ఎట్లా చూసుకోను? ఏమో చిన్న ప్పుడు నన్ను మోసంచేసినట్లే, ఆజాలికళ్ళతో అట్లా చూసి మళ్ళీ ఈనాడు—

సుందరేశయ్య:

(కొంచం సంతోషంగా) అన్యాయం, అన్యాయం. ఇన్నే ళ్ళొచ్చి—

మంగమ్మ:

వినండి. ముసలివాణ్ణై నాకు దేహం ముడతలు పడ్డది. కాని మీకిళ్లీ అప్లానే - నాటిమల్లేన సరిగ్గా—(అప్రయత్నంగా జ్ఞాపకస్ఫురణలో పడుతో) ఆ హృదయం పెద్దగాలిలో, నీ గది ముందు నుంచుని, నాపంక జాలిగా—రాత్రంతా నిరాశ చెందించిన క్రూరత్వానికి నేను భాగ్యురాలనైనట్టు, చిన్న వెలుతురులోనుంచుని—(తెప్పరిల్లి) ఏమో, ఏనిముసాన, అప్రమత్తతలో—మళ్ళీ, మళ్ళీ నన్ను అవివేకిని చేసి-వెళ్లు, వెళ్లి-(పెద్దగా) వొద్దు, వొద్దు మీరు వొచ్చినప్పట్టించి - పోండి మీరూ మీసంతానం, అందరూ నా జీవితంలోంచి, నా కళ్ళముందునించి. వెళ్ళిపోండి ముందు. ఇంత విశాల ప్రపంచం వుండగా నేనే దొరికానా నీకు నీ కక్ష్యా మంద డానికి? క్షమిటేది? యేమిటి? (ఒక్క-నిమిషం వూరుకుని మంగమ్మ శాంతపడ్డది.)—ఆశ లేదు. ఏనాడు నువ్వో హృదయాన్ని అంత గాఢంగా గాయంచేశావో, ఆనాడే నాకూ నీకూ ముగిసింది. ఆనాడే శాశ్వతంగా లత తెగింది. యెప్పుడు నిన్ను చూసినా ఆ గాయం రక్తం కారక మానదు.

సుందరేశయ్య:

అన్యాయం, అన్యాయం, అంటావు. నేను చేసిన అన్యాయమేమిటో స్పష్టంగా మాటలతో చెప్పు.

మంగమ్మ:

చెపుతాను. చెప్పడానికేం? (ఆలోచిస్తోంది) యేం చెప్పను? యెట్లా చెప్పను? యెంత ఆవేశంకిందో, ఆగ్రహం కిందనో మణిచి దాచిన వ్యవహారాన్ని విప్పనా? (ఆగింది) ముందు

యే మెరగని నాతో ఆ దురుద్దేశ్యాన్ని, మలినమైన అను రాగాన్ని ప్రేరేపించింది నువ్వేనని వొప్పుకుంటావా?

సుందరేశయ్య:

నేనా! మలినమా! కానీ—

మంగమ్మ:

యేమిటి? యిదికూడానా, దుర్మార్గుడా! నువ్వు కాదూ ద్రోహీ?

సుందరేశయ్య:

నేనేమన్నాను?

మంగమ్మ:

పైగా యేమన్నానా! పురుషస్పర్శ అనేది అర్థంకాకముందే భర్తపోయిన నన్ను, తలిదండ్రులతిజాగ్రత్తతో, శాస్త్ర పారాయణంలోనూ, ధర్మవ్రతాచరణంలోనూ, పారమార్థ చింతలోనూ పెంచుతోవుంటే బంధుత్వమిష చేత, యింటో స్వేచ్ఛనుపొంది క్రమంగా నా మనసులో విషసర్పంవలె ప్రవేశించి, ఒక్కటొక్కటిగా, నా దమన శక్తుల్ని నాశనం చేసి పైగా, పైగా—వుండు ఆ రాత్రి ఉత్తరరామ చరిత్ర చదువుతో, సీతచూపును వర్ణించి—అప్పుడుకదూ నావంక—

సుందరేశయ్య:

(ఆగలేక) అప్పుడేనా! నిజమా! (సంతోషంతో) అప్పు డేనా మొదట నీ మనస్సు స్పృశించింది; యెన్నాళ్ళు బాధ పడ్డాను నీ మనోభావం తెలీక! మరి అన్ని రాత్రులు, అన్ని గడియలు—ఆ వర్ష రాత్రివరకు—దాదాపు నెలరోజులు, ఎందుకు నన్నింత బాధపెట్టేవు! అబ్బ ఆవేదన! మధురమైన——

మంగమ్మ:
(లజ్జతో) కాకపోతే, కన్యను, నవయవ్వన వంతురాలను మరి –(తెప్పరిల్లి) పోనీలే, అదంతా యెందుకు? నువ్వు—
సుందరేశయ్య:
అట్లాకాదు నిజం చెప్పు. అంతకుముందే నాపైన అనురాగ మంకురించిందా. యింకా అంతకు ముందో! అసలు నన్ను మొదట చూచినప్పుడు—వెనుకటింటి కిటికీదగ్గిర సగం చీకట్లోనూ—
మంగమ్మ:
చాల్లే అదంతా వుండనీ, కాని అమాయకురాలిని, నన్నంటావా ఆ మాట!
సుందరేశయ్య:
(మరిచిపోయి) యేమాట?
మంగమ్మ:
(మరిచిపోయి) ఏ మాటా? (ప్రయత్నపూర్వకంగా ఆలోచిస్తుంది) ఏదో, పోనీలే!
సుందరేశయ్య:
మరి చెప్పు నేనేం అన్యాయం చేశానో?
మంగమ్మ:
(ఆలోచించి) ఆ నువ్వేవొచ్చి, పారమార్థిక ధ్యాసలో—
సుందరేశయ్య:
ఏం దొంగమాటలు! ఆ వయసులో పారమార్థిక చింతలా?
మంగమ్మ:
వెక్కిరించకు. పూరికేమాచో—అవును పారమార్థిక చింతలో కళ్ళు మూసుకుని నిద్రపోతున్న నా మనసుని బలవంతంగా రేకులు విప్పి—

సుందరేశయ్య:

నువ్వే అంటివికద ! ఆ రాత్రే ఉత్తరరామాయణం చదివిన రాత్రే—అప్పుడు నేనింకా కలలోనన్నా యీ విషయమై అట్లాటి—

మంగమ్మ:

అవునేమో ! కాని నీకేం తెలుసు ? నేనిప్పుడు చెపితే తెలిసిందిగాని—

సుందరేశయ్య:

నాకు స్పష్టంగా తెలీకపోవొచ్చు. కాని నా అంతరాత్మకి తెలిసివుండదా ? నీకే వ్యక్తంగాని, సిగ్గుతో కూడిన ప్రణయ దృష్టులూ, నిద్రలో స్ఫురించే రహస్యపు కోర్కెలూ, నీవేళ్ళలోని కంపనా, నడకలోని సంభ్రమమూ, నా మనసు కనిపెట్టి వుండదనా ? నేను చూట్టంలేదనుకున్నప్పుడు, నీకూ తెలీకండానే నీ చూపులు నా ముఖంనించి దొంగిలించిన ఆనందాన్ని నే నెరగనా ?

మంగమ్మ:

కాదు. అంతా నీ భ్రమ.

సుందరేశయ్య:

ఇంకేం చెప్పను ?......పోనీ ఆ వర్షరాత్రి, వొక్కత్తెవూ ఆ పెద్ద విసురుగాలిలో నుంచున్నప్పుడు—(మైమరచి) నీ పమిట దానిమ్మచెట్టుపైకి ఎగురుతో, నీ నున్నని నుదురు మీద నల్లగా చీకట్లో చీకటివలె ముంగురులు కదులుతో, నీ హృదయంలోని భావాలవలె పరువులెత్తే కారుమబ్బుల కేసి, నీ లేత ముఖాన్ని తిప్పి— (ఆనందంలో మునిగి మాట్లాడం మరచిపోయినాడు)

మంగమ్మ:

అప్పుడు——

సుందరేశయ్య:

అప్పుడు చెప్పుడు కాకుండా పక్కనవొచ్చి నుంచున్నాను. నువ్వు అట్లానే నుంచుని, వేళ్ళతో ఏదో వెతుకుతున్నట్టు, నీ చెయ్యి నా చేతివేపు చాచి——ప్రేమతో——నా వేళ్ళని—

మంగమ్మ:

కాదు భయంతో——

సుందరేశయ్య:

ప్రేమతో-ఆ భేదం తెలీదా!

మంగమ్మ:

(కోపంతో) నీ హృదయ మాలిన్య మట్టా అనిపించింది. కాని భయంతోనే. ఎన్నోసార్లు నేను ఆలోచించుకుని రూఢి చేసుకున్నాను- భయంతోనే నని-నేనేమీ లజ్జలేని దాన్ని కాదు-భయంతోనే-

సుందరేశయ్య:

అట్లా అనకు ఆవొక్క ఆనందాన్ని ఛేదించకు.

మంగమ్మ:

(విసుకుతో) సరేలే-అప్పుడు నువ్వేంచేశావు - అసహాయున్నైన నన్ను దగ్గిరికి చేర్చుకుని-అదేదో చంపక పువ్వుల వాసన తైలం——

సుందరేశయ్య:

అదిజ్ఞాపకముందే! నాకు మావాళ్లు పుస్తకాలకిచ్చినవాటిల్లో రూపాయున్నర మిగిల్చుకుని కొన్న దది-

మంగమ్మ:

వుండు నీవూపిరితో నాచంపల్ని గాఢంగా కాలుస్తో దగ్గిరగా నీకు, నీ పెదిమలకి, దగ్గిరిగా, నా చంపని... అబ్బా! (అతని చెయ్యి గట్టిగా పట్టుకుంది.) జన్మానికల్లా-ఆవొక్క-రాత్రి-యింక రాదుకదా! నన్ను బోలినదాన్ని - (తెప్పరిల్లి) పోని, అదంతా, పోనీ ఇప్పుడెందుకు? ... ఆరాత్రి యామ న్నావు? ఇంక మనిద్దరి జీవితాలూ వొకటేననీ, నన్నెప్పుడూ అన్యాయం చెయ్యననీ-నువ్వు నన్ను బలవంతంచేసి, చేసిన అపరాధానికి నేను పశ్చాత్తాపపడి, భయపడి ఏడుస్తోవుంటే-అనలేదూ? జ్ఞాపకంవుందా?

సుందరేశయ్య:

అన్నాను-ఏమిటా?

మంగమ్మ:

మరి ఆమాటలు నమ్మేకద-నువ్వుపోగానే యిల్లంతా చీకటైనట్టయి; వేదాంతం నిస్సారమూ, శాస్త్రాలు వెర్రిప్రేలాపనలుగాతోచి, యింక నిలువలేక, అన్ని బంధనాల్నీ, బంధువుల్నీ త్యజించి, ఇల్లువొదిలి, నీకోసంవొచ్చి, కోమలమైన నా యవ్వనాన్ని-నీ చేతులకి వొప్పగించింది; అందుకేగా! (కోపంతో) అవునా, ఏంచేశావు, రాక్షసీ, పాతకీ, ఏంచేశావు!

సుందరేశయ్య:

(నెమ్మదిగా) ఏంచేశానా? నువ్వు మరిచిన నీతినీ, ధర్మాన్నీ శ్రేయస్సునీ నీకు బోధించి, తీసుకుపోయి, ఏదోవొంకచెప్పి నీ తల్లిదగ్గిర దిగపెట్టా. అదే నీకుచేసిన పరమ ద్రోహం-అవునా!

మంగమ్మ:

కాదూ!

సుందరేశయ్య:

ద్రోహమే!

మంగమ్మ:

నాతో పరియాచకమా! నీవేపుచాచిన నా మృదు ప్రేమ లతని ఖండించి, నలిపి-నమ్మించి, గొంతు నులిమి—

సుందరేశయ్య:

(ఆలోచనగా) ద్రోహమేనా? సరే, పోనీ. మరి యిందుకా ద్రోహం చేశాననుకున్నావు? నిన్ను అంతగా ప్రేమించకున్న, నిన్ను, నీ ప్రేమని నిర్మూలం చెయ్యడం నాకు ఆనందమే అనుకున్నావా?

మంగమ్మ:

కాకపోవచ్చు—

సుందరేశయ్య:

నువ్వొచ్చిన సాయంత్రం - ఈనాడు జరిగినట్టు అంతా జ్ఞాపకముంది-నువ్వు బండిదిగడం-సిగ్గుతో నుంచోడం - నల్ల చుక్కలచీరె కట్టుకున్నావు అవునా-నా ఆశ్చర్యం-నీ-పెదిమ వొణకడం-

మంగమ్మ:

అబ్బా!

సుందరేశయ్య:

ఆసాయంత్రం-నిన్ను-ఒకరోజున-కాదు-ఆరాత్రికి నాకోసం, స్వేచ్ఛగా, స్వతంత్రంగా ప్రేమించుకోవాలని, నిర్భయంగా కావిలించుకోవాలని, నామనసెంత తెంపుచేసుకుందో నీకేం

తెలుసు ? కాని నేను ఒక్క-చూపు దయగా చూశానా ? ఒకసారి ముద్దుగా పిలిచానా ? ఇద్దరమూ మహాపాతాళంలో కుంగిపోతా మనుకుని-

మంగమ్మ:

కాదు, ఏమీకాదు. ఏదో తాత్కాలికంగా నా హృదయంతో ఆడుకున్నావు - అవసరంతీరింది. యత్నం సఫలమయింది. నువ్వు వెలిగించినమంట కన్నీళ్ళతో చల్లారుతుం దనుకున్నావు. కాని భగ్గుమని నలుగురి కళ్ళముందూ మండింది. నా తెగింపు నీకు వుపద్రవం తీసుకొచ్చేటప్పటికి-ఏం చేశావు? నాపతనానికి-వినాశనానికి హేతువైన నువ్వేం చేశావు! స్వార్థపరుడివై, భీరుడివై, నాఅవస్థను యోచించక కుంగిపోతున్న నా అభిమానాన్ని-ఎండిపోయ్యే నారసభావాన్ని, మండిపోయ్యే నా యవ్వనాన్ని తలుచుకోక నీతిబోధలతో నాతల విరిగేట్టు——

సుందరేశయ్య:

వుండు_అన్యాయం-జరిగిపోయింది-పాతికేళ్ళకిందటి ముచ్చట ఎట్లా నీకిప్పుడు రుజువు చెయ్యడం! ఎన్నటికైనా ఆ యీశ్వరుడు నిజం తేల్చవలసిందే! ఎట్లా నమ్ముతావు. ఇరవై యేళ్లనించి పాతుకున్న అబద్ధం - అపనమ్మకం - యీనాటి పది మాటలతో చెదిరిపోతుందా !

మంగమ్మ:

చెప్పరాదూ, ఆ నిజమేమిటో !

సుందరేశయ్య:

ఆ నిజమేమిటం టే-నమ్మవు-లాభ లేదు.

మంగమ్మ:

చెపుదూ.

సుందరేశయ్య:

నువ్వు పసిదానివి. లోకమూ, దాని అసహానమూ, దాని వంకరదృష్టి తెలీనిదానివి. అమాయకురాలివి.

మంగమ్మ:

అందుకనే అట్లా మోసపోయినాను.

సుందరేశయ్య:

నన్ను నమ్మివొచ్చావు. అటువంటి నిష్కపటురాలిని—నిన్ను—నా స్వలాభం చూసుకుని 'ఎన్కరేజ్' (Encourage) చేసి, నాతో వుంచుకుంటే పర్యవసాన మేమవుతుంది ! వుండు. నువ్వనేది నాకు తెలుసు. అది నిజమే. నేనేమీ యోగిని కాదు. అసాధారణ సహానవంతుణ్ణీ కాదు. నిన్ను పెట్టుకున్నా ననగానే మా తండ్రి డబ్బు పంపడు—నాకు భయమే—మా వాళ్ళూ, మీ వాళ్ళూ, మనని రానీరు. బీదతనం, అమర్యాద సంఘ దౌర్జన్యం ఆజన్మాంతమూ హీనత్వం — లేచిపోయిం దనే హేళన—మన పిల్లలకి తలవొంపులు — ఇన్నీ ఆలోచిం చాను. నా కప్పుడే తెలుసు—స్త్రీ హృదయం కదలనే కద లదు, కదిలిందా అది జగన్నాథుడి రథమేనని. ఎవరికేం ముప్పు మూడుతుందో, తాముగాని యితరులుగాని తమ ప్రవర్తనవల్ల యెంత నలుగుతారో, యేమీ ఆలోచించదు. బంధనాలకూ, వివేకానికి అంధమౌతుంది. కాని పురుషుడి కైనా కలగవొద్దా జ్ఞానము——

మంగమ్మ:

నిజమేనా ! నమ్మనా !

ం

సుందరేశయ్య:

నీయిష్టం.

మంగమ్మ:

కాని తరవాత...... తరవాత... నా శిశువు నా గర్భంలో కదిలినప్పుడు, నేను నీకు రాసిన ఉత్తరాలు—

సుందరేశయ్య:

అవును. ఏం చెయ్యనూ... చేశాను. మహాపాపం చేశాను. ఏనాడు నీ లోతైన రొమ్ముల్లోవేపు నా మనసు చలించిందో ఆనాడే పరిగెత్తుకుపోవలసింది. ఏనాడు నా చూపులు నీ మెడచుట్టూ తిరిగాయో, ఆనాడే కళ్ళు పొడుచుకోవలసింది. కాని నీ సామీప్యానపొందే మాధుర్యం నన్ను అశక్తుణ్ణి చేసింది.

మంగమ్మ:

మరి నా సంగతీ—

సుందరేశయ్య:

నీ వెంట దురదృష్టంలోపడ్డా, నాతో నిన్నిద్దే అవస్థకన్న నయమేగా! అదీగాక పెళ్ళి అయినవాణ్ణి, ఇంకో వ్యక్తి బాధ్యత నా చేతులపైనవుంది. నేనేం చెయ్యగలను.

మంగమ్మ:

నీ అంతరాత్మకి యీ కారణాలు చెప్పి నోరుమూసి, ధర్మమే ఆచరించానని సంతోషించావు. అవునా......నా బాధ, నా బాధ!

సుందరేశయ్య:

ఆ బాధ నా నెత్తిన రుద్దుతావేం? నీ ప్రారబ్ధం అనుభవించక ఏం చేస్తావు!

మంగమ్మ:

(కోపంతో) ప్రారబ్ధమా! నీ గొంతువ్రాడిపోనూ! అమాయకురాల్ని నన్ను తప్పతోవ కీడ్చి, శిశువుని కల్పించి, నన్ను నాగతికి వొదిలి, నీ భార్యతో సుఖించడం నా ప్రారబ్ధ ఫలమా? ప్రతిరాత్రి శూన్యంతో, నీకోసం చేతులు చాచి, చాచి-ఏడ్చి, గర్భంలో శిశువు కదిలినప్పుడల్లా, ఆ ఆనందం జ్వాలవలె నన్ను కాలుస్తోవుంటే ఆ దొంగతనమూ, సిగ్గూ, భయమూ - అబ్బో - దాన్ని-ఆ నోరులేని దాన్ని తిట్టుకుంటో యెన్ని జన్మాలకైనా మరవగలనా? అదంతా నా పూర్వజన్మ ఫలమా? ధూర్తుడా, పిశాచీ, సిగ్గులేదూ, నీ మొహానికి!...ఎంత నమ్మాను నిన్ను! ఎన్ని సార్లు ప్రయత్నించాను, ఎట్లాగో తప్పించుకుని నీ దగ్గరికి వొచ్చి, నీ గుండెలమీద అర్ధరాత్రి కూచుని, కత్తితో, నీ కళ్ళు తెరిచి, గుడ్లు పెరికి, మాట్టాడకుండా నీ నాలికకోసి, నిన్ను కావిలించుకున్న నీ చేతులు నరికి "నేనే! నేనే! అంత సులభంగా మోసపుచ్చి వొదిలిన దిక్కుమాలిన పిల్లని-నేనే నోరులేని ఆడపిల్లకదా, అని వొదిలేస్తే, వొదిలించుకున్నావా? నేనే, పిశాచిని రాక్షసిని నేనే" అని—

సుందరేశయ్య:

కొట్టు, వుమ్మెయ్యి-పాపం చేశాను. కాని నేను కరుణ తలచక నన్ను వుపేక్ష చేసినందువల్లనే కద-యీ భాగ్యము-కొడుకు కోడలు-యిన్నీ యేర్పడి సౌఖ్యపడుతున్నావు? నేనే నిన్ను తెచ్చుకుంటే-మనిద్దరి గతీ యేమయ్యేది!

మంగమ్మ:

ఇప్పుడు సరే! చేసినపని మంచిగా వుండవొచ్చు, పర్యవసానం వల్ల కాని అప్పుడు యివన్నీ ఆలోచించేనా, నా విచారానికి నన్ను వొదిలిపెట్టి రాయివలె వూరుకున్నావు? చెప్పు, నువ్వెట్టా నిర్దోషివి ?

సుందరేశయ్య:

వూరికే, మానినపుళ్లు రేపుకుని యేమిప్రయోజనం?

మంగమ్మ:

లోపలంతాకుళ్లు. బైటపెట్టడం భయం. నిజంచెప్పు. ఇన్నేళ్లొచ్చాయి. ఇప్పటికైనా నిజం మాట్లాడితేనేం!

సుందరేశయ్య:

(ఆలోచించి) చెపితేనేం? నీ వుత్తరాలు చూసి, మనసు నిలువక నిన్ను తెచ్చుకుందామనుకున్నాను. కాని భార్య వొప్పుకోలేదు. చస్తానంది. పుట్టింటికిపోయి గోలచేస్తానంది. మరి దాని ఆస్తిమీద బతుకుతోవుంటిని! (సిగ్గుతో తల వొంచుకున్నాడు.)

మంగమ్మ:

అదే నిజం! నీభార్యకి దడిశి నన్నెట్లో వొదిలావు.

సుందరేశయ్య:

నా భార్యనుచూసి ఈర్ష్యపడుతున్నా వెందుకు?

మంగమ్మ:

ఈర్ష్యా! నీకేం మతిపోతుందా? ఈర్ష్యకాదు. నా విధ్యుక్తం నుంచి భార్యనిచూసి భయపడ్డ నిన్నుచూసి అసహ్యం.

సుందరేశయ్య:

విధ్యుక్తమా? నా భార్యనీ, సంసారాన్నీ పాలించడమా - కడుపుతున్న వితంతువుని తెచ్చుకుని సంసార విచ్ఛేదనం చేసుకోడమా! అగ్నిసాక్షిగా చేసిన ప్రమాణాలను ధ్వంసం చేసి——

మంగమ్మ:

ఔను. పంచభూతసాక్షిగా చేసిన ప్రమాణాలేమైనాయో! ఇది బహిరంగమూ, అది రహస్యమూ! అంతే భేదం—ఛి! నీతో మాట్లాడ్డం పాపం.

సుందరేశయ్య:

నా కాపరాన్ని నేను నాశనం చేసుకోని పాపానికి, నా కూతురు సంసారం నాశనం చెయ్యాలంటావు అంతేనా? సుఖంగా యిట్లాబతకడం నీకేం చేదుగావుందా? (కంఠం మార్చి) మునుపూ యింతే-ఏదోవొంక పెట్టి నాతో తగాదా పెట్టుకుని కన్నీళ్లు కారిస్తేనే కాని తృప్తి—

మంగమ్మ:

మరినువ్వు వోదార్చడం యెంతబావుండేది! పకపకానవ్వి, నా మాటల్ని తప్పించి, దొంగపలుకులు పలికి యిట్లానే - యెప్పుడూ మోసపోవడమే నేను!

సుందరేశయ్య:

ఏం మోసపోయినావు? హాయిగా యిల్లూ వాకిలీ, బంధువులూ——

మంగమ్మ:

కాని శాంతియేదీ? నా గర్భంలో అగ్ని -

సుందరేశయ్య:

ఎందుకు?

మంగమ్మ:

ఆ మూడు రాత్రుల పాపాగ్ని నిన్ను వొదిలిందిగాని, నన్ను జన్మాంతమూ పట్టుకుంది.

సుందరేశయ్య:

అంటే?

మంగమ్మ:

మనకొడుకు.

సుందరేశయ్య:

కొడుకూ!

మంగమ్మ:

అవును — ఓ పల్లెటూళ్ళో యెవరికీ తెలీకండా కానిచ్చే యేర్పాటుచేశారు. అక్కడ, ఆగుడిశలో కని (కన్నీళ్ళతో) పాలు తాగుతున్న పిల్లని, నా మెడమీద చిన్నచేతుల్తో, తడుముతున్నకూనని లాగి, విడదీసి, యిచ్చేశాను—చాకలి వాళ్ళకి—పెంచుకోమని (కోపంతో) సంతోషించు. కడుపు నిండిందా?

సుందరేశయ్య:

తరవాత—

మంగమ్మ:

ఎంత బతిమాలుకున్నా, వుపవాసాలుచేసి, చస్తానని బెదిరించినా, నా బిడ్డని నేను తెచ్చుకోడానికి—ఒక్కసారి చూసి రావడానికి వొప్పుకోలేదు, మావాళ్ళు—నా ప్రియమైన తలి

దండ్రులు. వాళ్ళ మర్యాదవుంటేసరి! నా గర్భంశాలి నేను చస్తే వాళ్ళకేం!

సుందరేశయ్య:

మళ్ళీ తల్లితండ్రులకి కృతజ్ఞత చూపాలని నీతిపుస్తకాలన్నీ బోధిస్తాయి.

మంగమ్మ:

వాళ్ళమాత్రం - ఏంచేస్తారు పాపం, వాళ్ళకీ—

సుందరేశయ్య:

(వాడలిపోయి) వుండు. ఆ, ఆ, వుండు......నిజమే! అవును- అదేయిాడు ... ఆ, ఆ. అన్నకీ చెల్లికీ పెళ్ళిచేశామా! శివ, శివా! ఎంత ఘోరపాపమిది! పోనీ, నన్ను తీసుకుపోనీ, దాన్ని కామాక్షీని. ఇంకానయం, రాత్రి కాకముందే వొచ్చాను - ఎంత-

మంగమ్మ:

వుండు. గోలపడకు. ఈ వెంకటచలం కాదు.

సుందరేశయ్య:

కాదుగద! అమ్మ! ఐతే నువ్వు తెచ్చుకోలేదన్నమాట! వాడెక్కడ?

మంగమ్మ:

ఎట్లా చెప్పను! నా చిన్నిపాపని ఆ చాకలాళ్ళు ఏం కొడుతున్నారో, ఆకలి అని గొంతుచించుకున్నా పాలు పోస్తున్నారో లేదో-పరాయిపిల్ల వాళ్ళకేంముద్దు! ఏం రోగం వొచ్చి, ఏంబాధ పడుతోందో-అని ఆలోచించుకుని, ప్రతి రాత్రి, చీకట్లో చేతులుచాచి, చచ్చాను. ఎన్నాళ్ళకీ మనుపు

రాదు. ఎన్నటికీ చల్లారదు మంట, ఏదన్నా పనివుంటే
మరవగలంగాని దుఖ్ఖం—వూరికే తిని కూచున్నవాళ్ళ కదే
పని! కడుపంతా మండేది. గిలగిల తన్నుకునేదాన్ని. మళ్ళీ
పిల్లల్నికన్న కడుపే అమ్మేది—వూరికే తిట్టేది నన్ను – పన్నెం
డేళ్ళు ఎండబెట్టుకున్నాను హృదయాన్ని, కాల్చేవిరహాగ్నికి
వొదిలేశాను గర్భాన్ని. స్వేచ్ఛరాగానే, యెవణ్ణిగురించి
ప్రతిదినమూ కలలుకని, రూపాన్ని వర్ణించుకుని, చిత్రించు
కుని బాధపడుతున్నానో, వాణ్ణి నౌకరుకింద తెప్పించు
కున్నాను. కాని నేను వొదలిన పసిపాపకీ, వీడికీ సంబంధ
మేదీ! వీడువొచ్చినా నా పాప యెక్కడో ఏడుస్తున్నట్టే
వుండేది. సరిగా పాలుపడుతున్నారా, కొడుతున్నారా, అని
వులికిపడి లేచేదాన్ని! యెట్లాగో సమాధానం పెట్టుకుని
ప్రేమించడం నేర్చుకున్నాను, యీ నౌకరు పుత్రుణ్ణి.

సుందరేశయ్య:

వున్నాడా, యిక్కడ!

మంగమ్మ:

అప్పటినించీ, నా బాధ ప్రారంభం.

సుందరేశయ్య:

యేం?

మంగమ్మ:

నాకో అబ్బాయి నగపరకే పెంపకంచేశారు, యీ వెంకట
చలాన్ని – వొచ్చినరోజునించీ వీడికీ వాడికీ విరోధం. ఆ
వెంకటచలం మేధకత్వం పురస్కరించుకుని వీడుచేసిన దుండ
గం అంతా, యింతానా! నేనేమీ అనలేను; నా బిడ్డకి జరి
గిన అన్యాయం నా కళ్ళకి కట్టినట్టు కనపడి, కొట్టబోయే

నా చెయ్యి ఆగేది. నా కొడుకు నౌకరువాడిమల్లే తిట్లుతింటే, యెంత వేదన కలిగేది! బంధువులూ నౌకర్లూ వీణ్ణికొడితే వాళ్ళని చంపెయ్యాలనిపించేది. ఏం చెయ్యను? వీడేడిస్తే వాడి పౌరుషమూ, కళ్ళల్లో అధికారమూ వెలిగితే, వెళ్ళి కావిలించుకోవాలని, నా శరీరమంతా లాక్కుపోయ్యేది. యెంత ప్రయత్నించినా నా కొడుకు, నా సంపదకంతా ప్రభువులాగూ, ఆ వెంకటాచలం అన్యాయంగా, అక్రమంగా ఆక్రమించుకున్నట్టూ తోచేది. నిన్ను తలుచుకుని వాణ్ణెంత ద్వేషిద్దామన్నా నాచాతనయేది కాదు. వాడు నవ్వినా, తలతిప్పినా, నువ్వే, నీ అందమే జ్ఞాపకం వొచ్చేది. నీమీది ద్వేషమంతా వాడిమీది ప్రేమలో కరిగిపోయేది.

సుందరేశయ్య:

కరిగిపోయిందా?

మంగమ్మ:

వెల్లివిరిసి ప్రేమ పుట్టుకొచ్చేది. చూపలేను. కన్నీళ్ళు తుడవాలని, నీళ్ళుపొయ్యాలని, కావిలించుకోవాలనిపించేది. యెట్లా? యెవరు ప్రేమించేవారు లేక, నౌకర్లై, సహజ అహంభావంలో ప్రతివారిమీదా, అజ్ఞులమీదా నామీదా తిరగపడే వాడిస్థితిచూసి... అబ్బా, ఏం బాధపడేదాన్ని? రాత్రులుపోయి, చాపమీద దొర్లే వాడిపక్కన పడుకుని, తెల్లవార్లూ కావిలించుకోవాలనిపించేది. పూరికే చూస్తో రాత్రంతా నుంచునేదాన్ని. చాటుగా తినే వన్నీ పెట్టాను. చాటుగా ముద్దు చేశాను. కాని నా రహస్యప్రేమ వాడికి విషంగా పరిణమించింది. అన్నీ దొంగబుద్ధులు; తిరగపడటం

పొగరుబోతుతనం! వాడుచేసే పాడు పనులు ఎన్నని చెప్పను? ఎట్లా చెప్పను? నా గర్భాన అట్లా తగలబడి పోతోవుంటే నే నెట్లా వోర్వను? ఒక్కరోజు శాంతి నెరగను. ఇంతకంటే నన్ను మీరు మీతో తీసుకుపోతే బాగుండేదేమో!

పరుగెత్తుకుంటో సీరదా, వసంతం వొచ్చారు.

సీరద:

అమ్మమ్మా, అమ్మమ్మా! రా, చూడు, ఆగది ఎంత అందంగా చేశారో!

వసంతం:

దాంటో హల్వా నాకు కొంచమన్నా యియ్యేర్ట. అంతా నాన్నకీ పిన్నికీట! కొంచెం యిప్పించవూ, అమ్మమ్మా!

మంగమ్మ:

అవి మనం తాకకూడదు. ఇంటో చోకలెట్లు పెడతారండి.

సీరద:

అమ్మ యిచ్చింది. ఇన్ని! నా పొట్టనిండా పోసింది.

వసంతం:

సీరదా, అమ్మ యేమంది?

మంగమ్మ:

యేమంది?

సీరద:

యేం లేదు. ఏడుస్తోంది.

వసంతం:

యేడుస్తోందని చెప్పవొద్దన్నేదూ అమ్మ!

మంగమ్మ:

యేడుస్తోందా? ధూర్తవత్నీ, అమ్మకి శాస్తి కావలసిందే!

యింకా యేదో అనబోయి ఆలోచించి వూరుకుంది.

పీరద:

అమ్మవన్నీ దొంగ యేశుపులు కదూ, అమ్మమ్మా!

మంగమ్మ:

ఊఁ!

వసంతం:

అమ్మ పాపాత్మురాలు. పెద్దవాళ్ళు చెప్పినమాట వినదు.

మంగమ్మ:

వూరుకో, అమ్మని అనడం తప్పుకదూ?

వసంతం:

తప్పా అమ్మమ్మా! అమ్మని అనడమూ తప్పేనా?

మంగమ్మ:

చిన్న నాన్నగారు వొచ్చారు చూశారా? తాతయ్యగారు. నమస్కారం చెయ్యండి.

నమస్కారం చేశారు.

సుందరేశయ్య:

యెంతచక్కని పిల్లలో! ఇంకేం కావాలి యీ కోటని స్వర్గతుల్యం చెయ్యడానికి!

వసంతం:

(సుందరేశయ్యతో) పిన్ని మంచిది. మాకు అన్నీయిస్తుంది. అందుకనే మా నాన్న యెప్పుడూ ముద్దుపెట్టుకుంటాడు.

మంగమ్మ:

యింటోకి రండి. ఇంతసేపు మిమ్మన్ని అలసట పెట్టాను. మంచి ఆతిథ్యమే! చక్కని వియ్యపరాల్ని దొరికాను.

కామాక్షి యింకోరకం మస్తాబై వొచ్చింది.
సుందరేశయ్య ఆమెని కావిలించుకున్నాడు.

కామాక్షి:

నాన్నా, ఇంకా యిక్కడ వున్నావేం!

సుందరేశయ్య:

ఏం?

కామాక్షి:

అంత హీనంగా చూశాక యింకా నువ్వెందు కిక్కడ! నావిధి నేనుంటాను. నువ్వు వెళ్ళు.

మంగమ్మ:

అంత కోపమా! ముసలిదాన్ని నన్ను క్షమించవా?

సుందరేశయ్య:

రాత్రికి చెపుతాలే అంతా కామాక్షీ!

మంగమ్మా సుందరేశయ్యా వెడుతున్నారు. నారాయణ పాడుతో వొచ్చాడు.

నారాయణ:

కులాసగుంటాది నా రొంకి!
కులుకుతూ పెడతాది నా రొంకి!
ఆ ముసలినక్కైనా నిన్ను కన్నాది?

కామాక్షి:

పో, వెధవా, మా నాన్న నేమన్నా అన్నావా?

నారాయణ:

మేళంలో మద్దెలవాడిమల్లే అదేం వేషం!

కామాక్షి:

అత్తగారూ, వీడు చూడండి. (మంగమ్మా సుందరేశయ్యా తిరిగి వొచ్చారు)

నారాయణః
ఓరి ముసలినక్కా !

సుందరేశయ్యః
ముసలినిగా! చూద్దుగానిరా, రారా. (మీదికి వెడుతున్నాడు. ఆయన జబ్బలుచూసి నారాయణ వెనక్కి తగ్గుతున్నాడు.)

కామాక్షిః
పోనీ నాన్నా, పిరికివెధవ.

సుందరేశయ్యః
ఎవడు వీడు ?

మంగమ్మః
మాయింటో వుంటాడులెండి.

సుందరేశయ్యః
ఒక్క తడాఖా చూపిస్తాను.

కామాక్షిః
వీడసలు నౌకరుట నాన్నా! (సుందరేశయ్య చప్పున వెనక్కి తగ్గి చూస్తున్నాడు. మంగమ్మ మొహం తిప్పుకుంది)

సుందరేశయ్యః
ఏమిటయ్యా, యీ దౌర్జన్యం! పెద్దవాళ్ళని గౌరవిస్తే పాపమా! వొచ్చిన నిమిషానే నిష్కారణంగా తగాదా పెట్టుకున్నావు. ఈపిల్ల నిన్నేం చేసిందని అట్లా వేడిపించడం! నీకు చెల్లెలుకాదూ! అన్యాయం!

నారాయణః
నా చెల్లెలా (నవ్వుతున్నాడు) ఓరే, అరవోడా, నీకూ నీ కూతురికీ——

మంగమ్మ:
నోరుముయ్యి. పో అవతలకి.

నారాయణ:
వీళ్ళందరూ యెందుకు బంగాళాలో-

మంగమ్మ:
నోరుముయ్యి, వెళ్ళుముందు. (నారాయణ వెడుతున్నాడు)

వీరద:
యింతమంచి తాతయ్యని తిడుతున్నాడయ్యా, ఈ నారాయణ. అసలు మన యింట్లోంచి పంపెయ్యి.

వసంతం:
తాతయ్యా, వొదలకు. వాణ్ణికొట్టి భాగా వాడి కండువా చింపెయ్యి.

సుందరేశయ్య:
యెందుకు వాడికంత-

వసంతం:
నారాయణకిమల్లే తాతయ్యకికూడా యెర్రమీసాలే.

వీరద:
తాతయ్యా, మాకేమన్నా తినడానికి తెచ్చావా?

మంగమ్మ:
అట్లా అడగ వొచ్చా.

వసంతం:
తాతయ్య ట్రంకు చూశాను. పంలేవు, చుట్టలకంవు.

మంగమ్మా, సుందరేశయ్యా, కామాక్షి నడుస్తున్నారు.

వీరద:
తమ్ముడూ, యిదిగో నేలపిల్లి,

వసంతం:

ఏది, ఏది!

పెద్దవాళ్లు వెళ్ళారు, పిల్లలు పిల్లలకోసం నేలలో వెతుకుతున్నారు.

వీరద:

పుమ్మొయ్యి, పుమ్మొయ్యి పైకివొస్తుంది.

లక్ష్మి:

(వచ్చి) పిల్లులా, నేను తీసిపెడతాను.

వసంతం:

లక్ష్మీ, ఏమిటి తింటున్నావు?

లక్ష్మి:

సీమచింత కాయలు.

వసంతం:

నాకో. (ఇస్తోంది.)

వీరద:

పాపం! దాని కాయలు తీసుకోకు, తమ్ముడూ! మనం ఎన్ని అప్పచ్చులు తిన్నాముకాము యీపాళ!

లక్ష్మి:

ఇంతవరకు మాకు బువ్వ పెట్టలేను. పొద్దుణ్ణించి గంజేలేదు ...యిదుగోపిల్లి, యిందండి.

వసంతం:

ఏం?

లక్ష్మి:

బాబూ, అక్కా తగూలాడుకున్నారు.

వీరద:

ఎందుకు?

లక్ష్మి:

అమ్మగారు అక్కని వెళ్ళగొట్టమన్నారు. ఎక్కడికి పోవని అక్క యేడుస్తోంది.

వసంతం:

మీ అక్క యెందు కేడుస్తోంది?

లక్ష్మి:

అమ్మగారు పొమ్మన్నారుగా!

వసంతం:

ఎందుకు?

లక్ష్మి:

అక్కకి కడుపొచ్చిందీ.

నీరద:

పాపాయి పుడుతుంది. దాన్ని నాకియ్యాలి.

లక్ష్మి:

అక్కకి పెళ్ళి కాలేదుగా?

నీరద:

ఓ!

వసంతం:

మరి యెందుకు పెళ్ళి చెయ్యలేదూ.

లక్ష్మి:

చెయ్యకపోతే, మరి కడుపు తెప్పించుకోవాచ్చా?

వసంతం:

ఎందుకు తెప్పించుకుందో!

నీరద:

పాపాయికోసం.

విమల:
(విమల వొచ్చింది) బాబూ, యిట్లారా.

వసంతం:
ఉండు, యీ పిల్లి రావటంలేదు.

విమల:
నేను వెళ్ళిపోతున్నా, ఒక్కసారి రావూ?

వసంతం:
(వచ్చి) ఎక్కడికి అమ్మా?

విమల:
ఎక్కడికో! చాలాదూరం.

వసంతం:
మళ్ళీ యెప్పుడొస్తావు?

విమల:
ఎన్నో యేళ్ళకి యెప్పుడో! నన్ను గుర్తున్నా పట్టవు, అప్పుడు.

వీరద:
మళ్ళీ చామంతిపువ్వులొస్తాయీ, అప్పుడు?

విమల:
కాదు. ఇంకా చాలా యేళ్ళకి చూడండి. అమ్మమ్మ మీతో నేను చెడ్డదాన్నని చెప్పిందికదూ? అవునా? (పూరుకున్నారు) నేనేం చెడ్డదాన్ని కానమ్మా! నాకే మీమీద చాలా ప్రేమ. నేనే తొమ్మిదినెలలు పొట్టలో మోసి కష్టపడి కన్నాను.

వీరద:
అవును. వీణ్ణి కన్నప్పుడు ఆ మూలగదిలో మూలిగావు. నే నేడ్చాను.

విమల:

అవును. నిన్నూ అట్లానే కన్నాను. అప్పుడు చచ్చిపోతానని కూడా అనుకున్నాను. తరవాత మిమ్మల్ని యెంతో కష్టపడి పెంచుకున్నాను.

వసంతం:

అమ్మమ్మ కదూ మన్ని పెంచింది, అక్కా?

విమల:

అమ్మమ్మకి డబ్బువుంది. కనక మీకు అన్నీ కొని పెడుతుంది. నాకు డబ్బులేదు. నాకే డబ్బువుంటేనా అమ్మమ్మమల్లే దాచుకునేదాన్నా! ప్రతి దమ్మిడీ మీకే యిచ్చేదాన్ని.

వసంతం:

దమ్మిడీలేనా?

నీరద:

నీకు డబ్బెందుకులేదూ?

వసంతం:

డబ్బులేకపోతే యెందుకేం?

విమల:

పోనీ, నీకు తెలుకుట్టిన రాత్రి తెల్లార్లూ నేను కూచున్నానా అమ్మనూ! అమ్మమ్మని మీరుకొడితే వూరుకుంటుందా? నన్ను కరుస్తావా! నే నేమన్నా అంటానా?

నీరద:

(విమల మెడ కావిలించుకుని) అమ్మ మంచిది, తమ్ముడూ! ఎక్కడికీ వెళ్ళకు అమ్మా.

విమల:

నన్నే - పెద్దదానన్ననుకోకండి. అమ్మమ్మ వూరికే అట్లా చెప్తుంది. నామీద కోపం. ఆ మాటలు నమ్మకండి. నా

ప్రాణాలన్నీ మీామీాదనే వుంటాయి- (పిల్లల్ని ముద్దుపెట్టుకుంటోంది) చిన్నప్పటి సంగతులేమీా జ్ఞాపకంలేవూ! నామీాద యెంత ప్రేమగా వుండేవారు! ఎట్లా ఆడుకునేవాళ్ళం! ఆవాళ, గడ్డివాము తగలబడ్డరాత్రి, బొమ్మరిల్లు కట్టుకుని యెట్లా దాక్కున్నాము. అమ్మమ్మ కొట్టవస్తే నా వెనకాలే కాదూ దాక్కునేవారు. (సగం తనలో) నిర్భాగ్యురాల్ని. మిమ్మల్ని కాపాడుకునేశక్తి వుంటే నామీాద ప్రేమపొయ్యేదే కాదు మీాకు! భయపడి, దిక్కులేక, చేతులారా, మిమ్మల్ని మీా ప్రేమనీ ఆ రాక్షసి చేతి కందించుకున్నాను. నే నెవ్వరికీ అక్కరలే దిప్పుడు.

పీరద:

కావాలి అమ్మా-నువ్వు నాకావాలి.

విమల:

ఎందుకు?

పీరద:

ఎందుకా, వుండు... వుండు...

విమల:

నీ కేమీా తెలీదు, అవునా? ... అంతే నాగతి ... నాకు ప్రాయశ్చిత్తము... నా పిరికి పాపానికి.

పీరద:

వుండు అమ్మా! మా కోసం వుండు.

విమల:

నేను వెళ్ళిపోవడంకూడా మీా కోసమే!

పీరద:

మా కోసమా! మే మిక్కడే వున్నాముగా!

విమల:
(సగం తనలో) నే నిప్పుడు మీ కేం వుపయోగం? వుండి వొకటే లేకా వొకటే! మొన్నటికి మీ ప్రేమకి అర్హురాల్ని కాగలను? వూరికే, తొమ్మిది నెలలు మోసి కన్నందుకు, వొస్తుందా మీ దగ్గరనించి ప్రేమ! ఏ మృగమైనా చేస్తుం దాపని. శక్తి లేనిదానిమీద భక్తి ఎట్లావొస్తుంది? డబ్బు సంపాయించి మీకు ఎన్నో వొస్తువులు పట్టుకొస్తా. నన్ను మరిచిపోకండి. (లక్ష్మి యేడుస్తూ విమలదగ్గిరికివొచ్చింది)

లక్ష్మి:
నన్ను తీసుకెళ్ళండి, అమ్మా! నేనూ వొస్తాను మీతో.

విమల:
(ఆశ్చర్యంతో) నువ్వా!

లక్ష్మి:
నేను మీకు పనిచేసిపెడతాను. ప్రేమిస్తాను. నన్ను తీసుకెళ్లండి.

విమల:
ఎందుకే నువ్వు నాతో?

లక్ష్మి:
వొస్తానమ్మా!

విమల:
మీ అయ్య కొట్టడా?

లక్ష్మి:
అదికాదమ్మా, మీరొక్కరు వెళ్ళొద్దు. ఆ వెధవ నారాయణ మిమ్మల్ని బాధలుపెట్టాడు. నేను చూశాను. తీసుకెళ్ళండి నన్ను.

విమల:

(దాన్ని ముద్దుపెట్టుకుని) వొస్తమ్మా! నాకే గతిలేదు. నిన్నేం చేసుకోను (వెళ్ళింది)

నీరద:

పాపం! అమ్మ వెళ్ళిపోతుంది.

వసంతం:

అన్ని వృత్తదే! వెళ్ళదు నీరదా! ఎక్కడికి వెళుతుంది?

నీరద:

లక్ష్మీ! ఎందుకు ఏడుస్తున్నావు?

లక్ష్మి:

కడుపు పీక్కుపోతోంది. బువ్వలేదు.

నీరద:

వుండు, ఇక్కడే వుండు. (లోపలికి వెళ్ళింది)

లక్ష్మి:

మీ అమ్మగారు అట్లా యేడ్చి వెళ్ళిపోతూవుంటే, అట్లా వూరికే నుంచున్నారేం?

వసంతం:

అంతా దొంగవేషం.

నీరద పలహారాలు తెచ్చి లక్ష్మికి యిచ్చింది. లక్ష్మి తింటోంది.

లక్ష్మి:

చల్లని చిన్నమ్మగారు! మీకు పుణ్యముమ్మా! విమలమ్మ గారికి బువ్వలేకపోతే, యెవరో యిట్లానే పెడతారు.

నీరద:

అమ్మకి అన్నం యెందుకు వుండదు?

లక్ష్మి:

ఎట్లా వొస్తుంది?

పీరదః
అవును. పాపం, అమ్మ ఏమౌతుంది! అన్నంలేక చచ్చి పోతుందేమో!

మంగమ్మః
(వచ్చి) ఇవన్నీ తీసుకొస్తోవుంటే ఎందుకో అనుకున్నా. దీనికి పెడుతున్నారా? ఓసీ, చిన్నపిల్లల్ని చేసి బెల్లించుకు తింటున్నావా? మిమ్మల్ని దీంతో సావాసం చెయ్యొద్దన లేదూ? ఈ సీనుల– (ఆగి ఆలోచిస్తోంది.)

పీరదః
లచ్చికి ఆకలివేసింది.

మంగమ్మః
లచ్చికి ఆకలేస్తే, నిన్నింటోవన్నీ తెచ్చి పెట్టమన్నారా? అవి నీవా?

పీరదః
నా కిచ్చారుగా!

మంగమ్మః
నిన్ను తినమన్నారుగాని పంచిపెట్టమన్నారా? ఆ చోకలై క్కడివి?

పీరదః
అమ్మ యిచ్చింది.

మంగమ్మః
అమ్మ కెక్కడివి?

పీరదః
అమ్మవే!

మంగమ్మ:

అమ్మవే? అమ్మవీ, నీవీ-

నీరద:

అమ్మ మంచిది, అమ్మమ్మా! నువ్వన్నీ అబద్ధాలు చెప్పావు.

మంగమ్మ:

ఆ, అంతవరకొచ్చిందీ! అదేనా చెప్పింది, మీా అమ్మేనా (తగ్గి పస్తాయించి) అవును. అమ్మ మంచిదే! (తనలో) మంచి దేనేమో! ఏమో! యెవరికి తెలుసు? యెవరనగలరు?

నీరద:

చాలా మంచిది.

మంగమ్మ:

(దయగా) లచ్చీ, యెందుకే ఆకలి?

లక్ష్మి:

మా యింటో గంజి కాచలా.

మంగమ్మ:

ఏం? ఏదో విధవతగూ మళ్ళీ పెట్టుకున్నారు గావును! నాయన తాగాడా?

లక్ష్మి:

లేదు. అక్కని యింటోంచి పొమ్మన్నాడు. అక్కయేడ్చింది. కొట్టాడు. మీారు అక్కని పొమ్మన్నారుటగా?

మంగమ్మ:

(ఆలోచిస్తో) అవును, పొమ్మన్నాను-పోనీ వుండమను. (సగం తనలో) నే నెవర్ని పొమ్మనడానికి!

నీరద:

పొమ్మను, అమ్మమ్మా, మన యిల్లు.

మంగమ్మ:

అందరం అట్లాంటివాళ్ళమే నమ్మా.

వసంతం:

కాదు. వాళ్ళు చెడ్డవాళ్ళు, లేకివాళ్ళు. బుద్ధిలేని దొంగముండా ళ్ళకి. పోమ్మను.

వీరద:

మనకి పనెవరు చేస్తారు ?

వసంతం:

బైటవుండి పని చెయ్యమను.

మంగమ్మ:

లక్ష్మమ్మా, ఆకతీసిందా ? వెళ్ళు. వెంకమ్మని అన్నం పెట్ట మన్నానని చెప్పు, (వెడుతోంది ఆలోచిస్తో)

వీరద:

అమ్మమ్మా, లక్ష్మమీద యింత దయగావుందే యివాళ !

వసంతం:

ఆ లడ్డు యిచ్చినందుకు, నిన్న గదిలో పెట్టడం మరిచి పోయింది.

వీరద:

సరేలే. ఆ పిల్లిని అగ్గిపెట్టెలో పెట్టు.

మంగమ్మ

౧

రాత్రి తొమ్మిదిన్నర వెనకగది-ముందు చెట్లు. గదికి తలుపూ, కిటికీ తలుపు మూసివుంది. లోపల దీపం వెలుతురు. కిటికీ వెలుతురు కింద, గదిబైట, సోఫామీద వెంకటచలం కామాక్షీ కూచునివున్నారు.

కామాక్షి:

రాత్రి తక్కిన పిల్లలందరూ పడుకున్న తరవాత ఒక్కత్తెనే 'బాల్కనీ'లో నుంచుని ఆలోచించుకునేదాన్ని, యీ రాత్రిని గురించి.

వెంకటచలం.

యేదన్నా రూపం కళ్ళముందు వుండేదా ?

కామాక్షి:

ఆ రూపు యెప్పుడూ మారేది. ఆవాళ చూసిన మంచిరూపు మేనో అది కనపడేది.

వెంకటచలం:

(బుగ్గ గిల్లుతో) అంత చంచలమే !

కామాక్షి:

యింక చలించదు.

వెంకటచలం:

యేమో !

కామాక్షి:

నన్నట్టా అనవొద్దు. నవ్వులాటకైనా వొద్దు.

వెంకటచలం:

సరే!

కామాక్షి:

నాకు నిద్రొస్తోంది.

వెంకటచలం:

అప్పుడే?

కామాక్షి:

కూచుని యేంచేద్దాం?

వెంకటచలం:

మాట్లాడుకుందాం.

కామాక్షి:

యేం మాటలు? మాటలేమిటి? వూరికే మాట్లాడితే ఏం బావుంటుంది!

వెంకటచలం:

నీ నోటినించి వొస్తోవుంటే, నీకళ్ళు కదిలకనీ, నీ పెదిమల తొందరనీ, నీ మెడవొంపునీ చూడ్డం బావుంది.

కామాక్షి:

బొమ్మని చూసినట్టు!

వెంకటచలం:

అంటే?

కామాక్షి:

చేతి ధూాళానవుంచి—

వెంకటచలం:

ఛా! యేమిటంటే, యింకా నాకేదో నువ్వు కొత్తదానివి మల్లేనే వున్నావు. నీ స్వేచ్ఛా, సిగ్గులేకపోవడమూ,-ఎవరో ఆడటీచరుతో- కాదు, యేలోకంనించో నాతో ఒకగంట మాట్లాడ్డానికి వొచ్చిన కిన్నెర కన్యవేమో అనుకుంటు న్నాను.

కామాక్షి:

ఏమిటి నావల్ల మీకు వుపయోగం?

వెంకటచలం:

ఇట్లా కనపడ్డమే! యిట్లా కూచోడమే! ఎందుకూ యింకా సందేహిస్తో అట్లా వోరగా నా ముఖం చూస్తావు? నేను విశ్వాసపాత్రుణ్ణిగా కనపట్టంలేదా?

కామాక్షి:

నాకేమీ సందేహంలేదు, మీామీాద. నన్ను నమ్మండి. రండీ, యిట్లా దగ్గిరగా, రండి. వూరికే మాట్లాడుకుంటో కూచుంటే యిట్లాంటి సందేహాలే తోస్తాయి— (వెంకటచలం ఆమె దగ్గిరగా కూచుని ఆమె మొహాం చేత్తో పట్టుకు చూస్తు న్నాడు) యేం కనపడుతోంది?

వెంకటచలం:

మాధుర్యం!

కామాక్షి:

వాలికిపోతోంది (నవ్వుతోంది.)

వెంకటచలం:

అబ్బా, యీా ఆనందం! ఆ బుగ్గలమీాద ఆ చిన్ని సొట్ట లెక్కడ సంపాయించావు? (ముద్దెట్టుకుంటున్నాడు.)

కామాక్షి:

బావున్నాయా ?

వెంకటచలం:

అడుగుతావా ! ఎందుకు అడుగుతావు ?

కామాక్షి:

ఏంలేదు. మీ కళ్ళకి బావున్నాయో, లేదో అని.

వెంకటచలం:

ఎవరికళ్ళకి బావుండవు ?

కామాక్షి:

కొందరి - కొందరికి.

వెంకటచలం:

నీకెట్లా తెలుసు ?

కామాక్షి:

చెపితే!

వెంకటచలం:

ముద్దు పెట్టుకునే !

కామాక్షి:

ఛీ! (అతని చెంపమీద కొట్టింది.)

వెంకటచలం:

మళ్ళీ నవ్వా.

కామాక్షి:

నవ్వించనా? (చక్కిలిగింత పెడుతున్నాడు) వుండండి.

వెంకటచలం:

అబ్బా, నిన్నేంచేసుకోను ! ఇదంతా నాదే !

కామాక్షి :

మీదే ! ఎవరన్నా ఎత్తుకుపోతారు, భద్రం.

వెంకటచలం:

ఎవరు ?

కామాక్షి:

ఎవరంటే వారే.

వెంకటచలం:

ఎత్తుకు పోనిస్తావా ?

కామాక్షి:

ఆడదాన్ని నేనేం చెయ్యను ? మగవారు మీరు జాగ్రత్త పెట్టుకోవాలి. ఇంక రండి లోపలికి వెడదాం.

వెంకటచలం:

ఇట్లా బావుండలేదూ ?

కామాక్షి:

బావుంది. కాని పడుకుందాం, పోయి–

వెంకటచలం:

పడుకోడానికి రాత్రంతావుంది. కాని నీమీదనించి విసిరే యీ గాలి సనుభవించడానికి నిలుంటుందా ?

కామాక్షి:

ఎంతసేపు వూరికే నావంక యిట్లా చూస్తో కూచుంటారు, చేతులో వెన్నముద్ద పెట్టుకుని చూసినట్లు.

వెంకటచలం:

కాకి తన్నుకుపోతుందా ?

కామాక్షి:

ఏమో !

వెంకటచలం:

నీకూ ఆ సందేహమే !

కామాక్షి:

ఏ సందేహం?

వెంకటచలం:

వుంది, వుంది. ఆ సందేహం వుంది. నీ మనసులో వుంది.

కామాక్షి:

చెప్పండి, ఏమిటో అది?

వెంకటచలం:

అంతేకాదు. ఎవరిమీదో కాదు. నీమీదే నీ మనసుమీదే లేదు, నీకు విశ్వాసం – అదేకాదు, నామీద లేదు. అవును. వొట్టి బలహీనుణ్ని. నేనేం కట్టివేయగలను నీ మనసుని. ఏ నిమిషాన ఏ దురదృష్టదేవత తన్నుకుపోతుందో నాయీ నిధానాన్ని. ఇంత సౌందర్యం, ఇంత చతురత్వం యీ నిర్భాగ్యుడికి దక్కుతుందా?

కామాక్షి:

ఏమిటా పిచ్చివాగుడు?

వెంకటచలం:

అవును, అదే, అదే! అవును పిచ్చివాగుడు, వాగే పిచ్చి వెధవను.

కామాక్షి:

అయ్యో! మీ మీద ప్రేమలేకపోతే, మిమ్మల్ని ప్రేమించ తలుచుకోకపోతే మిమ్మల్నెందుకు పెళ్ళిచేసుకుంటాను!

వెంకటచలం:

అట్లాంటి అబద్ధాలే నాకు మరింత భయం పుట్టించేది, పోనీ మాట్లాకండా వూరుకోరాదూ!

కామాక్షి :

ఎందుకట్లా అంటారు! నేనేంచేశాను! లోపలికిరండి అన్ని సందేహాలూ పోతాయి.

వెంకటచలం:

నువ్వేం చెయ్యలేదు, నా జాతకం. నా ఖర్మం. నేను వెధవని నన్నెవ్వరూ మోహించరు. మోహించినా త్వరలోనే తెలుసుకుని మానేస్తారు. నిశ్చయం, ఇది నిశ్చయం.

కామాక్షి:

అంత నిశ్చయమైపోతే యెందుకుపెళ్ళి-అందులోనూ రెండు పెళ్ళిళ్లు చేసుకున్నారు.

వెంకటచలం:

అందుకనే శుద్ధ వెధవని గనక. ఎదురుచెప్పడం చాతగాని చచ్చు పీనిగిని గనక. తిరగబడాలనే వుంటుంది. అనుకుంటా. మాటకూడా చివరికి నోటిచివరికి వొస్తుంది. అనలేను. పడు మెత్తాలనే వుంటుంది. కాని యెవరో విరకొట్టినట్టు కిందికి వొరుగుతాను ... ...

కామాక్షి:

పోనీండి.

వెంకటచలం:

ఇదివరకంతా అదొక లోపంగా కనపళ్ళేదు. కాని నిన్ను చూసినప్పణ్ణించి నాకు నువ్వెక్కడ తప్పిపోతావోననే భయం పట్టుకుంది. నా అశక్తతేకద దానికి కారణం. విధవలతో వున్నన్నాళ్ళూ నాకెప్పుడూ యిటువంటి బాధ కలగలేదు. నిన్ను చూసిన ప్రతిసారీ నాగుండె బిగపడుతోంది. (మెల్లిగా ఆమె పాదాలదగ్గిరికి జాచుతో) లాభంలేదు. నా

కా శక్తిరాదు. నాకు తెలుసు. నిన్ను నిలుపుకోలేను, నువ్వే నన్ను కటాక్షించాలి. నామీద జాలితలిచి నన్ను వొదిలి పోకు. నన్ను చంపి వెయ్యకు. నన్ను ద్రోహం చెయ్యకు.

కామాక్షి:

అయ్యో! మీ భార్యని, మీ దాసిని, నా పాదాలముందు యిట్లా పడతారేమిటి?

వెంకటచలం:

నా భయం. అదే కారణం. నాకు తెలీటంలేదు. ఎంత జాచినా. నేను శుద్ధ అవివేకిని కాను. ధైర్యంలేదు గాని కుశాగ్రబుద్ధిని—నాకు తెలుసు—అసలు నన్నెందుకు పెళ్ళి చేసుకున్నావు—మీ నాన్న బలవంతం. ఆ మనిషి—ఎందుకా అబద్ధం. కాకపోతే నన్ను వొలిచి చేసుకున్నావా!

కామాక్షి:

బలవంతం ఏముంది? మంచి సంబంధం వస్తే చెయ్యాలనుకుంటున్నారు, చేశారు అదీ తప్పా!

వెంకటచలం:

అందుకనే—నామీద నీకేం నిలకడవుంటుంది! నీ కళ్ళల్లోనే తెలుస్తోంది. భర్త గౌరవం, భక్తి లేదు! నీ కళ్ళల్లోనే తెలుస్తోంది!

కామాక్షి:

ఐతే, అసలు, పెళ్ళి ఎందుకు చేసుకుంటారు? భర్తని గౌరవించాలనే కదూ?

వెంకటచలం:

అదుగో, యింకా అబద్ధాలాడుతున్నావు. ఇప్పుడే యిన్ని అబద్ధాలాడేదానివి నన్నెంత క్షోభపెడతావో యికముందు. ఎందుకు పెళ్ళిచేసుకున్నావు? నా డబ్బుచూసి, నా యిల్లు

చూసి, సుఖపడవొచ్చునని! సుఖపడగానే యింక కోరికల్ని పుట్టుకొస్తాయి.

కామాక్షి:

అటువంటి నీచజాతికి పుడతాయి ఆ బుద్ధులు!

వెంకటచలం:

అదుగో! ఆమాటలు! ఎంత అనుభవమో! ఎంత తెలివో! ఏం చెయ్యను నిన్ను! పో, పో, వొద్దు...... వెళ్ళకు. నన్ను వొదలకు ...... ఎందుకింత అందంగా వుంటావు. అందరూ చూస్తారు నీవొంక! అందరూ కోర్తారు నిన్ను! నీ అందాన్ని నాశనంచేస్తే నీకు బొగ్గుపూస్తే. నీకన్ను పొడిస్తే. అదికాదు, నీముక్కు కోస్తాను.

కామాక్షి:

(లేస్తో) పిచ్చా, యేమండీ?

వెంకటచలం:

పిచ్చే! పిచ్చే!

కామాక్షి:

నిజంగా పిచ్చిలాగేవుంది. నాకు భయమేస్తోంది. (వెళ్ళబోతోంది)

వెంకటచలం

వుండు; వెళ్ళకు. నాతోడు-ఆగు.

కామాక్షి:

పోనీ, ఏమిటి!

వెంకటచలం:

పోనీ, వొక్క వరంయియ్యి. తమాషాకి అంటే, నిజంగా పట్టుకుని భయపడతావేం? పిచ్చిపిల్లా! నిజంగా కన్నుపొడిచే ఘాతకుణ్ణనుకున్నావా. కూచో, ముందుకూచో, చెపుతా! సరే ఒకవరం ఇస్తావా?

కామాక్షి:

వరమా? వరమేమిటి? ఇది యింకోపిచ్చి, నన్ను వెళ్ళిపోనియ్యండి, (వెడుతోంది.)

వెంకటచలం:

వెడుతున్నావా! నేను ముందే చెప్పలా. నాదగ్గిర యెందుకు కుర్చుంటావు నువ్వు: నాకు తెలుసుగా! అయిపోయింది. ఆఖరే! అప్పుడే! ఈ గంటలోనే నాబతుకు ఆఖరా! ఆఖరా! అయ్యో! చంపావా నన్ను! రాక్షసీ! దెయ్యం! పో, పో, ఇంకేం, పో. కాచుకుని ఉన్నారు అందరూ. పో.

కామాక్షి :

ఇదేమిటీ రాత్రి నాకు! ఎంతో ఆశపడి, ఎన్నోకల్లలుగని—

వెంకటచలం:

నిజంగానే! అయ్యో, పాపం! నిజంగానే నామీద మోహపడి వొచ్చావా అంతగా!

కామాక్షి:

నిజంగా! చెపితే నమ్మరుగా.

వెంకటచలం:

నమ్ముతాను, నమ్ముతాను, యిట్లారా..
తొరగావొచ్చింది-బుజ్జగిస్తున్నాడు. కామాక్షి చాలాసంతోషం చూపుతోంది.

కామాక్షి:

ఇట్లా కాస్త భాగ్యానికీ, యెందుకు అంత బాధపడ్డారు. పోయి నాయా మీ భయాలన్నీ ?

అతన్ని వొత్తుకుంటోంది. వెంకటచలం ఆమెని చప్పున వొదిలాడు.

వెంకటచలం:

ఎందుకీ అబద్ధాలు నాతో ? అన్నీ అబద్ధాలే! అన్నీ నీకు కొత్తా! మోహం! నీకు కొత్తా! ఎన్నోసారి యిది !

కామాక్షి:

ఇంకేం మాట్లాడను ?

వెంకటచలం:

నాకు తెలీదూ? కొంచెం సిగ్గు-కొంచెం కొత్త-యామన్నా వున్నాయా? నేను నిన్నేంచేశానని , నీ కే ద్రోహం చేశానని యింత మోసం చేశావు? ఇప్పుడింకేం చెయ్యను !

కామాక్షి:

ప్రమాణ పూర్తిగా——

వెంకటచలం:

నోరుముయ్యి. నిన్ను చంపనా, కొయ్యనా ?

కామాక్షి:

ఎందుకండీ, యిట్లా తిడతారు? నాకేమీ అర్థంకావటం లేదు... ...ఏం మాట్లాడను? ఏంచెయ్యను? మీకు సంతోష మెట్లా కలుగుతుంది.

వెంకటచలం:

ఎట్లా కలుగుతుంది! ఎట్లానూ కలగదు. నాకీబాధ అర్థం కాదు. నిన్ను కావిలించుకుంటే, దాచుకుంటేమాత్రం నాకీ

అనుమానం, నువ్వు తప్పించుపోతావనే భయం పోతుందా? నిన్ను చంపితే—అవును నిన్ను ఎవరికీ దక్కకుండా కోసేస్తే—

కామాక్షి:

పిచ్చె మళ్ళీ, నేను వెడతా.

వెకటచలం:

వెడతావా! నానించి పోతావా! పో, తప్పించుముండా, యెట్లాపోతావు? (గట్టిగా పట్టుకున్నాడు)

కామాక్షి:

మీ కాళ్ళు పట్టుకుంటా, ఎన్నడూ మిమ్మల్ని వొదలను.

వెంకటచలం:

నిజమేనా?

కామాక్షి:

నిజం.

వెంకటచలం:

నే నెన్నోవాణ్ణి? నిజం చెప్పు.

కామాక్షి:

అట్లా అనకండి. మీరే—

వెంకటచలం:

అబద్ధం. చెప్పు—

కామాక్షి:

ఏం చెప్పను?

వెంకటచలం:

నాలుగోవాణ్ణా, ఐదోవాణ్ణా—

కామాక్షి:

నాలుగోవాడు.

వెంకటచలం:

మంచిది. ఇంక నన్నువొదిలి యింకోరిదగ్గిరికి వేంచెయ్యవు కద?

కామాక్షి:

నిజంగా వెళ్ళను.

వెంకటచలం:

ఇట్లారా (దగ్గిరిగా కళ్ళల్లోకి చూస్తున్నాడు) నిజమా?

కామాక్షి:

నిజం.

వెంకటచలం:

(చప్పరిస) కాదులే. ఎట్లానూ వొదులుతావు. ఎట్లానూ పోతావు. నమ్మకంగా కనపడ్డా పైకి, నా వెనక నీకళ్ళు వెతుకుతోనే వుంటాయి. నువ్వు విశ్వాసంగా వుండాలనుకున్నా, ఆ కళ్లు నిన్నీడ్చుకుపోతాయి. అయ్యో! యీ అగ్ని తెచ్చిపెట్టుకున్నానే ... ఏంచెయ్యను ... సరేలే... మరిచి పోయినాను... సరే. ఎట్లానూ పోతావుగాని-పోసీ వరం ఇయ్యి.

కామాక్షి:

వరమా!

వెంకటచలం:

అదుగో, వరమా అంటున్నావా? నాకు తెలుసు మళ్ళీ వెనక్కు తగ్గుతావని! అబద్ధపుబతుకు. పో, పో, కనపడక పో.

కామాక్షి:

వరమేమిటి? ఏమిటా వరం? చెప్పండి.

వెంకటచలం:

ఇస్తావా?

కామాక్షి:

చెప్పండి.

వెంకటచలం:

ముందు చెప్పా.

కామాక్షి:

ఆ!

వెంకటచలం:

విను. ఎట్లానూ నేను నీకు సరిపోను. నా అమ్మ డబ్బు కాశపడి యిక్కడచేగావు. ఎట్లానూ యితరుల్ని వెతుక్కుంటావు. ఆ గతి నీకూ, యీగతి నాకూ యెవరూ తప్పించలేరు. నీ యిష్టం. నేనేమీ అనను. ఎవడైనాసరే, ఎవడితో నన్నాసరే- ఆ తోట రాముడితో, ఆ పోస్టు సాయేబుతో బండీవాడితో-నీ యిష్టం-నాకేమీ అభ్యంతరం లేదు. కాని నాకీ మాటయియ్యి-వాగ్దత్తం చెయ్యి-ఆ నారాయణ, ఆ నారాయణ వెధవ-ఆ పాతకి-ఆ చండాలుడు - వాడిమొహం చూడనను-ప్రమాణం చెయ్యి-చేస్తావా?

కామాక్షి:

ఇంతేనా? మీరు నన్నడగాలా? మీరు అడక్కపోతే మాత్రం-అసలు మొదట వాణ్ణిచూడగానే-

వెంకటచలం:

సరేలే. ప్రమాణం చెయ్యి.

కామాక్షి:

(గోముగా) చేస్తాను. దానికేం? కాని మీ కాయనమీద ఎందుకంత కోపం? తోటవాడికంటె-

వెంకటచలం:

ఆహా, బాగావుండడా అంటున్నావు, అవునా? అదుగో, దుర్బుద్ధి-నాకు తెలుసు.

కామాక్షి:

ఛా, ఛా, వాణ్ణిచూస్తేనే నాకు అసహ్యం. నాకు కోపం.

వెంకటచలం:

నిజమేకద! నీకు వాడిసంగతి తెలిస్తే ఇంకా అసహ్యపడ తావు. ఆడవాళ్ళని పురిగుల్లాగు లాగుతాడు. మంత్రిస్తాడు. మందులు పెడతాడు.

కామాక్షి:

అన్నీ విచిత్రాలు, పొండి.

వెంకటచలం:

ఆ, లేకపోతే ప్రతి ఆడదీ, చివరికి విమలవంటి గుణవంతు రాలు సహితం వాడివెంట యెందుకు పడుతుంది!

కామాక్షి:

విమల గుణవంతురాలా ఏమిటి?

వెంకటచం:

అత్యుత్తమరాలు.

కామాక్షి:

మరి యీ పని?

వెంకటచలం:

నేను చెప్పేదేమిటి? అది వాడి మంత్రప్రభావం.

కామాక్షి:

మంత్రంకాదు. ఏంలేదు. శుద్ధపోకిరీ-

వెంకటచలం:

వాడి అందం—

కామాక్షి:

అందం వుండనీండి. శుద్ధపోకిరీ యేనా ?

వెంకటచలం:

వాడి ధైర్యం—

కామాక్షి:

అవును. అది నిజమే కాని పోకిరీ కదూ !

వెంకటచలం:

ఆ, బలే పోకిరీ !

కామాక్షి:

చాలామంది ఆడవాళ్ళని మోసంచేశాడా?

వెంకటచలం:

ఆ, ఎందరినో—

కామాక్షి:

ఇప్పుడింకా వున్నారా, ఆ వెధవకి !

వెంకటచలం:

ఎంతమందో !

కామాక్షి:

ఇంక నేనెందుకులెండి. నావంక చూడనే చూడడు.

వెంకటచలం:

వాడికి యెంతమందైతేనేం! ఇంకా కావాలంటాడు. అందులో నీవంటి అందమైనది కనపడ్డదంటే, వెంబడి తిరుగుతాడు.

కామాక్షి:

కాని నాకు లక్ష్యమా ! నేను కన్నెత్తి చూస్తానా ? అప్పుడు వాడే నన్ను వెంబడించడం మానేస్తాడు.

వెంకచలం:

మరి నా వరం—

కామాక్షి:

చెప్పండి, వెంబడించడం మానతాడుకద ! కాదు అదే పనిగా, సిగ్గులేకండా, నేనే కావాలని మదమెక్కి తిరుగుతాడా !

వెంకటచలం:

ఎందుకు అడుగుతావు ?

కామాక్షి:

అట్లా తిప్పి తిప్పి ఏడిపించాలి, అల్లాంటి-పోకిరీ ముండాకొడుకులిన్ని.

వెంకటచలం:

వాణ్ణి తిప్పనూవొద్దు-వాడివంక చూడనూవొద్దు - సరేలే. యిన్ని మాటలు మాట్లాడతావుగాని, ఆ ప్రమాణం చెయ్యవు కద ముందు—

కామాక్షి:

అసలు ఏమీ సంబంధం వుండడానికి వీల్లేనప్పుడు, నామనసు గట్టిదైనప్పుడు—ఆ పక్క వెంటబడితే మాత్రం—

వెంకటచలం:

వెంటబడ్డాడు, అవునా ?

కామాక్షి:

పడితేమాత్రం—

వెంకటచలం:

వెంటబడ్డాడు—యింక వూరుకోడు. నిన్ను పట్టిందాకా వూరుకు

కోడు. నాకు తెలుసు. ఏం చెయ్యను? ఎట్లానూ వాడి దానివే!

కామాక్షి:

ఛీ, ఛీ!

వెంకటచలం:

ఆ, ఆ నిన్ను తీసుకుంటాడు. వాడికి నిన్ను దక్కనీను. వాడు నన్ను చూసి నవ్వితే నేను భరించలేను: నా కొత్తపెళ్ళాన్ని, యీ అందాన్ని, నిన్ను కూడా, నాకు దక్కకుండా, వాడే లాగితే-యిదివరకే లాగేడేమో-అవునా! అవునా? నిన్న సాయింత్రం, ఏం చేస్తున్నావు? ఆ, ఆ-నిజం చెప్పవే, నన్ను చంపకే!

కామాక్షి:

ఛీ, ఛీ! ఆ కుక్క! ఆ వెధవ!

వెంకటచలం:

ఎందుకు? లే, రా. యీ రాత్రికన్నా నాదానివే! ఆ తలుపు నిన్ను నాకిస్తుంది. లోపలికిరా. ఈ రాత్రికి నిన్ననుభవించి తరవాత-తరవాత-చంపుతానో-ఏం చేస్తానో-రా (లోపలికి తీసికెడుతున్నాడు.)

విమల వొచ్చింది.

విమల:

(వచ్చి) నేను - విమలని - ఒక్కసారి బైటికిరండి. అవసరం. (వెంకటచలం తలుపు తెరుచుకుని వొచ్చాడు) మీ ఆనందానికి విఘాతం కలగజేశాను క్షమించండి. మీ దగ్గిర శలవు తీసుకోడానికి వొచ్చాను. నేను వెడుతున్నాను:

వెంకటచలం:

వెడుతున్నావూ, ఎక్కడికి?

విమల:

ఎక్కడికో! ఎక్కడికైతేనేం?

వెంకటచలం:

వెళ్ళి—

విమల:

ఏమో, నాకు తెలీదు.

వెంకటచలం:

నీకేదో మనస్థిమితం తప్పింది. పాపం, నీకింత కష్టంగా వుంటుందనుకోలేదు. అమ్మని పిలుస్తాను వుండు.

విమల:

వొద్దు. ఇద్దరిభార్యల సమస్యమీకు వుండదు.

వెంకటచలం:

అంత కోపమూ?

విమల:

మీ మీదా! ఏమీ కోపంలేదు.

వెంకటచలం:

మరి—

విమల:

నా విధిని నెరవేర్చుకుంటున్నాను.

వెంకటచలం:

ఏమిటా విధి!

విమల

వెళ్ళడం.

వెంకటచలం:

ఇన్నాళ్ళమట్టీ యెట్లా వున్నావు, మరి ?

విమల:

ఈనాడు మాయ విడిపోయింది. జ్ఞానదృష్టి కలిగింది. సత్యదర్శనమైంది.

వెంకటచలం:

ఏం మాయ ?

విమల:

భార్యా, భర్తా, తల్లి, బిడ్డ—అనే మాయ.

వెంకటచలం:

వేదాంతం మాట్లాడుతున్నావు!

విమల:

మాయకదూ ? నన్ను భరించడానికి శక్తిలేని మీరు నా భర్తా! ఎన్నడీ పంజరంలోంచి బయటపడగలనా అని తీగెలు కొరికే నేను, భార్యనా? పుట్టిన నాటినించి నామీద ద్వేషం, ఉన్నపాలుగా పెరిగిన పిల్లలు నా పిల్లలా ! ఒక్క చొక్కా, ఒక్కకాని కలకండ కొనిపెట్టలేని నేను తల్లినా ! ఈ కలల్లోనించి వాస్తవమైన విశాల ప్రపంచంలోకి ప్రయాణమౌతున్నాను. ఆశీర్వదించండి.

వెంకటచలం:

ఏమిటి, అట్లా మాట్లాడుతున్నావు ?

విమల:

పిల్లలిద్దరూ అమ్మమ్మ కుట్టించిన పట్టుపరుపుమీద నిద్ర పోతున్నారు. మీరూ, మీ నూతన వధువూ, యిక్కడ క్రీడిస్తున్నారు. ఆ ముసలామె తన ప్రియశిష్యుడు నారాయణ రావుని ఎమూలో లాలిస్తోంది-నేనే ఏకాకిని! ఎవరికీ కానిదాన్ని. ఒక్క హృదయంలో ఏ బంధమూలేదు. నిరర్థక జీవిని. జీవ కళేబరాన్ని!

వెంకటచలం:

పోనీ వెళ్ళడమెందుకు?

విమల:

వుండడమెందుకూ

వెంకటచలం:

వుంటేనేం! మాకన్న నీ శాస్త్రులెవరు! పుట్టిల్లనేదికూడా లేదుకద నీకు?

విమల:

ప్రేమశూన్యమైన బంధనాలుగల ఆ పుత్రులకన్న, ముఖమెరగని కొత్తవారు ఎక్కువ ఆదరిస్తారు. ప్రేమకోసం చాచే చేతులు ప్రతినిమషం గాయపడవు.

వెంకటచలం:

లోకమంటే నీకేం తెలుసు!

విమల:

తెలుసుకోడానికే ఈ యాత్ర.

వెంకటచలం:

ఎందుకు తెలుసుకోడం!

విమల:

లోకం సంగతి తెలీదనే, లోకమంతా దుర్జనమయమనీ, కఠినమనీ భయపడి ఇంటోపడి వుండాలనేగా, ఆడదానికి లోకమంతా తెలీకండా చేసేది! ఆభయం పోగొట్టుకునేందుకే.

వెంకటచలం:

నలిగిపోతావు!

విమల:

ఇక్కడ !

వెంకటచలం:

అది వేరు.

విమల:

చూస్తాను. నేర్చుకుంటాను.

వెంకటచలం:

ఎందుకు?

విమల:

నా ఆత్మవికాసానికి.

వెంకటచలం:

పాపంలో పడిపోతావు. నీ స్వతంత్రంవల్ల ఫలమదే!

విమల:

అవును. అవసరమని తోచినప్పుడు, పాపం చెయ్యడానికి స్వతంత్రం కావాలి. ఇతరులు కల్పించే దుర్గతికాక స్వబుద్ధి కల్పించుకున్న నరక సౌఖ్యం కోరుతున్నాను.

వెంకటచలం:

ఎక్కడో ఆ గుడిపాడివాడి పుస్తకాల్లో చదివావు యీ మాటలు. కాని ఆడదానివి, వొంటరిదానివి—

విమల:

ఆడదాన్ని, దిక్కులేనిదాన్ని, కనకనే నన్నింత అన్యాయం చెయ్యగలిగారు. ఇక్కడైనా ఏకాకినే—

వెంకటచలం:

పదేళ్ళు కాపరంచేసికూడా, ఎవరిప్రేమా సంపాయించలేని లోపం నీదికాదూ!

విమల:

అవును. ఆలోపనివృత్తికోసమే వెడుతున్నాను. నన్నెందుకు ప్రేమిస్తారు, యిక్కడ! ప్రేమించేవారికి యివ్వడానికే, హృదయసంపదలేని, ఈ శూన్యురాలి నెవరు ప్రేమిస్తారు! జ్ఞానభాగ్యాన్ని, భావసువర్ణాన్ని - సంపాయిస్తాను. ప్రేమ కోసం ప్రతి గుమ్మందగ్గిరా భిక్షమెత్తుతాను.

వెంకటచలం:

మోసపోతావు.

విమల:

ఇక్కడకంటేనా! పెళ్ళి, భర్త, గృహం, భార్య గృహలక్ష్మి, అనే మాటలు బోధించే నీతివేత్తల చేతులో మోసపోయినాను. అవి విచ్ఛేదం చేసుకుని ఐనాసరే జీవితంలో అనుభవ భాగ్యాన్ని పొందమనే వారి మాటలు అనుకరిస్తాను. ప్రతి అపజయమూ, ప్రతి మోసమూ, ప్రతి నైతికపతనమూ, నా కాళ్ళకి బలము నిస్తుంది. నా కళ్ళకి వెలుగు నిస్తుంది.

వెంకటచలం

నామీద కోపమైతే, పిల్లలేంచేశారు? తల్లివి. కన్నగర్భమా, లేక—

విమల:

కన్నగర్భం కనకనే, ప్రేమో, ప్రేమో, అని అరిచి, అరిచి. భగ్గుమని దహించింది. నన్ను. నా గర్భం ద్వేషిస్తోవుంటే సహించగలనా? ఈ నాడా యిద్దరూ నాకళ్ళముందు చస్తే నా కింత బాధవుండదు వాళ్ళ చూపులముందు సిగ్గుతో తల వొంచుకోడంకన్న అసలుమాయమైతే చాలామంచిది. ఇంకా వుంటే ఇంకా చులకనౌతాను. పోతే, నా ప్రేమ కార్యాలు జ్ఞాపక ముంచుకుంటారు. నా ప్రేమ వాళ్ళకి అవసరంలేదు.

వెంకటచలం:

కాని వొదలగలవా?

విమల:

వొదలలేను. కాని తప్పదు.

వెంకటచలం:

చంటిపిల్లలు వాళ్ళకేం తెలుసు?

విమల:

అవును. వాళ్ళకేం తెలుసు?

వెంకటచలం:

ఎందుకు వొదలడం?

విమల:

నా ప్రేమ వాళ్ళకి అవసరమూ, వుపయోగకరముగా చేసేందుకు. మాతృత్వానికి కావలసిన జ్ఞానాన్ని, అధికారాన్ని,

యోగ్యతనూ సంపాయించేందుకు, వాళ్ళని, నా వాళ్ళని చేసుకునేందుకు.

వెంకటచలం:

నీవాళ్ళు గాక యెవరివాళ్ళు?

విమల:

నిజమా! నాపిల్లలేనా!

వెంకటచలం:

కాదూ? తొమ్మిదినెలలు మోసి, కని, పెంచి——

విమల:

అవును. నాపిల్లలే! ఆడి తప్పరుకద?

వెంకటచలం:

అంటే——

విమల:

నా పిల్లలేగా! నా వెంట తీసుకు వెడతాను.

వెంకటచలం:

నీ వెంటా?

విమల:

నా వాళ్లుగా!

వెంకటచలం:

తీసికెళ్ళి ఏంచేసుకుంటావు?

విమల:

అదంతా చెపుతాలెండి. తీసుకువెళ్ళనా?

వెంకటచలం:

తీసికెళ్ళడానికా! నాకో?

విమల:

మీకా? మీకు కలుగుతారు.

వెంకటచలం:

అమ్మలో! అమ్మ యేమంటుంది?

విమల:

ఆమె పిల్లలా? తల్లి నీ—మొయ్యడానికి, బాధలు పడడానికి, చాకిరి చెయ్యడానికి – తీసుకువెళ్ళడానికి కాదు. నా పిల్లలే! పిల్లలు! నా పిల్లలా? ఎప్పుడు? ఆకలేస్తే 'అమ్మా, అన్న' మన్నప్పుడు నేను అన్నం పెట్టగలిగితే 'చలివేస్తే' బట్టలు నేను కట్టించగలిగితే, ఆపదలు వొస్తే రక్షించగలిగితే, అప్పుడూ అమ్మను. అప్పుడూ వాళ్ళకి నామీద ప్రేమ! వ్యభిచారిణిని నామీద గౌరవమా? 'ఛీ! ముండా' అంటే, 'నువ్వేముండవి' అని ఆమెనీ 'నువ్వే విధవ్వి' అని మిమ్మనీన్ని అనగలిగినప్పుడు నామీదగౌరవం వాళ్ళకీ వొస్తుంది, మీకూ వొస్తుంది. నామీద నాకు గౌరవం కలిగినప్పుడు, మీ అందరికీ కలుగుతుంది.

వెంకటచలం:

సంసారివై, నీ బాధ్యతలను నెరవేర్చటంవల్ల గౌరవ మొస్తుందిగాని–ధర్మాన్ని, నీతిని–

విమల:

ఏమిటా బాధ్యతలు? ఏమిటాధర్మం? అత్త వేరేకోడల్ని తెచ్చుకోవొచ్చు, కోటువలె భర్త భార్యని మార్చుకో వొచ్చు. పిల్లలు అమ్మమీద తిరస్కారం చూపవొచ్చు. కాని ఎన్నటికీ మారనిదీ, తెగనిదీ శాశ్వతశృంఖలమైనదాస్య

వృత్తికన్న హీనమైన స్థితిలో బంధించేది ఒక్క భార్యత్వమేనా ?

వెంకటచలం:

ఆడదానవైనాక–

విమల:

దాస్యానికికాను – నా భార్యత్వంతో, నా మాతృత్వంతో పాటు క్షుద్రమైన నా స్త్రీత్వాన్నికూడా త్యజిస్తున్నాను.

వెంకటచలం:

త్యజించవు – పంచిపెడతావు.

విమల:

అవును. ఒక గడియ స్వేచ్ఛకు, జీవితానికి అపురూపమైపోయిన మాధుర్యంకోసం, అమ్ముకున్నాను నా దేహాన్ని ! నిజం! అవును. నాకోసమే, నన్ను కోరాడు అతను–అతను వొక్కడే. ఈ ఘోరపంజరంలో రెక్కలు చప్పుడు చెయ్యసాహసింపగలను. అతడు వొక్కడే – పాపం చెయ్యడానికైనా స్వేచ్ఛవున్న ధీరుడు, అతను వొక్కడే !

వెంకటచలం:

ఆహో, చాలా యోగ్యుడు దొరికాడు, నువ్వు మెచ్చకోడానికి!

విమల:

నాకు తెలుసు, అతనిమాటలు అబద్ధాలని, అతని చూపులు అస్థిరాలని. కాని మీతల్లి శలఘుమీద ఆధారపడే, మీ విధేయ ప్రేమకన్నా, నీతిబంధాలు తెంచుకునే సాహసంతో నన్ను యాడ్చుకుపొయ్యే తాత్కాలిక కామమే మధుర

మయింది. హేయమే! కాని దుంగవలె మూలపడి బూజు పట్టిన నా జీవితానికికూడా వుపయోగముంది. ఎంత నీచమైనా, తాత్కాలికంగానైనా యింకొకరిని తృప్తిపరచగలదనే ఆశ యెంత ఆనందకరమైనది!

వెంకటచలం:

కాని, నీ పాతివ్రత్యం, నీ నీతి–

విమల:

నా నీతా! మీరు, మీరుకూడా నా నీతిని ఖండించేవారేనా? వాడిపోయిన గొడ్డుని వొదిలినట్టు పదేళ్లు వుపయోగించుకుని, కొత్త భార్యకోసం, వొదలడం ధర్మమేనా? మీ శాస్త్రాలు స్త్రీలకు బుద్ధిలేదని ఎంత ఘోషించినా, ఈశ్వరుడిచ్చిన బుద్ధి నశించలేదుమరి! ఎందుకు ఈ వాదన. వెడుతున్నాను.

వెంకటచలం:

ఈ అర్ధరాత్రి యెక్కడికి?

విమల:

జీవితమంటే యింతే. ఈరాత్రి బెంగపడతారు, ఆ గదిలోకి వెళ్ళిందాకా. రేపు పడతారా! వెడుతున్నాను.

వెంకటచలం:

వీల్లేదు.

విమల:

ఆజ్ఞలు వినేకాలం దాటిపోయింది. అన్నిభయాలూ విచ్ఛిన్నమైనాయి.

వెంకటచలం:

అమ్మ యేమంటుంది!

(విమల నవ్వింది) అమ్మా, అమ్మా!

విమల:

అమ్మ ఏంచేస్తుందండీ! ఇక్కడ వుండతలుచుకున్న వారికి భయాలుగాని నాకేమిటి?

మంగమ్మ:

ఏమిటిది?

వెంకటచలం:

ఇది యెక్కడికో వెడతానంటోంది.

మంగమ్మ:

వెళ్ళతలుచుకుంటే వెళ్ళనీ.

వెంకటచలం:

ఎమిటీ, అమ్మా! నీకూడా మతి భ్రమించిం దీ రాత్రి? వీల్లేదు.

మంగమ్మ:

ఐతే ఆపు.

వెంటచలం:

అందుకనే నిన్ను పిలిచాను.

మంగమ్మ:

ఇంత శుద్ధ అప్రయోజకుడివి కనకనే నీ భార్య నిన్నొదిరించి పోతానంటోంది. నీ కళ్ళయెదటే యింకో మొగాడితో నాట్యమాడింది.

విమల:

ఆయనన్ననకండి. అన్యాయం! పదేళ్ళనించి చూస్తున్నాను. ఆయన పాపాలకి, లోపాలకీ, వసంతునంటే, ఎంతకార్యమో అంతే. (వెంకటచలంతో) నేను కాపరానికొచ్చి వారం రోజులయిందిగావును. జ్ఞాపకంలేదూ? ఆరోజు మధ్యాహ్నం 'చిత్రాంగి' చదవొద్దన్నారు. ఆ పుస్తకాన్ని సంతోషంతో చించి పారేశాను. ఇంగ్లీషు స్నూట్లాడుతోవుంటే, వొద్దన్నారు, జాకెట్లు మానమన్నారు. కారణమడిగానా? నా దైవానికి, మీకు, ఇష్టంలేదన్నారు. ఆనందంతో మానాను. కాని ఆ మర్నాడే తెలిసింది. ఆ చిత్రాంగిమీద కోపం మీదికాదని, ఇంగ్లీషుమీది ద్వేషం, జాకెట్లమీది అసహ్యం, అవన్నీ, అన్ని-మీ భావాలు, ఆజ్ఞలు, రుచులు, పుణ్యాలు, అన్నీ ఆమెవని. మీరు ఉత్సవిగ్రహం. ఆమెచేతుల్లో కీలుబొమ్మ, ఆమె పెంచుకున్న కుక్కపిల్ల. ఈనాడు, ఇప్పుడు మీ స్వబుద్ధితో ఆజ్ఞాపించండి-నిప్పుల్లో నడుస్తాను. కాని 'ఏం చదవ'నంటే 'అమ్మనడుగు' 'ఏం కట్టుకుంటే మీకుబావుంటుం'దంటే. 'అమ్మయేమంది' ... అంతా. అమ్మ, అమ్మ, అమ్మ, ఇంక మీమీద నాకేం గౌరవం, భక్తి. అవును, నేను అధర్మంచేశాను. కొట్టండి, నరకండి. కాని 'అమ్మా చూడు' అనకండి-మీరూ ఒక మనుషులే? మీరూ ఒక భర్తేనా? (మంగమ్మతో) నేను చూశాను. మీరూ నా పిల్లల్ని పెంచేవిధంలోనే తెలుస్తోంది - యీయనన్ని ఎట్లా నడుంవిరిచి, వెన్నెముక మడిచి, మెదడుని చితకకొట్టి, ఈ చలిమిడి ముద్దను తయారుచేశారో! నేను కాపరానికి

రాగానే నన్నూ అట్లా మీ చేతులో మైనంవలె వొత్తి మీ చిత్తానుసారం మార్చాలని చూశారు. నేను స్వాధీనం కాకపో వడం చేత నేకద, నేను విరోధినైనాను. ఇంటిదగ్గిర మాఅమ్మ నేర్పిన పద్ధతులన్నీ యిక్కడ అపచారాలైనాయి. సన్నని చీరెలు, పక్కపాపిడి, సబ్బు, అన్ని ఘోరపాపాలా ? నా భర్తని ఆకర్షించడం భోగంటక్కులా ? ఎన్నడూ నా మన సులో లేంది, నారాయణకూ, నాకూ సంబంధం పుకారు పెట్టింది, మొదట మీరు కాదూ ? అదే కారణం, ఆ అను మానం నిజం కావడానికి. ఈమె మనసుకి ఆ నిమిషాన యేది మంచిదనితోస్తే అది నాకు వేదమా ? మా అమ్మని పది మాట్లు తలుచుకోడం, ప్రేమించడం బూతా ? పూజ్యు రాలైన మా అమ్మని, నా చాతనే, 'లంజ' అనిపించింది, ఇది, ఈ ముసలిముండ.

మంగమ్మ:

అయిందేమో, అయింది. ఇప్పు డవన్నీ ఎందుకు లే.

వెంకటచలం:

వెళ్ళడానికి వీల్లేదు.

విమల:

(మంగమ్మతో) చూడండి.

మంగమ్మ:

(చిరునవ్వుతో) నేనెవర్ని ? నీ భర్త ! ఏనా కొత్తగా స్వతం త్రురాలివి నువ్వు—నేను వెడుతున్నాను. అబ్బాయీ నీకు యుక్తమని తోచింది చెయ్యి. నాకు తెలీదు. (వెళ్ళింది)

విమల:

వెడతాను-ఒక్క- వరమియ్యండి.

వెంకటచలం:

వరమా ?

విమల:

అవును-నా పిల్లకి నామీదంతా అబద్ధాలు చెపుతుంది ఆమె-నేను దుర్మార్గురాలిననీ, లేచిపోయినాననీ-మీరన్నా కనికరించి, నామీద వాళ్ళకి గౌరవం నిలపండి - నిర్భాగ్యురాలనండి-దుర్మార్గురా లనకండి-చచ్చిందనండి-లేచిపోయిందనకండి.

వెంకటచలం:

(కన్నీళ్ళతో) నువ్వు వెడుతో, ఇంకా యెందుకదంతా-వాళ్ళే మనుకుంటే నీకేం ?

విమల:

ఎందుకంటే-ఎందుకంటే, నాకు మళ్ళీరావాలని వుంది.

వెంకటచలం:

వీలుంటుందా ?

విమల:

మీ దగ్గిరికి కాదు-వాళ్ళదగ్గిరికి. నామీద వృమ్మే సేట్టు చెయ్యకండి-మీపాదాలు పట్టుకుంటా-వెడుతున్నాను శెలవు. (వెళ్ళింది)

వెంకటచలం అట్లానే నుంచుని వున్నాడు. కామాక్షి వొచ్చి వెనక నుంచుంది. వెంకటచలం భుజంమీద చెయ్యేసింది.

వెంకటచలం:

ఈ గోలల్లో, పాపం, నిన్ను మరిచిపోయినాను. ఏం చేస్తు న్నావు వొక్క తెవూ?

కామాక్షి:

వింటున్నాను.

వెంకటచలం:

రా.

కామాక్షి:

ఏం చేస్తారిప్పుడు?

వెంకటచలం:

ఏం చేస్తానూ?

కామాక్షి:

వెళ్ళిపోతోంది.

వెంకటచలం:

రెండురోజులు తిరిగి మళ్ళీ వొస్తుంది.

కామాక్షి:

వెళ్ళాలనే వుద్దేశ్యమానో, కాదో.

వెంకటచలం:

కాక?

కామాక్షి:

వేరే వుద్దేశ్యమా?

వెంకటచలం:

అంటే—

కామాక్షి:

సాహసంచేసీ, ఈ వైరాగ్యంలో—

వెంకటచలం:

ఆ !-

కామాక్షి:

విచారం భరించలేక-

వెంకటచలం:

అవును-భరించలేక-

కామాక్షి:

యీమనస్సా దుండగం_

వెంకటచలం:

అవును, అవును.

కామాక్షి:

ఏం చేస్తారు ?

వెంకటచలం:

ఏం చెయ్యాను ?

కామాక్షి:

వూరుకుంటే యెట్లా ?

వెంకటచలం:

ఘోరం——

కామాక్షి:

చాలా … … ఆపండి.

వెంకటచలం:

ఆపాలా ?

కామాక్షి:

అవును.

వెంకటచలం:

ఎట్లా ?

కామాక్షి:

వెళ్ళండి.

వెంకటచలం:

వెళ్ళి... ...ఏం చెయ్యగలను.

కామాక్షి:

కాని మన సంగతీ-

వెంకటచలం:

ఏం?

కామాక్షి:

మనమీదికి-

వెంకటచలం:

మనమీదికా-

కామాక్షి:

అవును-మనమే చేశామని-

వెంకటచలం:

మనమా... ఛా!

కామాక్షి:

నమ్ముతారు... ఆమె అడ్డం తొలిగించాలని-

వెంకటచలం:

అవునా? ఛా! నిజమా! ఎట్లా? ఏం చెయ్యను?

కామాక్షి:

వెళ్ళండి.

వెంకటచలం:

అమ్మతో చెవుతా.

కామాక్షి:

అమ్మేం చేస్తుంది?

వెంకటచలం:

నేనేం చెయ్యను?

కామాక్షి:

జుట్టుపట్టుకు లాక్కురండి—

వెంకటచలం:

మళ్ళీ వెడుతుంది.

కామాక్షి:

గదిలో తాళం వెయ్యండి.

వెంకటచలం:

ఎన్నాళ్లు?

కామాక్షి:

ముందు తీసుకురండి—

వెంకటచలం:

రాదు.

కామాక్షి:

ఆ... ...వంసాతు లేచి ఏడుస్తున్నాడని చెప్పండి

వెంకటచలం:

వాళ్ళంటే నేకోపం – రాదు.

కామాక్షి:

కోపంలేదు—ఏంలేదు. తొరగా వెడుదురూ.

వెంకటచలం:

తరవాత—

కామాక్షి:

గొళ్ళెం వెయ్యండి—తరువాత చూసుకుందాం.

వెంకటచలం:

ఎంత తెలివైనదానివే. (వెంకటచలం వెళ్ళాడు.)

కామాక్షి వాకిట్లో నుంచుంది. నారాయణ సిగరెట్టు కాలుస్తో వొచ్చాడు.

నారాయణ:

ఎవరు ? నాకిన్నరసానేనా ... ఏదీ ... ఒక చిన్న కీర్తన కానీ, విని ఆనందిస్తాను.

కామాక్షి:

నీ మొహానికి పాట కాదు వుమ్మేస్తాను.

నారాయణ:

వెయ్యిపోనీ. ఇంతదూరంగా పడదు. దగ్గిరికి వొస్తాను.

కామాక్షి:

అడుగు కదిలావంటే అరుస్తాను, పో.

నారాయణ:

లోపల వున్నాడా ?

కామాక్షి:

ఆ.

నారాయణ:

(నవ్వుతూ) తొరతొరగా తలవొంచుకు పరిగెత్తుతున్నాడు. కొత్తపెళ్ళాన్ని వొదిలి ఎందుకు పరిగెత్తుకు పోతున్నాడో చూడ్డానికి వచ్చాను.

కామాక్షి

ఇప్పుడే వొస్తారు.

నారాయణ:

సగంలో యిట్లా నిన్ను వొదిలిపెట్టిన రసికుడికోసం చూస్తున్నావా ? ఈ కొత్త శోభనపురాత్రి, వొక్క తెవ్వూ, యిట్లా

విరహబాధతో జాగరణ చెయ్యమని వ్రాశాడా ఈశ్వరుడు! పాపం! చూస్తూ, చూస్తూ నే నెట్లా వూరుకోను?

కామాక్షి:

ఆ చెట్టుకు వురేసుకో, చూసి సంతోషిస్తాను. (నవ్వుతోంది)

నారాయణ:

చచ్చిన నన్ను చూస్తే అంత సంతోషమైతే, బతికివున్న వాణ్ణి నేను యెంత ఆప్యాయంగా వుండాలి!

కామాక్షి:

నీ దెయ్యాన్ని చూస్తే, మరీ గంతులేస్తాను.

నారాయణ:

కాని నీ భర్తకూడా దెయ్యమంత అపురూపమైనవాడుగా!

కామాక్షి:

నీవల్లనే.

నారాయణ:

అంత అదృష్టమే! ఐతే ఆ లోపం తీర్చే బాధ్యత నాదన్న మాటే!

కామాక్షి:

నీకో బాధ్యతలు కూడాను, నీ మొహానికి! (వుమ్మేస్తోంది)

నారాయణ:

నా మొహాన్నేమీ అనకు. అనిక మళ్ళీ నువ్వే ముద్దుపెట్టు కుంటావు దాన్ని.

కామాక్షి:

ముద్దులుకాదు—తంతాను.

నారాయణ:

తన్ను. (దగ్గిరికి వొస్తున్నాడు)

కామాక్షి:

దగ్గిరికి వొచ్చావా, తలుపు వేసుకుంటాను.

నారాయణ:

నన్నూ లోపలికి రానిచ్చి వేసుకో.

కామాక్షి:

నీ మొహం పగిలేట్టు వేస్తాను.

నారాయణ:

ఎందుకు అంత ఆగ్రహం నామీద ? వెనుకదీపమూ-గుమ్మంలో నువ్వూ, గాలిలో యెగరేజుట్టూ-కళ్ళకియెంత-

కామాక్షి:

ఛీ ! నీతో మాట్టాడ్డమే మహాపాపం. మా నాన్నగారిని అట్లాంటి మాటలన్నీ అని సిగ్గులేక నాతో మాట్టాడుతున్నావా ?

నారాయణ:

నీమీది మమతచేతనే తిట్టాను.

కామాక్షి:

అబద్ధం.

నారాయణ:

మనిద్దరికీ అడ్డం వొస్తాడని కోపం.

కామాక్షి:

నోరుముయ్యి-నే నెవరు ? నువ్వెవ్వరు ?

నారాయణ:

అయ్యో, అడుగుతావా ?... నువ్వు చంద్రబింబం, నేను చాతకం. నువ్వు పద్మం, నేను తుమ్మెద. నువ్వు పచ్చని జామిపండు, నేను ఆకుపచ్చని-

కామాక్షి:

చాలించు కవిత్వం.

నారాయణ:

నిన్ను చూస్తే ఒక్క కవిత్వమేమిటి? ఎన్ని పుట్టుకొస్తున్నా యనుకొన్నావు? నీ తెలివికల కళ్ళూ, గుండ్రని రొమ్మూ, చూడగానే-

కామాక్షి:

వూరుకో.

నారాయణ:

ఇక్కడ వాకరికీ కళ్ళులేవు. నీ అందాన్ని చూసి మెచ్చుకో డానికి-చూడు, ఆ రొమ్మూ, ఆ మెడా. చూసుకో-ఒకసారి నువ్వే చూసుకో.

కామాక్షి :

(చూసుకుంటూ) ఏముందేం? (కోపంతో) ఏమిటా మాటలు?

నారాయణ:

కుచ్చెళ్ళనట్లా పాదాలమీద జార్చడం, చస్తే ఈ దేశం వాళ్ళకి చాతనవుతుందా? బుజంమీది ఆజుట్టు వేళ్ళాడ్డమూ-

కామాక్షి:

ఉత్తమాటలు-అన్ని అబద్ధాలు-

నారాయణ:

విమలలోని అందాన్ని చూడలేని నిర్భాగ్యుడు నిన్ను యేమాత్రం సంతోషపెట్టగలడు?

కామాక్షి:

విమల నాకన్నా బావుంటుందా?

నారాయణ:

చూడ్డానికి బావుంటుంది. కాని నీ సంగతి వేరు.

కామాక్షి:

అంటే-

నారాయణ:

నీ ఆకర్షణ వేరు-పానకానికీ, సారాయికీ వున్న భేదం-

కామాక్షి:

తెలీటంలేదు. సరిగా చెప్పు, కవిత్వం మాని.

నారాయణ:

అసలు మాటలవసరం లేకండానే రూఢిచేసి చెపుతాను. (వస్తున్నాడు)

కామాక్షి:

ఏం వొద్దులే, అక్కడే ఆగు.

నారాయణ:

నీ చూపులు నన్ను నిలవనీక కుడుతున్నాయి. పడిపోతు న్నాను (మాటాడుతో గుమ్మం దగ్గిరికి వొచ్చాడు) నిజం చెప్పు, ఏం కావాలని అట్లా చీకట్లో వెతుకుతున్నావు, నీ చూపులతో?

కామాక్షి:

(ఆలోచిస్తో) నాకు కావాలిసిందంతా.

నారాయణ:

అమ్మా!

కామాక్షి:

ఏమిటీ?

16

నారాయణ:

చెప్పను.

కామాక్షి:

చెప్పాలి.

నారాయణ:

చెప్పను.

కామాక్షి:

చెపుతావా, చెప్పవా ? కొడతాను.

నారాయణ:

చెపితే.

కామాక్షి:

ఏం లేదు.

నారాయణ:

చెప్పను. కొట్టు.

కామాక్షి:

పో, దూరంగా, పో.

నారాయణ:

చెప్పనా ?

కామాక్షి:

చెప్పు మరి.

నారాయణ:

చెపితే, ఏమిస్తావు ?

కామాక్షి:

చూద్దాంలే, చెప్పు.

నారాయణ:

ఏమంటే, చాలా అనుభవశాలివి.

కామాక్షి:

(కోపంగా) ఏం అనుభవం ?

నారాయణ:

రసికత్వం.

కామాక్షి:

(ఏడుస్తూ) నన్ను పాడుమాటలన్నీ అంటున్నావు పోంటరి దాన్ని చేసి. (కోపంతో) పో, వెళ్ళు, దుర్మార్గుడా !

నారాయణ:

నేను వెళ్ళను.

కామాక్షి:

ఆయన వొస్తారు.

నారాయణ:

నాకు భయంలేదు.

కామాక్షి:

నాకు భయం.

నారాయణ:

ఆ కారణమేనా ?

కామాక్షి:

ఏది ?

నారాయణ:

పెళ్ళిచేసుకున్న కారణం.

కామాక్షి:

అంటే ?

నారాయణ:

డబ్బు.

కామాక్షి:

(కోపంతో) డబ్బుకి నన్నమ్ముకుంటా ననుకున్నావా? అంటావా! నీ మొహం మండా, వెధవా, పో, నాతో మాట్లాడకు.

నారాయణ:

ఏడిశావు నోరుముయ్యి. నిజం మాట్లాడితేనే, అట్టా అదిరిపడతారు, చిందుల గుర్రంలాగు. ఏమిటది?

కామాక్షి:

నాకేం నీతిలేదనుకున్నావా?

నారాయణ:

అబ్బో నీతి! స్కూళ్ళలో చదివిన పిల్లల నీతి నేనెరగనూ!

కామాక్షి:

ఆ మాటకూడా అన్నావా? నన్ను, నన్ను, అన్నావా? (ఏడుస్తోంది) ఆడదాన్ని, వొంటరిదాన్ని చేసి—చిక్కింది కదా అని—

నారాయణ:

చిక్కావా! (పట్టుకున్నాడు.) చిన్నపిట్టలాగు యెట్లా వొణుకుతున్నావో, గూళ్ళలోదూరి, తోకలాడిస్తున్నట్టు (కామాక్షి లోపలికి జరిగి తలుపేసింది.) అయ్యో, అయ్యో, చచ్చా!

కామాక్షి తలుపు కొంచెం తీసి చూసింది.

కామాక్షి:

ఏమిటి?

నారాయణ:

అమ్మా! నా వేలు తలుపు సందున నలిగింది చూడు.

కామాక్షి:

పాపం! (వేలు పట్టుకుంది)

నారాయణ:

ఒక్క-వేలు నలిగితే యింత కరుణ కలిగితే, నేనంతా నలిగి పోతున్నాననే, జాలిరాదూ? ఏం వేషాలు? (కావిలించు కున్నాడు. చప్పున వొదిలి నవ్వుతున్నాడు.)

కామాక్షి:

ఏమిటి? (నారాయణ నవ్వుతున్నాడు) ఎందుకు నవ్వుతావు? (నారాయణ నవ్వుతున్నాడు) చెవుతావా; చెప్పవా? చెప్పు ముందు. చంపుతాను. చెప్పు.

నారాయణ:

ఓహో, ఓహో, వేలు నగలనూ లేదు, ఏంలేదు.

కామాక్షి:

అది నాకూ తెలుసు. కాని యింకా యెందుకో నవ్వు తున్నావు. చెప్పు ముందు.

నారాయణ:

(నవ్వుతో) ఏం లేదులే-

కామాక్షి:

ఇంక ఆ నవ్వు మానవూ!

నారాయణ:

ఇంతదానివని తెలీదు.

కామాక్షి:

అదుగో మళ్ళీ! ఎంతదాన్ని?

నారాయణ:

నిజం వొప్పుకుంటావా?

కామాక్షి:

నిజమైతే-

నారాయణ:

చెప్పనా ? కోపంరాదు కద ! ఇంతవరకు ఎంతమంది మొగాళ్ళని ఎరుగుదువు ?

కామాక్షి:

నేనా, నేనా ? (ఏడుస్తోంది) నన్ను అంటావా ? పో. (తోసివేసింది అతన్ని)

నారాయణ:

నిజమౌనా, కాదా ?

కామాక్షి:

పో, పో. వెధవా, పో.

నారాయణ:

ఇంకెందుకు నేను వెళ్ళడం ? తెలిసిపోయిందిగా !

కామాక్షి:

ఏమిటి తెలిసింది ? ఎట్లా తెలిసింది ?

నారాయణ:

ఏం లేదులే.

కామాక్షి:

చెపుతావా, తన్ననా ?

నారాయణ:

చెపితే ఒప్పుకుంటావా ?

కామాక్షి:

చెప్పులే ! చూద్దాం.

నారాయణ:

నువ్వు... నీ రొమ్ము నాకు తగలగానే తెలిసింది. నీ చెంపలు నా బుజాని కానించే విధమే చెప్పింది. బలేదానివి. ఏం టక్కులు చేశావు? (నవ్వుతున్నాడు)

కామాక్షి:

(భయంతో) ఏం తెలుస్తుంది నీ మొహం?

నారాయణ:

అది కూడానా?

కామాక్షి:

ఏది?

నారాయణ:

అదే!

కామాక్షి:

అంటే-

నారాయణ:

ఓ, ఓ, బలేదానివి. ఎన్నెళ్లు.

కామాక్షి:

పో, పో, వెధవా! (కలియబడ్డది. చెయ్యికొరికి, తప్పించుకుని తలుపు వేసుకుంది. లోపల నవ్వుతోంది. నారాయణ తలుపునెట్టి, కొట్టి, బతిమాలుతున్నాడు.)

నారాయణ:

ఒకసారి తలుపుతీసి చూడు-ఒకమాట వినిపో-ఇంక నిన్నేమీ అనను-అన్నీ అబద్ధాలు. నువ్వు యేమీ యెరగవు. (ప్రతి మాటకీ కామాక్షి లోపల నవ్వుతోంది. నిరాశపడి, దిగులు పుట్టి, నారాయణ ఏడుస్తున్నాడు.) నువ్వు కనబడకపోతే,

ఇక్కడే చచ్చిపోతాను. ఎందుకు యింత నిర్దయ!...ఎందుకు నన్ను చంపుతా విట్లా! నేనింక బిగ్గిరిగా యేడుస్తాను. ఎవరు రానీ, నాకు సిగ్గులేదు. భయంలేదు. తలుపు తెరుస్తావా, బద్దలు కొట్టనా?

కామాక్షి తలుపు కొంచెంగా తెరిచి చూస్తోంది.

కామాక్షి:

వెళ్ళు, ఎవరన్నా చూస్తే అపరిదిష్ట. ఆయన వొస్తారు. ఎప్పుడన్నా,...ఇప్పుడు కాదు.

నారాయణ:

(కాళ్ళమీదపడి) నన్ను చంపకు - నేను బతకలేను - నేను వొంటరివాణ్ణి - నా కెవరూ దిక్కులేదు. నా కామాక్షి కాదూ? నా మనోహరి కదూ, నా కిన్నెరవి కాదూ.

మాట్లాడుతో కామాక్షిని లోపలికి తీసుకెళ్ళి తలుపువేసుకున్నాడు.

మంగమ్మా సుందరేశయ్యా వొచ్చారు.

మంగమ్మ:

యెక్కడ కళంకం బైటికి వొస్తుందో, ఎక్కడ నామూలంగా ఈవంశానికి అపకీర్తివొస్తుందోఅని యెన్ని అబద్ధాలాడాను! ఎంత వంచనకి లోబడ్డాను!

సుందరేశయ్య:

ఎంత అనలం తెచ్చి పెట్టాను!

మంగమ్మ:

నువ్వు తెచ్చేదేముంది! విధి.

సుందరేశయ్య:

అంతకన్న నిగ్రహం వుండవలసింది నాకు. మొగవాణ్ని తప్పించుకున్నాను. ఆడదాన్ని నిన్ను బైటపెట్టింది సృష్టి!

మంగమ్మ:

గర్భం రాకుండా జరుపుకునే పద్ధతులు కనిపెట్టారంటగా?

సుందరేశయ్య:

అదికూడా తెలిసింది నీకు?

మంగమ్మ:

పాడు ప్రపంచం! ఇంక అంతమాత్రం భయమూ వుండకపోతే పాపం పెరిగిపోదూ?

సుందరేశయ్య:

కాని నీవిషయం ఆలోచించుకో. ఎంత పాపం తగ్గేది. ఎన్నేళ్ళ నరకం తప్పేది నీకు.

మంగమ్మ:

నావిషయంలో సరే! కాని లోకమంతా యిట్లా చేస్తే-ఇంక నీతి, దుర్నీతి - (ఆగి) అవును. నేనెవర్ని, లోకపు నీతి, దుర్నీతి శాసించడానికి?

సుందరేశయ్య:

ఇంక విరహంలేదు మనకి. మన స్నేహాలకి జనసం, భయంకరమైన జంఝూనిలంలో అంతం యీ మధురమైన విశ్రాంతిలో!

మంగమ్మ:

ఆ మొదటి స్నేహం వేరు, ఈ చివరిది వేరు-

సుందరేశయ్య:

ఏం?

మంగమ్మ:

నీకు తెలీదూ?

సుందరేశయ్య:

అంటే, ఎప్పుడు వొంటరిగా కలుసుకుందామా అనే మహో జ్వరం, ఇంక యీ జన్మానికి రక్తం అనుభవించదు.

మంగమ్మ:

కాని వొంటరిగా మునుపు గదిలో కలిసినప్పుడు మాత్రం, ఆ భయమూ, తొందరా –

సుందరేశయ్య:

స్వేచ్ఛగా ఎప్పుడు కలుసుకునే వీలు కలుగుతుందా అని తపనపడతాము – ఆ స్వేచ్ఛ తీరా కలిగేప్పటికి మధురమైన ఆ తపన మాయమౌతుంది. జీవితమంటే అంతే!

మంగమ్మ:

అబ్బా! ఎంత భయమేసేది!

సుందరేశయ్య:

ప్రతి కిటికీ తలుపూ బిగించమనేదానివి – ఎండాకాలం పుర్క——

మంగమ్మ:

మళ్ళీ యిదీ ఎండాకాలమే! వాళ్ళాగదిలో యెట్లావున్నారో గాని!

సుందరేశయ్య:

దీపం తగ్గించారు. కిటికీ తెరిచే వుంది.

మంగమ్మ:

(గది వేపుచూస్తో) అట్లాంటి స్వేచ్ఛను యెన్నడూ యెరగను కదా! భయంతో పండిన బతుకే ఐ పోయింది ఆ నాలుగు దినాలూ!

సుందరేశయ్య:

కాని ఆ భయంలోనే వుంది, మాధుర్యం. స్వేచ్ఛ త్వరలో తృప్తినిస్తుంది.

మంగమ్మ:

తృప్తి నెరిగిన వాళ్ళంటూ రా మాటలు! జన్మంతా వృత్త వూహాలోనే తప్ప –

సుందరేశయ్య:

వెంకటచలానికైనా ఆ మొదటిభార్య సంగతి మనసులో గుచ్చుకుంటోనే వుంటుందనుకుంటాను యీరాత్రి! నాకూ అంతే! ఎన్ని యేళ్ళు దాంతో కాపరంచేసినా, మళ్ళీ తొలకరి వొచ్చినప్పుడల్లా నువ్వే జ్ఞాపకంవొచ్చి బాధపెట్టే దానివి. నిన్ను మరిచిపోయిన తరవాతకూడా ఏదో అర్థం కాని ఆనందం ఆ వాన గాలిలోంచి వొచ్చి, నా హృదయాన్ని కలత పెట్టేది. కాని కామాక్షి మాత్రం యేచింతా లేకండా ఆనందంగా వుండి వుంటుంది.

మంగమ్మ:

అవును సంసారంలో మొదటి అమృతాన్ని రుచిచూస్తో వుంటుంది—ఏ కలతా లేని ఆనందాన్ని. తెల్లారిన దగ్గిర్నించి, యింక జన్మంతా బాధ్యతలే! కాని యీ ఆరుగంటలూ ఆతలుపు కాపాడుతుంది, వాళ్ళని. యీ పుక్కిటికి, ఆవాళ రాత్రి – కిటికీలోస్తే గదిలోకి రోడ్డుమీది లాంతరు వెలుతురు పడుతుందని భయం.

సుందరేశయ్య:

నీ చీరకొంగుతో నా చెమట తుడిచావు. ఆ ప్రేమని తలుచు

కుంటే, ఈనాడు మనసు ఎట్లానో అవుతుంది. జీవితానికంతా అందమైన కల——

మంగమ్మ:

నిజంగా నా!

సుందరేశయ్య:

నీతిగా, మర్యాదగా, నా భార్యతో గడిపిన ఇరవై ఐదు ఏళ్ళలోనూ, ఒక్క దివ్యమై మెరిసే క్షణం జ్ఞాపకంరాదు—కాని నీతో భయంలో, పాపంలో గడిపిన ఆ ఒక్క రాత్రీ... నిజంగా పాపమేనా? పాపమైతే ఎందుకు నా హృదయం ఆనందంలో నృత్యం చేస్తుంది! ఆ పాపం, తిరిగి అట్లాంటి పాపం యెందుకు తటస్థించలేదా, అని ఇట్లా వేదనయెందుకు? మన రొమ్ముల మధ్య నలిగిన జాజిపువ్వుల వాసన జ్ఞాపకం లేదూ? ఏరోజు, ఎంత పనిలో వున్నా, ఏదో ఆలోచిస్తున్నా, ఆ జాజిపువ్వుల వాసన తగిలేప్పటికి, గుండె అకాత్తుగా పట్టినట్టు అయ్యేది—ఎందుకా అని—

మంగమ్మ:

ఏంచేస్తున్నాను, ఇన్నేళ్ళు నేను? ఎందుకు బతికాను? ఎందుకోసం? నీతికర్తలకి, తుచ్ఛప్రపంచానికే భయపడి, దివ్యమైన ఆనందాన్ని వొదులుకున్నాను. నా ఆస్తిని, నామర్యాదనీ, చూసుకుని జీవితమంతా కష్టపడి బంగారాన్ని పోగు చేశావనుకున్నా. సత్యకాంతి మీద పడేప్పటికి, అంతా, అంతా, గడ్డి, మన్నుగా మారింది. మర్యాదా, నీతీ అంతా కలిపి—మనం వేడి శ్వాసల్లో, చూపుల కలయికలో, దగ్గిరిగా చేర్చి వొత్తుకున్న చంపల స్పర్శలో, అనుభవించిన రెండు నిమషాలకి సాటి వొస్తాయా? ఎందుకీ ప్రపంచం తన ఆనం

దాన్ని వొదిలి, మర్యాదలూ, ధనమూ, ఆస్తీ, కీర్తీ, సంపా యించడానికి తంటాలు పడుతుందో నీ కర్థమౌతుందా ?

సుందరేశయ్య:

మనం పడలా !

మంగమ్మ:

ఇట్లా పశ్చాత్తాపమన్నా వొస్తుందా ?

సుందరేశయ్య:

మనకున్నంత వివేకం లేదనుకుంటూ ప్రపంచానికి - ఏ రసికు లకో తప్ప.

మంగమ్మ:

ఏం చేశాను, యిన్నేళ్ళు ? ఇతరులని సంస్కరించడంలో నా వెమికలు విరుచుకు, సార్థకపడ్డదనుకున్నాను నా జీవితం. ఆ యిరవై ఏళ్ళూ ఒకరం యింకోర్ని చూసుకోడానికి భయ పడి-(గదిలోపల్నించి నవ్వులు) ఒక్కసారి జన్మానికల్లా, ఒక్కసారి అట్లా-వెళ్ళిచూస్తాను పోనీ, నా కన్నులు సార్థక మయ్యేట్టు-

సుందరేశయ్య:

వుందూ ! వాళ్ళతో నేమిటి ? వాళ్ళ ననుభవించనీ - మనం మాత్రం-

మంగమ్మ:

ఇంకానా ! ఇప్పుడా ! ఎంత ప్రయత్నిస్తేమాత్రం ఎండా కాలపు గాలికి ఆ రాత్రివకె, రక్తం పొంగుతుందా, వొళ్ళట్లా నరనరం లాక్కుపోతుందా, ఇంక నాకళ్ళు అట్లా మెరవ గలవా, ఆ పువ్వుల వాసనతో తల మధురంగా తిరుగు తుంధా ? లాభంలేదు, (విమల వెడుతోంది) ఎవరది ? అదే,

విమల... ఎందుకో, చీకట్లో మళ్ళీ ఇంటివేపు వెడుతోంది. రండి మెల్లిగా వెనక్కి వెళ్ళిచూద్దాం. (వెడుతున్నారు)

సుందరేశయ్య:

పాపం, దాన్నిచూస్తే నాకు దిగులుగానే వుంది. ఏదో అదీ వయసులో వుందా –

మంగమ్మ:

కాని అదిచేసిన దుర్నయమో! ఎన్నిసార్లు మందలించినా యెదిరించి, బుద్ధిపూర్వకంగా – అందులో ఇద్దరు పిల్లల్ని ముందు పెట్టుకుని–కాని– (వూరుకుంది) యీవాళ ప్రయాణం కట్టింది.

సుందరేశయ్య:

ఎక్కడికి?

మంగమ్మ:

చెపుతా. ఇందాక భోజనమైన తరవాత, అరుగుమీద కూచున్నప్పుడు, వెంకటచలం నాకోసం కేకవెయ్యాలా! విసుక్కుంటూ వెళ్ళానే...

వెళ్ళారు- వెంకటచలంవొచ్చి తలుపుకొట్టాడు.

వెంకటచలం:

కామూ, కామూ, (పలకలేదు) అప్పుడే నిద్ర! దీనికి (బిగ్గిరిగా) వొచ్చాను. చూడు. కామాక్షీ! దీనికి కోపం వొచ్చినట్టుంది నే నాలిస్యం చేశానని? ఈ రెండునిమషాలుకూడా నన్ను వదిలివుండలేకపోతే ఎట్లా చెప్పు! నువ్వేగా పంపింది! (లోపల నవ్వు) ఏమిటీ హాస్యం? తలుపు తీ. అబ్బా! ఎంత సేపు? ఇట్లా సగంరాత్రి గడిచిపోయింది ఏదో గోలతో! మాట్లాడవేం? అప్పుడే నిద్రా! ఆ, నిద్రపడుతుందా యేం?

తమాషా! లేక నే నాలస్యం చేశానని కోపమా? ఎంత జాణవి! తలుపు తీ. (ఊరుకుని వింటున్నాడు) అబ్బా! తీద్దూ, ఎంతసేపు యీ హాస్యం? ఈ ఆలిస్యానికంతా నాలుగింతలు కసి తీర్చుకోనా? (లోపల నారాయణ నవ్వుతున్నాడు. వెంకటచలం ఆశ్చర్యపడుతున్నాడు) ఆ దుష్టుడి నవ్వు యెప్పుడు నేర్చుకున్నావు? వాడినవ్వు! ఎంత సరిగా, అట్లానే నవ్వావు లే. గట్టిదానివి. నన్ను భయపెట్టాలనే! నేనా భయపడేది!

వెంకటచలం:

లోపల్నించి నారాయణ "నను నడు చలిమిడి ముద్దా" అన్నాడు.

అదుగో అదే వాడి కంఠమే! వాడి మాటలే! ఎంత తెలివి గలదానివో?

లోపల్నించి నారాయణ 'ఆడముండా నువ్వునాకు మొగుడేమిటే! అంట్లముండా, నీ మొహానికో భార్యకూడానా' అన్నాడు.

వెంకటచలం:

(భయపడుతో) కామాక్షీ, ఒసే, ఒకసారి కిటికీదగ్గిర కనపడు పోనీ! కనపడవా! తలుపు బద్దలుకొడతాను. (తంతున్నాడు. కిటికీ దగ్గిరికి నారాయణ వొచ్చాడు.)

నారాయణ:

నీ కామాక్షి నారాయణరూపం ధరించడంకూడా నేర్చుకుంది. (వెంకటచలం మాట్లాడలేకపోయినాడు) పో, నీ అవసరం లేదిక్కడ. మాట్లాడకండా వెళ్ళు. పో, అమ్మతో చెప్పుకో, యింకో పెళ్ళి చేస్తుంది.

వెంకటచలం:

నీ మృత్యువే నిన్నిక్కడికి తెచ్చిందీ రాత్రి!

నారాయణ:

నా ఊర్వశి నన్ను తెచ్చింది!

వెంకటచలం:

సరేలే! (వెదుతున్నాడు. నారాయణ నవ్వుతున్నాడు. వెంకటచలం కొంచెందూరంవెళ్ళి తిరిగివొచ్చాడు.)

వెంకటచలం:

కామాక్షీ!

నారాయణ:

ఎందు కది?

వెంకటచలం:

ఒకసారి కనపడు.

నారాయణ:

ఎందుకో! ఒక్కసారి చూచుకుందామనా! వెధవ దత్తి!

వెంకటచలం:

కామాక్షీ!

నారాయణ:

రావటం లేదు. సిగ్గుపడుతోంది. జుట్టంతా బుజాలమీద పరుచుకుని తల దిళ్ళల్లో పెట్టుకుని పడుకుంది. రావటం లేదు. పొద్దున్న చూపిస్తానులే!

వెంకటచలం:

కామాక్షీ, వీడు నిన్నేం బలవంతం చెయ్యలేదుకద! నువ్వే పిలిచావా?

నారాయణ:

చెప్పవే, పాపం! (లోపలికివెళ్ళి, కామాక్షిని బలవంతంగా లాక్కొచ్చాడు కిటికీ దగ్గిరికి) నేనా బలవంతం చేసింది, ఇందాకణ్ణించీ నన్ను చంపేస్తోవుంటే! (కామాక్షి సిగ్గుతో

తలవొంచుకుంది. వెంకటచలం వెడుతున్నాడు. ఇంకో పెళ్ళాన్ని తెచ్చుకో. అప్పుడే యిది పాతపడుతోంది.

వెంకటచలం చెట్లనీడలో మాయమైనాడు.
నారాయణా కామాక్షీ లోపలికి వెళ్ళారు.
కళ్లు మూసుకుంటున్న వసంతుని ఒకచేత్తోలాగుతో, ఇంకో చేత్తో బరువైన ట్రంకు పట్టుకుని విమల వొచ్చింది.

వసంతం:

ఎక్కడికమ్మా? నిద్ర వొస్తోంది. నేనిక నడవలేను.

విమల:

ఇంక కొంచం నడు— నా బాబువి కదూ! అమ్మనూడు— ఎంత ట్రంకు మోస్తోందో! ఏడవకు.

వసంతం:

ఎక్కడికి? ఎక్కడికి—

విమల:

బిగ్గిరిగా మాట్లాడకు—రా, రెండడుగులు. నీకు మిఠాయి కొని పెడతా, రా. రైలు, పొగొచ్చే నిజం రైలు కొనిపెడతాను— (వసంతుడు కింద పడుతున్నాడు) ఒక్కసారి లే! (విమల ట్రంకు కిందపెట్టి, అతన్ని ఎత్తుకుని ట్రంకు ఎత్తుకోబో యింది, ఎత్తలేకపోయింది, వసంతుని దింపి తనూకూచుంది) నిన్ను వొదిలి బతకలేనురా, నాయనా ఎట్లాపోను! ఎట్లా వుండను. నువ్వు పిచ్చిమాటలు మాట్లాడుతోవుంటే వినకండా—నీ చిన్ని చేతులతో పుస్తకాలు పట్టుకు నడుస్తోవుంటే— చూడకండా యెట్టా బతకను—నిన్నిక్కడ కొడతారు. అమ్మ చెడ్డదని నేర్పుతారు.

వెంకటచలం వొచ్చాడు.

విమల:

వొద్దు, వొద్దు, తీసుకుపోకండి. నా బిడ్డని లాక్కుపోకండి. నేను బతకను. మీకు తెలీదు, నా గర్భశోకం. తీసుకోకండి— మీ పాదాలమీద పడుతున్నాను.

వెంకటచలం:

వుండు. మాట——

విమల:

చూడండి—మన ప్రేమ జ్ఞాపకం తెచ్చుకోండి. నీరదని కన్నప్పుడు నాకు జబ్బుచెయ్యిలా! నేను చచ్చిపోతానని నా మీద చూపిన ప్రేమ జ్ఞాపకం లేదూ ?... ఇంక మీకు కనపడను—ఇంక జన్మలో ఏమీ అడగను—ఇదొక్కటే—నా బిడ్డని నా నాయన్ని—

వెంకటచలం:

ఎందుకట్లా గోలపెడతావు ? వుండు—

విమల:

ఆ, ఏమంటారు? ఏమిటి? లాక్కుపోకండి – పొయ్యేదాన్ని ఎందుకు వెనక్కి పిలిచారు. అబద్ధాలు చెప్పి – నా బాబుని చూసేటప్పటికి నాకు కాళ్ళాడలేదు. అందుకని తీసుకుపోతున్నా. క్షమించండి – మీ కాళ్ళు పట్టుకుంటా – దిక్కుమాలిన పక్షిని – దరిద్రురాలిని – నాయనా !

వెంకటచలం:

ఎందుకు గోలపెడతావు ? లాక్కెళ్ళను.

విమల:

నిజమా? తీసికెళ్ళరా? నిజమా! నన్ను చంపకండి – వేళా కోళం కాదుగద!

వెంకటచలం:

నిజమే, వెళ్లు. తొరగా పద–నాకు పనివుంది.

విమల:

అవును. మీ ఆనందభంగం చేశాను. క్షమించండి.

వెంకటచలం:

(కోపం అణుచుకుంటో) పద, మాట్టాడకు. తీసుకుపో తొరగా.

విమల:

ఏమిటి అట్లా వున్నారు? (విమల ట్రంకు తీసుకోబోయి) అబ్బాయి బట్టలు–నాచేతకాదు–బలువు (ఏడుస్తోంది)

వెంకటచలం:

పద! (పెట్టి తీసుకున్నాడు)

విమల:

మీరే, మీరే – వొద్దులెండి – పెట్టి అసలు వొద్దులెండి – బట్టలు వుండవేమో, దరిద్రురాలిని, కట్టించలేనేమోనని కాపీనపడ్డాను – వొద్దులెండి –

వెంకటచలం:

వొస్తా పద.

విమల:

పాపం, యీ మొదటిరాత్రి మీకీ క్షోభ కల్పించానేమిటి! నిజం, వెళ్ళండి – పాపం కామాక్షి ఏం గోలపెడుతోందో!

వెంకటచలం:

మాట్టాడకు, పద !

విమల:

వొద్దండీ, నేను వెడతాను – మీారు వెళ్ళండి. రండి – నేను వొదుల్తాను మిమ్మల్ని – వొద్దు – పదండి. (ట్రంకులాగి కిందపెట్టింది) ఇంక వెళ్ళండి. నా దిగులుచూసి వెళ్ళటం లేదు మీారు. నాకేమీా దిగులులేదు – నా అబ్బాయిని యిచ్చారు—నాకదే పదివేలు – చాలా సంతోషంతో వెడుతున్నాను. వెళ్ళండి. పిలవనా కామాక్షిని ?

వెంకటచలం:

వొద్దు–ముందుపద నువ్వు.

విమల:

ఎందుకు కోపం ?

వెంకటచలం:

కోపం లేదు. ఈ ట్రంకు వొద్దులే. వాడికి చొక్కాలు కుట్టించు. (చేతి వుంగరం ఇస్తున్నాడు) నాలుగు వందలు ఖరీదు అది భద్రం, పద.

వసంతు లేస్తున్నాడు.

విమల:

నేను వెళ్ళలేను. నా కాళ్ళు వొణుకుతున్నాయి – నేను వెళ్ళను–ఇక్కడే వుంటాను... ...కాదు.... వెడతాను. ... లెండి. (వసంతుని తీసుకోబోయింది. వెంకటచలం విమలని కావిలించుకున్నాడు.)

వెంకటచలం:

వెళ్ళకు నాతో వుండు.

విమల :

(ఏడుస్తో) యెన్ని సంవత్సరాలయింది.

వసంతం:

(లేచి) యెవరు నాన్నా! అమ్మని కావిలించుకుంటున్నా వేమిటి ?

వెంకటచలం:

(వెంకటచలం విమల్ని వొదిలి, వసంతుని యెత్తుకొని కావిలించుకున్నాడు) వసంత్ ! నిన్నెన్నాళ్ళయింది యిట్లా ఎత్తుకుని; నా బాబూ. నీకు రేపు యెన్నో బొమ్మలు కొనిస్తాను.

వసంతం:

నీరదకి వొద్దు, నాకు ఎలుగుబంటిని కొనిస్తావా ?

వెంకటచలం:

అన్నీ కొనిస్తాను. యెప్పుడూ యెత్తుకుంటాను. నేను లేకండా, నేను ముద్దుచెయ్యకండా, ఎంత ఏడ్చావో!

వసంతం:

నే నేడవలేదు నాన్నా. వొదిలెయ్యి నన్ను–నిద్రవొస్తోంది. (క్రింద దిగాడు)

వెంకటచలం:

విమలా, వెళ్ళవుకదూ !

విమల:

వెళ్ళక–

వెంకటచలం:

వొద్దు. వుండు.

విమల:

యెంతకాలం వుంటుం దీ బుద్ధి! తెల్లారి ముసలావిడ మొహం చూడగానే—

వెంకటచలం:

కాదు. నేను వెళ్ళమనను—నేనూ సి.కో వొస్తానో, లేక ఇంకెప్పటికీ నీకు కనపడనో—యేమో తెలీదు.

వెళ్ళాడు. తలుపు తెరుచుకుని గుమ్మంలోకి నారాయణ వొచ్చాడు. వెనక తొరతొరగా కామాక్షి వొచ్చింది.

కామాక్షి:

వెళ్ళకు.

నారాయణ:

మీావాడు గోలచేసే వుద్దేశంతో వెళ్ళినట్టున్నాడు. చూస్తాపోయి.

కామాక్షి:

యేమన్నాకానీ, అంత నిందా నామీాదే వేసుకుంటా, రా, వెళ్ళకు, ఆ చేతులిట్లా తే — (తనచుట్టూ పెట్టుకుంటోంది) ఇంకెట్లా వెడతావు! రా, లోపలికి, రా' ఈసారి చెప్తారా నీసంగతి—ఎట్లాంటివాడివి నువ్వు! నాకు వెర్రెత్తింది. నన్ను స్వర్గానికెత్తావు. జీవితంలో ఇంత మాధుర్య ముంటుందని తెలీదు నాకు, రా.

నారాయణ:

ఇంక చాలు వెళ్ళనీ.

కామాక్షి:

(అడ్డంగా మొల్లమీదపడి) నామీదనించి నడు. నా రొమ్ము మీద పాదాలతో తొక్కు-తో పో. పెడతావా? నన్ను చంపుతున్నట్టే! నాకు సిగ్గుపోయింది. నీ వెనక కేకలేస్తాను. ఏడుస్తాను. సినెంట పడతాను—నీతో యెక్కడికన్నా సరే బైలుదేర్తాను – ఇందాకటిమల్లే – మళ్ళీఓసారి... ... ఒక్క నిముషంకూడా వుండలేను, నువ్వు వెళితే చస్తాను. నువ్వెవరు? ఎవరు నువ్వు? రాక్షసివా? ఇట్లా వుడుకెత్తించే పిశాచివా? ఎవరన్నా కానీ, నా బతుకంతా నీకు దాస్యం చేస్తాను. వెళ్ళకు.

నారాయణ:

ఎవరో వొస్తున్నారు-వుండు.

కామాక్షి:

కాని అందరిముందూ, నీ మెడమీద వేళ్ళాడతా—నీ చేతుల్ని యిట్లా అందుకుంటా—నా బాబు కదూ—రా.

నారాయణ:

నీ బాబే వొస్తున్నాడు.

కామాక్షి:

రానీ! అలిసిపోయినావు. మళ్ళీ ఫలహారాలు తిను. వూరికే పడుకో—నా తల నీపాదాలకానించి కూచోనీ. నన్ను మాత్రం వొదిలివెళ్ళకు. వుమ్మెయ్యి—తన్ను—చంపు—కోసెయ్యి, నన్ను మాత్రం వొదలకు.

నారాయణ:

ఛస్. వొదులు – సిగ్గులేనిదానా !

కామాక్షి:

వొదలను.

నారాయణ:

లే. అడ్డంలే. ఆడదానివా, కుక్కవా?

కామాక్షి:

కుక్కనే.

నారాయణ:

కుక్కకి తన్ను. (తన్ని) ఎవరో వొస్తున్నారు. పద. లోపలికి పద.

నారాయణ కామాక్షిని లోపలికి తీసుకువెళ్ళాడు.
మంగమ్మా సుందరేశయ్యా వొచ్చారు.

మంగమ్మ:

ఇంక యేం చేద్దాం?

సుందరేశయ్య:

ఈ రాత్రికి పడుకోడానికి బుద్ధి పుట్టడంలేదు. ఇంకా తిరుగుదాం. ఎన్నేళ్ళయింది నీ దగ్గిరిగా నుంచుని, నువ్వేనా! ఇంకెవరన్నా పౌఢ, నామీద దయదలచి నన్నిట్లా పుల కాంకురాల్లో ముంచుతోందా!

మంగమ్మ:

అబ్బా, ఆమాటలు మాట్లాండకండి.

సుందరేశయ్య:

పోనీ, అన్నచెల్లెళ్ళవలె, నిర్మలంగా, శాంతంగా వెళ్ళ బుచ్చుదాం జీవితాన్ని-

మంగమ్మ:

అవును, యీ తోటలలో, చెట్లనిండా, పిట్టల్నీ, మబ్బుల్నీ చూస్తే—

సుందరేశయ్య:

కాని పొద్దస్తమానం యెట్లా తోస్తుంది నాకు. క్లబ్బులేదు, పేపరులేదు... ...కాని ఒకరో యిద్దరో మనుమలు కలిగితే ఆడుకోవొచ్చు వాళ్ళతో, వాళ్ళకి కథలు చెప్పి -

మంగమ్మ:

అవును. నీ కూతురుబిడ్డలు కనక నీకు ప్రేమ —

సుందరేశయ్య:

నీ కొడుకు బిడ్డలు కారా?

మంగమ్మ:

కాని నా రక్తమా?

సుందరేశయ్య:

అవును కొడుకే ఐతే—

మంగమ్మ:

ఏం చేస్తున్నారో! మళ్ళీ నాటిమల్లే- యిద్దరూ, సంతోషంగా చూద్దాం-యేం చేస్తున్నారో!

సుందరేశయ్య:

ఛీ!

మంగమ్మ:

కాదు. వొక్కసారి (వెళ్ళి చూసింకె కిటికీలోంచి. ఆశ్చర్యంతో, భయంతో, నోటమాట రాక, వొచ్చి కూలబడ్డది.)

సుందరేశయ్య:

ఏమిటికి ఏమిటి ?

వెళ్ళిచూడమని సౌజ్ఞచేసింది. అతనూ అట్లానే వొచ్చి పక్కనపడ్డాడు.

మంగమ్మ:

అవునా ?

సుందరేశయ్య:

అట్లా నేవుంది.

మంగమ్మ:

ఎట్లా ?

సుందరేశయ్య:

ఘోరం ! ఘోరం !

మంగమ్మ:

సరిగా చూశావా ?

సుందరేశయ్య:

సందేహంలేదు.

మంగమ్మ:

ఏదన్నా మాయా ?

సుందరేశయ్య:

రాక్షసం.

మంగమ్మ:

ఎట్లా వొచ్చాడు ?

సుందరేశయ్య:

వెంకటచలం యామైనాడు !

మంగమ్మ:

మళ్ళీ చూడు.

సుందరేశయ్య:

అక్కర్లేదు.

మంగమ్మ:

ఏం చేద్దాం? అన్నా, చెల్లెలూ—

సుందరేశయ్య:

హర, హర!

మంగమ్మ:

మన పాపమే!

సుందరేశయ్య:

మనదే, మనదే!

మంగమ్మ:

నీదే!

సుందరేశయ్య:

నాదేలే! ఏం చెయ్యను? ఏం చెయ్యను? ఈ పాడుకళ్ళు-

మంగమ్మ:

మన పిల్లలిద్దరూ - సంతోషించు - నాట్యమాడు - కడుపు నిండిందా?

సుందరేశయ్య:

హర హర! ఇప్పు డేమవుతుంది? పిడుగుపడి తగల బడరా వాళ్ళు! దేవత లూరుకుంటారా?

మంగమ్మ:

వాళ్ళమీద కాదు-మనమీద-వాళ్ళ కేం తెలుసు?

సుందరేశయ్య:

వీల్లేదు, వీల్లేదు.

మంగమ్మ:

ఏం చెయ్యవేం? వూరికే వీల్లేదు, వీల్లే దనకపోతే -

సుందరేశయ్య:

ఏం చెయ్యమంటావు ?

మంగమ్మ:

తిట్టుకునేవాళ్ళు—

సుందరేశయ్య:

ఒకర్ని చూసి ఒకరు మండిపడేవాళ్ళు—

మంగమ్మ:

అంతా ప్రేమేగావును !

సుందరేశయ్య:

ఒకటే గర్భం.

మంగమ్మ:

ఐతేనేం. మన ఆకర్షణే! మన దుర్మార్గమే – వాళ్ళిద్దరికీ వొచ్చింది. నన్ను చూసి నువ్వెట్టా నిలవలేకపోయినావో– అట్లానే నీ కూతురు నా కొడుకును చూసి–

సుందరేశయ్య:

కాదు నీ కొడుకే–

మంగమ్మ:

కాదు, కాదు. నీ కూతురే పిలిచివుంటుంది. వాడు చెడ్డవాడైనా; ఆడదే–

సుందరేశయ్య:

మరి నువ్వా నన్ను కోరింది, నువ్వేనా ?

మంగమ్మ:

కాదు, కాదు–అబ్బా, ఆలోచించకు – మాట్లాడకు–వూరికే కూచున్నారేమో ! అంతేనేమో !

సుందరేశయ్య:
భయమేస్తోంది, వృందమన్న దేమో!

మంగమ్మ:
భయమేమిటి?

సుందరేశయ్య:
అతి భయం దానికి.

మంగమ్మ:
శోభనంరోజు రాత్రి, యిదేం బుద్ధి!

సుందరేశయ్య:
వాడేమో!

మంగమ్మ:
యిట్లా నీతిలేకండా ఎట్లా పెంచావంట!

సుందరేశయ్య:
మరి వాడుమాత్రం ప్రతి ఆడదాన్నీ-

మంగమ్మ:
నీ బుద్ధే! నువ్వు నన్నేం చేశావు? ఆ ఆకర్షణే, ఆ దుర్బుద్దే! ఆ నీతి లేకపోవడమే! మన పాపమే నన్ను తరతరాల యిట్లా బాధిస్తోంది-

సుందరేశయ్య:
నీమీదంటే అట్లా మనసు కరిగిపోయిందిగాని నా బుద్ధి అట్లాటిదేమీ కాదు-ఆ నాటినుంచి ఎవరివంకనా్న కన్నెత్తనా్న చూడలేదు.

మంగమ్మ:
కాని లోకం అభివృద్ధి చెందటంలేదూ? తండ్రులకన్నా పిల్లలీ విధంగా అతిక్రమిస్తున్నారు.

సుందరేశయ్య:

చూడు. యింకోసారి సరిగా చూడు.

మంగమ్మ:

అవును తెలుస్తుంది. నువ్వూ రా. వెళ్ళి (చూస్తున్నారు.)

సుందరేశయ్య:

ఇంక చాలు రా.

మంగమ్మ:

(కదలదు) చాల్లే, ఇంక భరించలేను!

సుందరేశయ్య:

(కదలడు.) అన్ని సందేహాలూ తీరాయి పద.

మంగమ్మ:

కడుపు నిండింది.

సుందరేశయ్య:

జన్మం పావనమయింది. రా.

మంగమ్మ:

చూడు, చూడు!

సుందరేశయ్య:

నీకు మల్లేనే

మంగమ్మ:

ఆ ముద్దు–అట్లానే!

సుందరేశయ్య:

రామ, రామ.

మంగమ్మ:

ఏం చేద్దాం! (ఒకరి దగ్గిరిగా ఒకరు జరిగారు, చేతులు పట్టుకున్నారు దగ్గిరిగా ఆనుకు నుంచున్నారు.)

సుందరేశయ్య:

అబ్బా!

మంగమ్మ:

ఎంత బావుంది–దగ్గిరికి రా. (ఒకర్ని ఒకరు ఒత్తుకున్నారు. చప్పున మంగమ్మ పరిగెత్తుకు ఒచ్చి చెట్టుకింద పడ్డది. వెనక సుందరేశయ్య వొచ్చి ఆమెను లేవనెత్తాడు.)

సుందరేశయ్య:

ఏమిటిది?

మంగమ్మ:

వుండు.

సుందరేశయ్య:

మాట్లాడు.

మంగమ్మ:

ఉండు, ఆకకు. ఇదేమిటి మళ్ళీ?

సుందరేశయ్య:

యేదో గాలి, భూతం——

మంగమ్మ:

నువ్వే. మొదట——

సుందరేశయ్య:

నేనా, కాదు——

మంగమ్మ:

నువ్వే!

సుందరేశయ్య:

చూశావా! (మంగమ్మని కావిలించుకున్నాడు) ఇట్లానే!

మంగమ్మ:

ఛీ, పో.

సుందరేశయ్య:

ఇంకా 'ఛీ' అంటావేమిటి?

మంగమ్మ:

పో, సినిమాలానే... ...మళ్ళీ యీనాడు—

సుందరేశయ్య:

అవును.

మంగమ్మ:

మొదలా—

సుందరేశయ్య:

ఏం చేస్తాం?

మంగమ్మ:

ఏం చెయ్యడ మేముంది?

సుందరేశయ్య:

మనం కర్తలమా?

మంగమ్మ:

మళ్ళీ, అదంతా——

సుందరేశయ్య:

నేనున్నానుగా!

మంగమ్మ:

ఛీ, ఛీ, సిగ్గుచేటు, వొదులు.

సుందరేశయ్య:

వదలను.

మంగమ్మ:

కనపడతాం సిగ్గు, సిగ్గు! ఇన్నేళ్ళొచ్చి—

సుందరేశయ్య:

ఆ సిగ్గే కొంపముంచింది. ఆషాఢ మెరుపులకింద—

మంగమ్మ:

నువ్వు ఆ నారాయణుమల్లేనే - నా మెడ పట్టుకుని-

సుందరేశయ్య:

సరీ అంత ముసలివాళ్ళనూ! ఇప్పుడుమాత్రం? యింకో రెండేళ్ళు - నాలుగేళ్ళు - యీ కాలదేవత నించి తప్పించలేమూ!

మంగమ్మ:

నిజమేలే- కాని, అక్కడ ఆ సంగతి-పూర్తికే కూచుంటానేం?

సుందరేశయ్య:

పోయి-

మంగమ్మ:

తగలపెట్టు చంపు - పిడత్తిన్యు - విషతీసి అపతలపారెయ్యి- "అన్నా చెల్లెలు" అని అనువు-

సుందరేశయ్య:

నువ్వూ రా. (ఇద్దరూ కొంతదూరం నడిచారు)

మంగమ్మ:

నేను రాలేను.

సుందరేశయ్య:

ఏం చేద్దాం?

మంగమ్మ:

ముందు ఆలోచిద్దాం, రా. (ఇద్దరూ కూచున్నారు.)

సుందరేశయ్య:

ఇన్నేళ్ళు ఎంత బాధపెట్టానో నిన్ను! ఇప్పుడు తెలిసింది.

మళ్ళీ మనని యీశ్వరుడు కలిపాడు. ఉన్న కాలమంతా, పాపపరిహారార్థంగా నీసేవలో వినియోగిస్తాను.

మంగమ్మ:

మళ్ళీ మొదలా? ఇరవై ఏళ్ళ తరవాత మళ్ళీ మొదలా? కాని యేం లాభం; ఇన్నాళ్ళు ఒకర్నొకరు ద్వేషించి... వొద్దు... కాని యీ బాధేమిటి? ఏమిటిది? ఎన్నడో అనుభ వించిన సుందర స్వప్నాలూ, ఈజన్మవో, పూర్వజన్మవో, రాబోయే జన్మవో, బాధలూ, ఆనందాలూ, నా కళ్ళ ముందు కనపడుతున్నాయి. నేను కనకుండా వొదిలిన పిల్లలు, నేను పాలియ్యక యెండబెట్టుకున్న పిల్లలు, పిలుస్తున్నారు. కసితీర్చుకుంటున్నారుగావును. విధి కనికరించి వొదులుతుందా మనని! ఈనాలుగు వృద్ధనిమషాలన్నా స్వేచ్ఛగా అనుభవించనిస్తుందా! రిక్తాళ్ళవులతో చెల్లించాలి, పాప రుణాన్ని! వెళ్ళండి. వెళ్ళండి.

సుందరేశయ్య:

వెళ్ళనా. నిజమా!

మంగమ్మ:

వెడితే నాకిక్కడ యేంతోస్తుంది? ఏంచెయ్యను? మళ్ళీ నాకెక్కడ కనబడ్డావు? కాని నువ్వు వుంటే-యీ పాపం యీ బాధ-సరే చూద్దాం-కాని వాళ్ళిద్దరూ-యిప్పుడు——

సుందరేశయ్య:

ఇది సాగడానికి వీల్లేదు. పిలిచి చెప్పు.

మంగమ్మ:

యేమని?

సుందరేశయ్య:

సంబంధం.

మంగమ్మ:

చెప్పనా ?

సుందరేశయ్య:

దాచడానికి వీల్లేదు. చెప్పెయ్యి—మన రక్తం, మన ప్రేమ ఫలం.

మంగమ్మ:

చెప్పినా మాన్తాడా ?

సుందరేశయ్య:

ఇంకా మానడా ?

మంగమ్మ:

కాని మన సంబంధం కూడా చెప్పాలి—

సుందరేశయ్య:

చెప్పాలి—

మంగమ్మ:

చెపితే—చిక్కులున్నాయి—ఈ ఆస్తీ, యీా యిల్లూ తనదంటాడు.

సుందరేశయ్య:

అవును మరి వాడిదే కదూ ?

మంగమ్మ:

మరి వెంకటచలం ?

సుందరేశయ్య:

వాడికి కొంతభాగం యిద్దాం—

మంగమ్మ:

ఎమంటారో! తగూలూ, వ్యాజ్యాలూ—

సుందరేశయ్య:

నేను సర్దుతా గా—

మంగమ్మ:

ఆ యిద్దరి తగూలూ ఎవరూ తీర్చలేరు.

సుందరేశయ్య:

వెంకటచలానికి ఉద్యోగ మిప్పించి, పంపించి—

మంగమ్మ:

అవును—

సుందరేశయ్య:

నువ్వూ, నేనూ, మనకోడుకూ, నా కూతురూ—

మంగమ్మ:

మరి వెంకటచలంతో వెళ్ళమా?

సుందరేశయ్య:

అవును—అదో చికూ్కు, (వెళ్ళారు.)

నారాయణ:

(నారాయణ బైటికి వొచ్చాడు. వెనక కామాక్షి వొచ్చింది) వెళ్ళారు—

కామాక్షి:

ఇంకేమైనా గాని, ప్రతిరాత్రీ యిట్లా—

నారాయణ:

ప్రతి రాత్రీనా? మరి ఆ మొగుణ్ణి యేంచెయ్య తలుచు క్నావు?

కామాక్షి.

ఏమన్నా కానీ—నువ్వు కావాలి. నాకు మొగుడూ, అత్తా, తండ్రీ, యెవరూ లేరు.

నారాయణ:

కోపమన్నావే! నన్ను చూస్తే—

కామాక్షి:

ఇంకా కోపమే! నిన్ను చంపాలి—నిన్నిట్టా పట్టుకుని—(మాటలు విన పడుతున్నాయి)

నారాయణ:

యెవరో వొస్తున్నారు. నువ్వు లోపలికి పో.

కామాక్షి:

తెగించాను. నాకేం భయం!

నారాయణ:

కాదు. ముసలిది చెడ్డది.

కామాక్షి:

నిన్ను విడవను—ఒక్క నిముషంకూడా నిన్ను విడవను. ఏమై పోతావో, యేమో! నిన్నేం చేస్తారో వీళ్ళందరూ! నాకు భయం—నిన్ను కాపాడుకుంటాను. ఇందాకా ఆయన బెదిరించారు కూడాను! వెళ్ళను.

నారాయణ:

(నవ్వి) ఆయనొక మనిషికూడాను! వొస్తున్నారు. వెళ్ళు ముందు.

కామాక్షి వెళ్ళింది. మంగమ్మా సుందరేశయ్యా వొచ్చారు.

సుందరేశయ్య:

నువ్వు చెప్పు. నేను వెళ్లితేనే బావుంటుంది – రేపు వాళ్ళని– (వెళ్ళాడు)

మంగమ్మ:

(నారాయణని చూసి) నారాయణా! ఇందాకణ్ణించి ఎక్కడ వున్నావు?

నారాయణ:

స్వర్గంలో.

మంగమ్మ:

సరిగా మాట్లాడు. నాతో హాస్యమా?

నారాయణ:

ఎక్కడా లేను. నిద్రపోతున్నాను.

మంగమ్మ:

అబ్బా! అబద్ధాలు మానవుకద! ఆ గదిలో నీకేం పని?

నారాయణ:

నాకేం పని?

మంగమ్మ:

నాకు అంతా తెలుసు–ఏం?... మాట్లాడవా? ఇంక అట్లాంటి దుర్మార్గం పిల్లేను (దయగా) ఎందుకు యిట్లాంటి పనులు చేస్తావు?

నారాయణ:

పెళ్ళికానివాణ్ణి ఏం చెయ్యను మరి?

మంగమ్మ:

(ఇంకా దయగా) నీకు పెళ్ళిచేస్తాను.

నారాయణ:

పెళ్ళాన్నేం చేసుకోను ?

మంగమ్మ:

నాయనా, నీకు ఆ_స్తికూడా యిస్తాను.

నారాయణ:

బావుంది. ఎప్పుడిస్తారు? కాని నాకు పెళ్ళివొద్దు.

మంగమ్మ:

యిప్పుడేగా కావాలన్నావు.

నారాయణ:

వూరికే అన్నాను. అక్కర్లేదు.

మంగమ్మ:

ఆ_స్తియిస్తాను. పెళ్ళిచేస్తాను. కాని నువ్వు కామాక్షిజోలికి పోవొద్దు.

నారాయణ:

కామాక్షి జోలికా? అదిమాత్రం నన్నడగవొద్దు.

మంగమ్మ:

ఏం ?

నారాయణ:

నన్ను కొయ్యి, చంపు. కామాక్షినిమాత్రం వొదలను.

మంగమ్మ:

ఏమిటి! వొదలవూ! నీకు మతిపోయిందా, వొదలవూ!

నారాయణ:

వొదలను. నేను వొదలినా అది నన్నువొదలదు. మమ్మల్ని

ముక్కలు ముక్కలుగా కోసినా, చక్కలు చక్కలుగా చెక్కినా ఒక రొక్కరల వొదలము.

మంగమ్మ:

ఒరేబాబూ ఎందుకురా, నాయనా, నాగుండె సిట్లా కాల్చుకు తింటావు? చేసిన ఘోరాలు చాలవురా? చివరి కిదికూడా జగగాలి! ఓరే సీయిష్టం, లోకంలో యెవరినన్నా తెచ్చుకో, నేనేమీ అనను. ఆ పిచులత్తో చేయేదు. సీయిష్టం. దీన్నొక్కదాన్ని వొదులు. అది వొచ్చినా వొద్దను. ఇదేరా సేనడిగే వరం. ఇదొక్కటేరా.

నారాయణ:

అదొక్కటే నా చాత కాదు.

మంగమ్మ:

(తనలో) అదొక్కటే ని చాతకాందట! ఎంత విపరీతం! (పైకి) ఎందుకు వొదలవురా!

నారాయణ:

ఎందుకా? ఎందుకా? అది......అది సరిగా నావంటిది. అట్లాంటిది లోకంలో యింకో ఆడది లేదు. దాన్ని చూడగానే ప్రేమపుట్టింది నాకు. అది నాదానిలాగు, మేమిద్దరం ఒకటే జన్మమెత్తినట్టు, నారక్తం దాని రక్తాన్ని పిలిచింది. నా స్వభావమే, నాగుణమే దాంది.

మంగమ్మ:

ఇంక మాట్లాటకు వొద్దు, వొద్దు - వూరుకో. అవును. అవును. సిరక్తమే, నీస్వభావమే - అర్థంకావటంలేదురా,

మూర్ఖుడా? ఎంత ఘోరపాపంచేశావు? సాయంత్రంలోపల నీ గుడ్లు పేలిపోవా, నీ తల చెక్కలు కాదా! అంది——

వెంకటచలం కర్రతో పరుగెత్తుకుంటోవొచ్చాడు. కర్రతో నారాయణతలమీద కొట్టబోయినాడు. మంగమ్మ అడ్డంవచ్చింది. గురితప్పి తగలలేదు. మళ్ళీకర్రయెత్తి కొట్టాడు. నారాయణ వీపున తగిలి కిందపడ్డాడు.

వెంకటచలం:

నన్ను పెట్టినబాధలకి అనుభవించు. (పరిగెత్తి వెళ్ళిపోయినాడు)

మంగమ్మ అరుస్తోంది. అందరూ వొస్తున్నారు. సుందరేశయ్యా కామాక్షీ వొచ్చారు.

సుందరేశయ్య:

ఏమిటిది?

మంగమ్మ:

వెంకటచలం కొట్టాడు.

సుందరేశయ్య:

చూడు, దెబ్బతగిలిందా?

మంగమ్మ:

తెలీటంలేదు. మీరు చూడండి.

కామాక్షి యీలోపల అతన్ని కావిలించుకుని ఏడుస్తోంది.

సుందరేశయ్య:

ఛీ, ఛీ, లే! (మాట్టాడదు. అంత ధ్యాసా నారాయణమీదే.) లేస్తావా? లాగనా? నీకేం సిగ్గులా!

కామాక్షి:

నన్నుకోసి ముక్కలుముక్కలుచేసి లాగవలిసిందేఇక్కణ్ణించి-

సుందరేశయ్య:

వాడు చచ్చాడేమో చూణ్నీ.

కామాక్షి:

చస్తే నేనూ చస్తాను.

సుందరేశయ్య:

డాక్టరికన్నా కబురుపంపు. పో.

మంగమ్మ:

లే. తోటవాణ్ని పిలిచి చెప్పా.

కామాక్షి ఏడుస్తో పరుగెత్తింది.

సుందరేశయ్య:

నీళ్ళున్నా లేవే ?

మంగమ్మ:

ఇంటోకి తీసికెడదాం.

సుందరేశయ్య:

బతికివున్నట్టు లేదు.

ఇద్దరూ పట్టి తీసికెడుతున్నారు. కామాక్షి వొచ్చింది.

కామాక్షి:

లేరే ? (చూస్తోంది. వెంకటచలం వొచ్చాడు.)

వెంకటచలం:

చచ్చాడా, బతికాడా ?

కామాక్షి:

హంతకుడా–నిర్భాగ్యుడా! ఎందుకురా, అట్లా కొట్టావు ?

వెంకటచలం:

నీకోసం. నువ్వా వాణ్ని చంపింది. నేను కాదు.

కామాక్షి:

నేనా! సరేలే. ఇంకా వున్నావేం, ఇక్కడ?

వెంకటచలం:

ఇంకెక్కడ వుంటాను?

కామాక్షి:

వుండి—

వెంకటచలం:

చచ్చాడా వాడు?

కామాక్షి:

ఏమో నాకు తెలీదు.

వెంకటచలం:

చావకపోతే చంపుతాను.

కామాక్షి:

ఎందుకు చంపుతావు? తేరగా వున్నారు చంపడానికి, వూరు కుంటారు.

వెంకటచలం:

అట్లా చూస్తావేం? వాడెవడు నీకు? ఎందుకు చంపుతానా! నీకోసం! నిన్నెప్పుడు తాకానో, అప్పుడే వొచ్చింది ధైర్యం! ఆహా, స్వర్గమంటారే అది యెక్కడవుందో తెలిసింది. స్త్రీ అంటే ఎంత తీవ్రవశక్తో అర్థమయింది.

కామాక్షి:

నీకా! నీకు నేను స్త్రీనా! నానించి ధైర్యం వచ్చిందా!

వొచ్చిన ధైర్యం చాలు. ఇంకా వొచ్చిందంటే లోకాలు మునిగిపోతాయి. పద.

వెంకటచలం:

నే నెక్కడికి వెడతాను, నిన్ను విడిచి !

కామాక్షి:

అర్థం కావటంలేదూ, నువ్వుచేసిన పని ! ఇప్పుడు రారా, పోలీసులు.

వెంకటచలం:

ఆ–

కామాక్షి:

అవును.

వెంకటచలం:

రానీ, వాడే చచ్చాడంటాను. ఎవరో చంపా రంటాను.

కామాక్షి :

వూరుకుంటాను! మా నాన్న లేడూ! ఆమె వూరుకుంటుందా! వాడికోసం ఆమె యెవరినన్నా నాశనం చేస్తుంది. నువ్వి క్కడే వుంటే ఆమే చంపుతుంది నిన్ను. ఆమె వూరుకుంటే– (ఆగింది)

వెంకటచలం:

నామీద చెపుతుందా, అమ్మ! చెప్పదు.

కామాక్షి:

గుడ్డివాడా, ఆమె ప్రాణమంతా నారాయణమీదనే! నిన్ను చూస్తే పరమ ద్వేష మామెకి. ఆ మాత్రం తెలుసుకోలేక పోయినావు !

వెంకటచలం:

ఆ—

కామాక్షి:

మరి వెళ్లు-తొరగా. పో. నీకోసమే చెపుతున్నా.

వెంకటచలం:

నువ్వూ రా, పోదాం.

కామాక్షి:

నేనా! నేనెందుకు వొస్తాను? పో, యెవరికీ కనపడక ఏదేశమన్నా పోయి బతుకు. వెళ్లు.

వెంకటచలం:

నువ్వు వొస్తే—

కామాక్షి:

ఏమైనాసరే నేను రాను. నువ్విక్కడ వున్నా నేను నీదాన్ని కాదు. వెళ్లు. ఎందుకు చిక్కులు తెచ్చుకుంటావు. నీ చావును నువ్వు తెచ్చుకుంటున్నావు.

వెంకటచలం:

నేను వెడితే మాత్రం నన్ను పట్టుకోరా!

కామాక్షి:

నువ్వు వెడితే ఎవరూ చెప్పరు. పారిపోతే అందరి దయా నీమీదే వుంటుంది.

వెంకటచలం:

అమ్మని పిలు. నామీద చెప్పకుండా చేస్తాను.

కామాక్షి:

మీ అమ్మ నీవేపు తిరిగినా, నేను చెప్పి తీరుతాను, పోలీసులతో. పో.

వెంకటచలం:

నువ్వా !

కామాక్షి:

అవును, నేను. ఇప్పుడే వెళ్ళి పిలుచుకొస్తాను.

వెంకటచలం:

వెడతాను—వెడతాను. తల్లీ ! నీ పాదాలమీద పడతాను. ఆ పిల్లలిద్దరూ తల్లిలేని పిల్లలు—వాళ్ళకోసమన్నా కనికరించు దేవతా.

కామాక్షి:

మరి వెడతావా ?

సీరదని తీసుకుని-వెంకటచలం వెడుతున్నాడు. చెట్టు చాటునించి నారాయణ వొచ్చి నవ్వుతున్నాడు.

నారాయణ:

బలే చేశావే ! రా యిట్లారా. చాలా సేపయింది. వెధవ గెడ్డలు వీపంతా గుచ్చుకున్నాయి.

కామాక్షి:

నువ్వూ బలే మోసగించావే !

నారాయణ:

నువ్వెట్లా కనుక్కున్నావు ?

కామాక్షి:

మొదట భయపడ్డాను. కాని నన్ను వొదిలి పోవని తెలుసు నాకు.

నారాయణ:

నరకానికి కూడా?

కామాక్షి:

స్వర్గానికి కూడా!

If you understand 'Chalam'
please, let me get your pen-friendship.
M. Bhat
C/o. M. Narasimha Charyulu
Teacher
Rama Mahal St,
Eluru - 534002